

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

אין רע יורד מלמעלה | עמ' ב
נקודה מעובדת משיעור כ' טבת (הילולת הרמב"ם) ע"ח

עניני חנוכה | עמ' ה
סעודת ר"ח טבת לע"נ ר' ראובן מרנץ ע"ה

פנים אל פנים | עמ' כט
שיעור לבנות תיכון יעלת חן (ח"א) - "באתי לגני" אות ח

ארבעה לשונות של גאולה בהתקשרות לצדיק | עמ' מ
"צאתכם לשלום" ליוצאים לקברי צדיקים

דבר יום ביומו - פרשת וארא | עמ' מה

ניגונים 383, 384 ו-385 | עמ' נ-נא

נ	ל	ע	י	נ	י
י	א	ב	י	ט	ה
ו	פ	ל	א	ו	ת
ט	ב	י	ה	ת	ד

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת וארא תשע"ח

לקבלת השיעורים: itielgi@pnimi.org.il

לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

נקודה מעובדת משיעור כ' טבת (הילולת הרמב"ם) ע"ח

אין רע יורד מלמעלה

כמה רע יש בעולם?

על^א מציאות הרע בעולם ומקורו נסובות חקירות פילוסופיות רבות. הרמב"ם במורה נבוכים^ב מציין כי יש טעות נפוצה בעולם – "ואין זה הטעות אצל ההמון לבד", אלא גם אצל "מי שיחשוב שהוא חכם" – "שהרעות בעולם יהיו יותר מהטובות" ו"מן הפלא שימצא בזמן [העובר על האדם] דבר טוב, אמנם רעותיו רבות ומתמידות". הטועים בטעות זו מפרטים את ריבוי הרעות וחושבים שעצם מציאות האדם היא רעה עבורו, וחולקים "על מה שיחשבו אנשי האמת מגמילות חסדי האלוה-ה וטובתו המבוארת^ג, והיותו ית' הטוב הגמור, וכל מה שיבוא מאתו – טוב גמור בלא ספק".

הרמב"ם מסביר ששרש הטעות הזו הוא העמדת האדם את עצמו במרכז – "וידמה כל סכל כי המציאות כולה היא בעבורו, וכאילו אין שום מציאות זולתו לבד", ולכן כאשר דברים אינם מסתדרים כרצונו שלו "יגזור שהמציאות כולו רע". אכן, אם יתבונן האדם בערכו האמתי ויכיר באפסותו, "שאין לו שיעור כלל בערך אל המציאות כולו", הוא יראה נכוחה כיצד המציאות רובה ככולה טובה – וגם מציאותו שלו טובה עבורו, והרע הוא מועט ומקרי.

מקורות הרע

אכן, מהו מקורו של הרע – המועט – ממנו סובל האדם? הרמב"ם כותב שישנם שלשה מקורות לרע ממנו סובל האדם:

- את רובן המוחלט של הרעות מהן סובל האדם הוא גורם לעצמו – בהמשכו אחר המדות המגוננות; בנזקים שהוא גורם לעצמו בהפרזה בתאוותיו; בקלקול הבריאות על ידי התנהגותו (שגורם לחולי גוף שבעקבותיהם מגיעים גם חולי נפש); ובכך שהוא מרגיל את עצמו לרעות דברים מיותרים, מכניס את עצמו למאמצים מיותרים ולסיכונים גדולים כדי להשיג אותם ומצוי בסופו של דבר באכזבה ובתסכול תמידיים כשאינו מצליח להשיג את כל תאוותיו.

- חלק קטן בהרבה של הרעות נגרם לאדם על ידי אנשים אחרים שפגעו בו (אנשים המהווים מיעוט מזערי בחברה סבירה, המורכבת ברובה מאנשים טובים; וגם במלחמות – בהן מתרבות ההתנהגויות הרעות של אדם לזולתו – עדיין רובה של האנושות איננו חלק מהמלחמה

^א נרשם על ידי איתאל גלעד.

^ב ח"ג פ"ב.

^ג ראה לעיל במו"נ, ח"ג פ"י, וכן בהמשך פרק זה.

— זהו עולמו של הפרט שמעוצב בעיקר בידי מעשיו-טעויותיו שלו המשבשים את חייו.

• עולם היצירה הוא עולם ה"כלל" — העולם של החברה ושל ההתמודדות (היצריות-לעתים) בין בני אדם — ש"חציו טוב וחציו רע", והרע שבו נגרם מהזולת.

• עולם הבריאה הוא עולם השכל — העולם של חוקי הטבע, והעולם של ראשית בריאת היש-החומר המוגבל וכלה מטבעו — ובו ניכר ש"רובו טוב ומיעוטו רע".

אכן, לרע יש מציאות רק בעולמות התחתונים, ומקורו הוא מצד הנבראים בלבד, בעוד שה' כולו טוב ו"אין דבר רע יורד מלמעלה"⁷ ולכן בעולם האצילות "לא יגורך רע" כלל. לכן, רק כאשר בוחנים את מקורות הטוב במציאות — המרובה לאין ערוך על הרע, כנ"ל — מצטרף לתמונה השלמה גם עולם האצילות: יש טוב של עולם העשייה, אותו האדם גורם לעצמו; מרובה ממנו הטוב של עולם היצירה, המגיע בפרט דרך אנשים טובים (החל מקרובי משפחתו וידידיו של האדם) ובכלל ובעיקר דרך החברה האנושית (שכלל היא טובה, ורק כאשר הפרט נבדל ממנה הוא עלול להפוך ל'מזיק'); מרובה ממנו הטוב של עולם הבריאה — הטוב שטבוע בטבע הבריאה (שנבראה על ידי ה' הטוב, ו"טבע הטוב להיטיב"¹) אך מעל הכל קיים הטוב השלם והמוחלט שמגיע ישירות מה' — טוב של עולם

וכללות המציאות האנושית היא טובה).

• חלק קטן עוד יותר של הרעות שנגרמות לאדם הן תוצאה של הטבע — בהיות שהאדם מורכב מחומר מוגבל, יש גם אפשרות של נזק והעדר 'סטטיסטיים' (שהם מעטים מאד ביחס לכל התנהלות הטבע הטובה והתקינה).

כשם שאנשים נוטים להפריז בכמות הרע שבעולם, ומאותה סבה ממש, הם גם נוטים להיפוך היחס בין מקורות הרע: נדמה להם שרוב הרעות בעולם הן תוצאות של הטבע וב'אחריותו', ששאר הרעות הן מהמסד החברתי-האנושי (הממשלה), מאנשים מסוימים שחפצים להרע להם ואפילו מחברים שמזיקים בבלי-דעת, ובסופו של דבר מוכנים האנשים גם לייחס לעצמם אחריות מסוימת לחלק קטן מהרע ממנו הם סובלים. הרמב"ם מלמד כי היחס הוא הפוך לחלוטין — מיעוטו של הרע הוא 'טבעי' (וגם אליו יש להתייחס באופן אלקי), רב ממנו הרע שבני האדם גורמים זה לזה, אבל מרובה משניהם, לאין שיעור, מדת הרעה שהאדם לבדו גורם לעצמו.

אצילות ובי"ע

את שלשת המקורות לרע שנגרם לאדם אפשר להקביל לשלשת העולמות התחתונים ב"ע:

• על עולם העשייה נאמר כי "רובו רע" (והתיאור הפסימי והמוטעה של העולם על ידי אדם שממוקד בעצמו, כפי שכתב הרמב"ם, מתאים לו — "כל מעשה עוה"ז קשים ורעים והרשעים גוברים בו"¹)

⁷ בראשית רבה נא, א (והובא בדברי הרמב"ם במו"נ ח"ג סוף פרק י, כנ"ל הערה ג — עיי"ש).

¹ ראה גם לב לדעת "פרק בעבודת ה'" הערה ח (והנסמן שם).

⁷ תניא פ"ו (עפ"י ע"ח ש"ב סוף פ"ד).

ח"ו, אבל יש לתרגם אותה לבניית יחס של אני-אתה עם כל נברא^ט, ובכך הופכים את המציאות כולה לטוב^ז.

האצילות, שלפעמים מתלבש בטוב של העולמות שתחתיו (בסוד "אצילות איז אויך דא", וראה עוד לקמן) ולפעמים מופיע כנס גלוי שלמעלה מטבע העולמות התחתונים.

אני, הוא ואתה

ותוספת העמקה בדברי הרמב"ם (שיכולה 'להפגיש' את הפילוסופים האקזיסטנציאליסטים עם הפילוסופיה הרציונאלית של הרמב"ם): מדברי הרמב"ם עולה שרוב הרע מגיע מה'אני' ומיעוטו מגיע מה'הוא' (מהזולת או מהעולם^א). אכן, ה'אתה' לא יכול להיות רע. זולת שעושה לי רע הוא תמיד 'הוא' בעיני ('ולא יכלו דברו לשלום'), הוא אינו נוכח, ומי שבונים אליו יחס אמתי של 'אתה' ודאי אינו עושה רע. בעולם האצילות יש יחס ישיר את ה' כ'אתה' (ולכן בתפלת העמידה, תפלת עולם האצילות, המלה העיקרית – שהיא אף המלה שחוזרת הכי הרבה פעמים בנוסח שמונה-עשרה – היא 'אתה', שבאמירתה ברצינות האדם וכל הסובב אותו בטל ומתמסר לגמרי אל ה'^ב).

כשם שהיחס לה' עצמו צריך להיות פניה ל'אתה', כך היכולת לפנות כ'אתה' לכל דבר בעולמות התחתונים היא בחינה של אצילות, עליה אמר המגיד ממעזריטש "אצילות איז אויך דא" (אצילות היא כאן). את הידיעה שהכל אלקות אסור לתרגם לעבודת כל נברא זולת ה',

^ט ואפילו ביחס האדם לעצמו, בעוד תפיסת ה'אני' במרכז גורמת לרעות רבות, כאשר האדם מצליח לצאת מעצמו ולהסתכל על עצמו כ'אתה' הוא יכול לבנות יחס חיובי (נכון ואמתי) לעצמו – לראות את הטוב שבו, בלי שהכרת הטוב הזו תגרור סיפוק שלילי ובסופו של דבר תביא ל"יוסיף דעת [אפילו 'דעת טוב'] יוסיף מכאוב" (???) , ודוק בלב לדעת "פרק בעבודת ה'" בכלל ובהערות ז, טז ו-יז שם.

^א וכך יש להבין את הישום ב'עבודה' של דברי הרב קוק זצ"ל אודות "ההשקפה המונוטאיסטית, הנוטה להסברה הפנטאיסטית, כשהיא מזדככת מסיגיה [שאם לא כן היא עבודה זרה של נבראים, כנזכר בפנים], המובלטת בחלקים רבים ממנה בהחלק התבוני של החסידות החדשה [חסידות חב"ד, בלשונו] שאין שם דבר מבלעדי האלקות" (אורות הקדש ח"ב עמ' שצט), וד"ל.

^ב שבאנגלית גם יש הבחנה ביניהם – בעולם היצירה הרע מהזולת האנושי, **he**, ובעולם הבריאה מהזולת הלא-אנושי, **it**.

^א וראה תניא פמ"א:

מאחר שאתה נפחתה בי ואתה עתיד ליטלה ממני לכן מעתה אני מוסרה ומחזירה לך לייחודה באחדותך וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא והיינו על ידי התקשרות מחשבתך במחשבתך ודיבורי בדיבורך באותיות התורה והתפלה ובפרט באמירה לה' לנכח כמו ברוך אתה וכו'.

ל' כסלו ע"ח - כפר חב"ד עניני חנוכה

סעודת ר"ח טבת לע"נ ר' ראובן מרנץ ע"ה

והטור העתיק שתיהן כשגברה "יד מלכות" בית
השמונאי.

מסירות הנפש להלחם – חתירה למלכות (הנבנית מהגבורות)

לכאורה בפנימיות אפשר לומר יותר ממה
שכתוב כאן: לא רק שהגמרא כותבת "מלכות
בית השמונאי" כי סופן מוכיח על תחלתן, או
"לכבודם", כמו שהוא כותב. צריך לומר
שהגמרא רוצה לרמוז לנו שגם מלכתחילה זו
מלכות. מה המוסר השכל? שברגע שיוצאים
להלחם במסירות נפש נגד מלכות הרשעה
שמשעבדת את עם ישראל – שאז היתה מלכות
יון וגם המתיונים שבתוך עם ישראל – החלשים
והמעטים נגד הגבורים והרבים, סימן שאתה כבר
חותר להיות מלכות. זהו גדר של מלכות.

הביטוי הוא "גברה מלכות בית השמונאי".
כתוב שבנין המלכות מהגבורות, ואפשר לפרש
לענינו – פירוש אמתי לגמרי – שמלכות חדשה
חייבת להתחיל מגבורות, מהתגבורות נגד המנגד.
זהו הסימן של המלכות, שיש משהו שמנגד והוא
מתגבר אז ממילא הוא חותר להיות מלכות. אם
ה' יעזור והוא ינצח – כמו ש"נצחום" כאן – הוא
יהיה מלכות. כלומר, בכח מלכות בית השמונאי
מתחילה מאותו רגע שבחירוף נפש יוצאים
להלחם נגד היונים.

רציתי לפתוח בזה כי מכאן אפשר ללמוד גם
לימינו אלה – מלכות ישראל מתחילה מ"גברה",
מרצון להתגבר נגד תרבות זרה. היום בדיוק אותו
מצב כמו בזמן היונים, שיש פה תרבות זרה
ששולטת (שבעצם היא תרבות יון),

א. "מלכות בית השמונאי" מהרגע הראשון
נגנן^א "אלי אתה" (צ"צ), "יוונים נקבצו עלי",
ניגון חסידי אדמו"ר האמצעי.

במגלת תענית (בזמן הנס) "יד השמונאי" ובגמרא (למפרע) "מלכות השמונאי"

הלשון בגמרא על חנוכה, למה קבעו את הימים
האלה, הוא "כשגברה מלכות בית השמונאי כו".
גם בכל ספרי ההלכה – מהטור והלאה – הלשון
הוא "כשגברה מלכות בית השמונאי".

נפתח בהערה פשוטה: המפרשים שואלים –
מה פירוש "מלכות בית השמונאי"? הרי זו עדיין
לא היתה מלכות! הטור מוסיף מלה שאין בגמרא
– "כשגברה יד מלכות בית השמונאי בדקו
ומצאו פך אחד של שמן וכו'". בהגהות והערות
על הטור (שירת דבורה) הוא כותב:

במגילת תענית פרק ט איתא כשגברה "יד"
השמונאי [בלי מלכות. ממגלת תענית הוסיף
הטור את המלה "יד"]. ובגמרא איתא כשגברה
"מלכות" השמונאי, וכתב בחידושי מהרצ"א על
הלכות חנוכה שלדעתו כפשוטו כי מתחלה לא
היה בית השמונאים מלכים רק בהמשך
הדורות אחר כך נעשו מלכים, והנה מגילת
תענית [היא קדומה יותר]. נכתב בזמן הנס לא
כתוב "מלכות" דעדיין לא היו מלכים, ותנא
דין בספרי הש"ס שכבר ידעו שהצליחו
למלוכה משום הכי כתב "מלכות" לכבודם,

^א נרשם על ידי איתיאל גלעד. לא מוגה.

[תשכון...]! "מתי-מתי = 900 = 30, יהודה (כן) מתתיהו המכבי), ברבוע, כאשר מתי בעצמו הוא קיצור של השם מתתיהו (אותיות מתי תהו, אורות דתהו שצריך להמשיך בכלים דתיקון). לחיים לחיים.

ב. הדלקה בחנוכה בשמנים ופתילות האסורים בשבת

בין שבת לחנוכה

יש ספר שנקרא "בית אברהם" של סלונים. הוא שואל: למה בחנוכה מותר להדליק בשמנים ופתילות שאסורים בשבת, שאין האור נאחז בפתילה יפה-יפה כמו שצריך להיות בשבת?

זו סוגיה במסכת שבת הדנה בהלכות חנוכה. יש בסוגיא מחלוקת של שלשה אמוראים – רב הונא, רב חסדא ורב (הערך הממוצע של רב הונא רב חסדא רב הוא מאור – "שמן למאור") – האם נרות חנוכה דומים לנרות שבת או לא, גם בימי החול של חנוכה וגם בשבת חנוכה. אנחנו פוסקים כרב, ש"ככתה אין זקוק לה" ו"אסור להשתמש לאורה", לכן בחנוכה מותר גם בחול וגם בשבת להדליק בשמנים ופתילות שאסורים בשבת.

יש הרבה ספרי חסידות שמסבירים שבחנוכה יש כח להגיע למטה מטה, למטה מעשרה טפחים – צריכים להניח את מנורת חנוכה למעלה משלשה טפחים, שלא יהיה דין "לבוד", שהיהודי לא יהיה 'אריין אין דער ערד' ממש, אבל ברגע שיהודי למעלה משלשה טפחים – אפילו שהוא למטה מעשרה טפחים – בחנוכה אפשר להגיע אליו, בעוד שבשבת רגילה אי אפשר להגיע אליו. זהו ווארט שמופיע בכמה וכמה ספרי חסידות.

שמשעבדת את המוחין שלנו, וצריכים לקום חשמונאים. הרבי אומר שבדור שלנו יכול להיות אחרת, לא צריך להיות עם נשק חם, צריך להיות באופן המתקבל – אבל צריך להתגבר. ההתגברות היא לכתחילה לא סיפור חד-פעמי בפני עצמו – אתה מתגבר כי אתה מתכוון למלוך. המלחמה נגד היוונים צריכה להיות עם מטרה להגיע למלכות בית חשמונאי, לכתחילה, מהרגע הראשון – "משגברה ינד, על דרך יד ישראל תקיפה", לשון מלכות² מלכות בית חשמונאי".

הביאו מנורת חנוכה. מי מתנדב? אתה חזרת מחו"ל (ר' חיים פרים חזר ממסע הפצות בכל ארצות דרום אמריקה).

רמזי "מלכות בית חשמונאי"

בינתיים נעשה גימטריא: מלכות בית חשמונאי עולה 1323 – עולה ג"פ (ממוצע כל מלה) אמת, אהיה ברבוע, "אהיה אשר אהיה". זו האמת, שצריכה להיות "מלכות בית חשמונאי", מלכות של "משיח נאו". יש כאן יה-הוד אותיות ("אהיה – מלכות – בהוד"), משולש ה, ובהיות מלכות בת ה אותיות מתבקש לציירו כמשולש יורד מ-ה ל-א:

ת	ו	כ	ל	ן
	ח	ת	י	ב
		ו	ן	ש
			א	ן
				י

והנה, פנות המשולש הן אותיות מתי (בסדר יורד, אור ישר, מ-ת-י מלמעלה למטה) וכן אותיות המשולש הפנימי הן אותיות מתי (בסדר עולה, אור חוזר, מ-ת-י מלמטה למעלה) – "מתי תמלוך בציון בקרוב בימינו לעולם ועד

² יד = דוד מלך ישראל חי וקים. והוא סוד האות יו"ד ("הוי" בחכמה יסד ארץ", "אבא יסד ברתא") שבפשוט, מילוי, מילוי המילוי – י יוד יוד וו דלת = מלכות.

"אמצאך בחוץ אשקך"² – סוד הנשיקין בחוץ. בשבת אסור להוציא החוצה, מרשות לרשות – שבת לא מגיעה החוצה. רק בחנוכה, שיש מצוה להניח את הנר "על פתח ביתו מבחוץ" – חג של חוץ, ש"יפוצו מעינותיך חוצה", מוצאים את היהודי שבחוץ.

הדבר דומה לענין של יוסף הצדיק, "יוסף הוי" לי בן אחר", שיוצאים לצד האחר, צד הקליפה, ומוצאים איזה יהודי ששקוע בסט"א והופכים אותו לבן – בן-אור. יש "בן אחר" ויש **בן-אור**, אותיות **ראובן** – כל פעם אנחנו מזכירים את סוד השם ראובן. איך אני הופך ה"בן אחר" לבן-אור? פשוט להפוך את ה-ח ל-ו, שנים פחות. איך קשור לחנוכה? לו נרות חנוכה הם ח במשולש שהוא גם ו ברבוע. כתוב שזהו תיקון, והרבוע מתוקן מהמשולש. כשאומרים שיש לו צדיקים בדור, למה מתכוונים? ו ברבוע, כי ו הוא היסוד, הצדיק. בחנוכה מתחילים מ-ח במשולש והופך להיות ו ברבוע – ה-ח הופך ל-ו, ה"בן אחר" הופך להיות בן-אור, "ראשית אוני" של יעקב אבינו.

ג. "הדלקה עושה מצוה" ו"כנתה אין זקוק לה"

הדלקה והנחה (מבצע תפלין בחנוכה)

אנחנו פוסקים ש"הדלקה עושה מצוה". יש שתי דעות בגמרא, שיש גם בהן שני הסברים – לפי הרמב"ן זו מחלוקת, לפי פשט הגמרא זו איבעיא

בית אברהם: יום כיפור, שבת וחנוכה

ה"בית אברהם" אומר שבעצם יש דריי דינים – יום כיפור, שבת וחנוכה – וכל אחד יותר מהקודם:

ביום כיפור אין כח לחבר בין הנשמה-השמן לבין הפתילה-הגוף, לכן אסור לאכול ולשתות – אין כח שאור הנשמה יחדור לתוך הגשמיות ממש. לכן יום כיפור, כמה שהוא שבת שבתון, בדין הוא פחות משבת – חילול שבת הוא בדין סקילה וחילול יום כיפור רק בדין כרת.

שבת חמורה מיום כיפור, כי בשבת יש מעלה שהיא דווקא עונג שבת – בשבת יכול להיות וצריך להיות חיבור בין הנשמה-השמן לבין הגוף-הפתילה-הנה"ב. רק מה? הוא כותב שמתקיים רק באחד שמכוון לזה, באמת רוצה בכך. אצל מי שכאילו מקיים עונג שבת, אבל אוכל מתוך גראבקיט, האור לא נאחז בגופו והוא נשאר בהמה. כידוע – גם בסלונים וגם ווארט ידוע בחב"ד – שבכלל בכל מצוה של אכילה ושתייה בתורה אם לא לשם שמים ממש רק מוסיף גראבקיט לאדם, לכן בחב"ד לא הידרו, לא "מהדרין" ולא "מהדרין מן המהדרין", במצוות של אכילה ושתייה בכלל. אם כן, מצד אחד יש בשבת כח לחבר רוחניות וגשמיות, שמן ופתילה, אבל רק במי שמכוון יפה – יש לו פתילה יפה וגם שמן טוב, שמן זית זך.

אבל בחנוכה אפשר להגיע לכל אחד ואחד, גם אלה שלא מכוונים בכלל. כמו שאמרנו קודם, אלה שהם "למטה מעשרה טפחים", רק שיהיו "למעלה משלשה טפחים". עד כאן ווארט אחד.

"אמצאך בחוץ אשקך" בחנוכה

על היכולת לרדת למטה מעשרה טפחים, גם באמצעות פתילות ושמונים האסורים בשבת, מביא ה"בית אברהם" פסוק משיר השירים:

² "אמצאך בחוץ" = 258, ג"פ אלהים, סוד מוחין דקטנות בכתבי האריז"ל (אותיות נחר, כמו "נחר גרוני"). לפי הרמז, מי שנמצא בחוץ היינו מי שבקטנות מוחין, ודווקא על ידי הנשיקין של ריזין דאורייתא, "אשקך" מעלים ומקריבים אותו (וכדלקמן בפנים עוד). "אמצאך בחוץ אשקך" = ז"פ מהיטבאל = שמן-אור לבן (נהורא חיורא), י-ה בשם הוי", כדלקמן בכוננת הנר לאדמו"ר הזקן.

דמאן דאמר "הדלקה עושה מצוה". למאן דאמר "הנחה עושה מצוה" צריך להניח – דנים אם החיוב להניח הוא דווקא אחרי שכבר דלוק, אבל כך אומרים.

השניה – הדליקו חש"ו או אפילו גוי. אם "הדלקה עושה מצוה", אף שהניח בר דעת לא עשה כלום, אבל אם "הנחה עושה מצוה" יצא ידי חובה. ולהיפך, כמובן, אם הניחו חש"ו.

השלישית – אם הדליק למעלה מעשרים אמה לפי "הדלקה עושה מצוה" צריך לכבות ולהדליק למטה אך לפי "הנחה עושה מצוה" לא צריך, אלא רק לקחת דלוק ולהניח במקום.

הרביעית – אם אדם לוקח את מנורת חנוכה, מדליק ומחזיק אותה ביד חצי שעה, משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, רגלא דתרמודאי. אז אין הנחה בכלל, לכאורה. כתוב שאם יש היכר שבאמת זו מנורת חנוכה הוא יוצא. אם אין היכר בכלל, סתם מחזיק נר ביד, אז גם אליבא דמאן דאמר "הדלקה עושה מצוה" לא יצא, כי אין היכר של חנוכה. אבל אם יש היכר – מנורת חנוכה, כמקובל בדורותינו, שלא היתה גם אצל הראשונים וגם אצל האחרונים, יחסית מאוחר, אבל היום יש כלי מיוחד של חנוכה – יש היכר שזהו נר חנוכה, לא סתם נר, ואם "הדלקה עושה מצוה" הוא יוצא. בשביל להחזיק טוב ביד חצי שעה צריך להיות "גברה יד מלכות בית חשמונאי" – לקשר בין נס הנצחון לנס המנורה... אם הוא מחזיק חזק את המנורה ביד חצי שעה להלכה הוא יוצא ידי חובה. למאן דאמר "הנחה עושה מצוה" הוא לא יוצא, כי צריך להניח על משהו.

ויש לכוון את ארבעת הנפק"מ הנ"ל כנגד אותיות י-ה-ו-ה ב"ה: החזיק ביד כשר אם ניכר שהוא נר חנוכה, שאז יש בו פרסומי ניסא. פרסומי ניסא היינו גילוי אלקות למעלה מן הטבע, בחינת חכמה, ברק המבריק, י של שם הוי', "הוי' בחכמה" (הוא "הוי' נסיי" = **חכמה חכמה**, שרש נשמת משה רבינו). וכן גופו-ידו של אדם לעומת מקום פיזי הוא סוד "מה שמו",

שפשטו אותה. הספק האם "הדלקה עושה מצוה" או "הנחה עושה מצוה", ופשטו את הספק ש"הדלקה עושה מצוה". שוב, לפי הרמב"ן זו גם מחלוקת, ולא רק איבעיא.

ההוכחה הפשוטה ש"הדלקה עושה מצוה" היא מלשון הברכה – מברכים "להדליק נר חנוכה", לפי האריז"ל, או בנוסח המקובל בעולם "להדליק נר של חנוכה". אם "הנחה עושה מצוה" היה צריך לברך "להניח נר חנוכה" ולא "להדליק נר חנוכה". ככה כתוב. בכל אופן, ברור שיש כאן גם ענין של "הנחה". שתי הדעות זקוקות זו לזו, והשאלה רק מה עיקר ומה טפל. לדעה ש"הדלקה עושה מצוה" יש גם הנחה, אבל היא טפלה, ולדעה ש"הנחה עושה מצוה" ודאי צריך גם הדלקה, אבל היא טפלה להנחה.

מכאן נאמר רמז יפה למבצע תפלין בחנוכה: אם מביאים את ההוכחה מנוסח הברכה, שאם "הנחה עושה מצוה" היה צריך לכתוב "להניח נר חנוכה" – יש רק מצוה אחת בה מברכים "להניח", "להניח תפלין". אם כן, כדי לצאת ידי שניהם, גם "להדליק" וגם "להניח", כדאי לעשות מבצע תפלין בחנוכה. ורמז: **נר חנכה ר"ת נח** – ונח מצא חן – ותפלין ר"ת ת, ביחד **נחת**, כמו התורה הראשונה של לקוי"מ. צריך לחבר **נח** ל-**ת** (**נח** בהכאת אותיות, **נ** פעמים **ח** = **ת**) ואז מקבלים **נחת**.

נפקא מינות בין "הדלקה עושה מצוה" ל"הנחה עושה מצוה"

אם כבר, נאמר כמה נפקא מינות בהלכה בין "הדלקה עושה מצוה" ל"הנחה עושה מצוה". יש כמה וכמה נפקא מינות, ואנחנו רוצים כעת ארבע:

הראשונה – אם הנר כבר היה מונח במקום שאמור להיות (כמו שאנו נוהגים, שקודם מסדרים את הנרות ואחר כך מדליקים) ו"הדלקה עושה מצוה" אז צריך רק להדליק, ולא להרים ולהניח. כך אנו עושים בפשטות, אבל רק אליבא

חנוכה מגיע גם למטה מעשרה טפחים, למי שאין לו שום זיקה למצוות.

רמזי "הדלקה עושה מצוה"

נעשה עוד גימטריא ואחר כך נסביר: כמה עולה "הדלקה עושה מצוה"? רק הדלקה עולה 144, 12 ברבוע, ו"הדלקה עושה מצוה" עולה 666, מספר מאד חשוב בקבלה. בחנוכה מדליקים לו נרות, משולש ח, מ-א עד ח, אבל לו עצמו – כנגד לו צדיקים, לו שעות שאדם הראשון השתמש באור הגנוז, כמוסבר בבני יששכר (בשם הספה"ק) – עולה במשולש 666 (שעולה ב"פ "נר חֲנֻכָּה"! כל "נר חֲנֻכָּה" עולה שלג. 666 = שלג שלג – "עד שתכלה רגל מן השוק", "שלג מן הקור", כמבואר אצלנו במ"א). רמז מאד יפה של "הדלקה עושה מצוה".

"הדלקה עושה מצוה" עולה 666 כנ"ל, חי פעמים יחידה. ר"ת העם – כמו "העם ההלכים בחשך ראו אור גדול" – שעולה 115, כפולה של 23, חיה, אז יש כאן חיה-יחידה. רוס"ת עולה ב"פ הלל, ה"פ הוי".

ב"הדלקה עושה מצוה" יג אותיות, אפשר לצייר כהשראה:

		ה		
	ק	ל	ד	
ה	ש	ו	ע	ה
	ו	צ	ח	
		ה		

ארבע הפנות הן ה-ה-ה-ה ובאמצע יש ו. יחד עולה הוי". אם מחשבים אותיות אלה במשולש עולה אנכי (9 ברבוע) – יש כאן "אנכי הוי".

שפת אמת: חנוכה – גילוי "אלו ואלו דברי

אלקים חיים" (המנוגד לחכמת יון)

אם הזכרנו את הבני יששכר נסביר מה שהוא אומר על החידוש הזה, שהיות ש"הדלקה עושה מצוה" לכן "כבתה אין זקוק לה": הוא אומר שכל חג החנוכה הוא לגלות את חכמת ישראל,

מה = אדם, סתם אדם הוא חכמה, "חכמת אדם". הפסול של למעלה מעשרים אמה הוא פסול במקום, "ואי זה מקום בינה", ה עילאה של שם הוי". הפסול של חש"ו הוא מפני שאין בהם דעת, מפתחא דכליל שית, ו של שם הוי". מעשה ההנחה הוא במלכות, ה תתאה שבשם, בחינת עשיה בפועל, ודוק היטב.

"כבתה אין זקוק לה" ו"אסור להשתמש

לאורה"

חוץ מהדין של "הדלקה עושה מצוה" יש גם את הדין של "כבתה אין זקוק לה", כפסק רב. המפרשים מסבירים ש"כבתה אין זקוק לה" הוא בגלל הכלל-הפסק של "הדלקה עושה מצוה". אנחנו פוסקים שני דברים לא כרב הונא – רב הונא הוא לגמרי ההיפך מהפסק ורב חסדא באמצע (שסובר, כמו רב, ש"כבתה אין זקוק לה"). האחרונים דנים איך יתכן שמצוה כל כך יקרה – מדליקים לשניה אחת ומיד כבתה יצאתי ידי חובה, לא צריך להדליק שוב, לא צריך לתקן, לא לעשות שום דבר. היום המנהג הפשוט אם הנר כבה כן להדליק שוב, אבל זה מעין הידור. [מחלוקת אם הידור או כלום]. כן, על פי פשט אין בזה שום דבר, כי "כבתה אין זקוק לה". שוב, לפי רב יש שני פסקים – "כבתה אין זקוק לה" ו"אסור להשתמש לאורה" (בניגוד לנר שבת). הפסק השני של רב חולק גם על רב הונא וגם על רב חסדא, שפסקו "מותר להשתמש לאורה".

נעשה גימטריא: "כבתה אין זקוק לה" ועוד "אסור להשתמש לאורה" עולה 2320 – י"פ רלב (עסמ"ב), מ פעמים חן (חנוכה הוא חג של חן. ר"ת "כבתה אין זקוק לה" = חן, וביחד עם ר"ת "אסור להשתמש לאורה" = ז פעמים טוב, הערך הממוצע של כל אות – "חן טוב"), הסימן הוא חנם (חנ פעמים 8). "בשנה השביעית יצא לחפשי חנם", יש משהו חנם בנר חנוכה – חנם היינו בלי מצוות. זה מה שרוצים להסביר, שנר

שתי הדעות הן אמת, עד כדי כך שיתכן מאד שלעתיד לבוא הפסיקה שלנו תתהפך מבית הלל לבית שמאי כי שניהם אמת, "אלו ואלו דברי אלהים חיים".

אומר הבני יששכר, שלפני השפת אמת, עוד יותר ממנו – שעיקר החידוש של חנוכה, שהוא ההיפך מחכמת יון, הנצחון נגד הגיון יון, שכאשר יהודי לומד תורה, הגם שהוא טועה ושוגה, הוא עושה יחוד למעלה. בלשון הירושלמי – "פטייא דאורייתא טבין". סתם לפטפט בתורה, הגם שיש לאדם טעות – שאתה שגוי – זה טוב, "אין טוב אלא תורה". עושה טוב' לקב"ה.

אם כן, יש דריי דינים – דין אחד הוא הלכה, "הלכה כמאן"; דין שני של "אלו ואלו דברי אלהים חיים", שניהם אמת; ודין שלישי של (מאמר חז"ל מפורסם, שהוא לא מביא) "דגלו עלי אהבה", דילוגו עלי אהבה, שאם הוא לומד תורה גם הטעות שלו נכללת בתורת אמת. פלאי פלאים – ההיפך הכי גמור של חכמת יון.

"כבתה אין זקוק לה" – מעלה גם בחידוש

שמיד נסתר

איך הוא מסביר לפי זה "כבתה אין זקוק לה"? הוא אומר שכל נר כאן הוא חידוש תורה שמישהו מחדש כשהוא לומד תורה לשמה. כידוע אצל לומד אמת, שיתכן מאד ששניה אחת אחרי שהוא מחדש את החידוש הוא פתאום תופס שאינו נכון – מיד סותר את עצמו. השאלה, האם החידוש היה שווה משהו או שהיה לחנם? הוא אומר שאם מדובר להבדיל בחכמת יון, מישהו לומד מדע ועושה תיאוריה חדשה במדע, ואז הוא תופס – או שמישהו אחר תופס – שאלה שטויות, 'חבל על הזמן', יורד לטמיון לגמרי. בתורה לא ככה – "הדלקה עושה מצוה".

האחרונים מסבירים ש"הדלקה עושה מצוה" כי המצוה של חנוכה, מצוה דרבנן, היא חיוב גברא. אם היה חיוב של חפצא הנר היה צריך לדלוק את

חכמת התורה, לעומת ההיפך – לגלות מה בין חכמת התורה שלנו לחכמת יון, שהיא חכמת הפילוסופיה.

יש הרבה ספרים, כמו שפת אמת – שאנחנו מזכירים את דבריו כמעט כל שנה – שאומרים שדווקא מחנוכה החלו הזוגות. הזוג האחרון הוא הלל ושמאי, שהמחלוקת לגבי "מהדרין מן המהדרין" היא שלהם – סוף הזוגות. תחלת הזוגות היא מחנוכה. לפני הזוגות היו "אשכולות" – חד בדרא שנקרא אשכול, "איש שהכל בו", אין מחלוקות. מחנוכה מתחילים הזוגות, שבהם יש כבר איזו מחלוקת – הגם שבכל הזוגות הראשונים היתה רק מחלוקת אחת, לגבי סמיכה, אבל חידוש שבכלל יש מחלוקת. בכל מחלוקת של אמת כתוב "אלו ואלו דברי אלהים חיים", וזהו ההיפך הגמור מחכמת יון, חכמת ההגיון, שם לא יתכן דבר והיפוכו בנושא אחד (שגם זה אמת וגם זה אמת – **גם זה אמת = הכל אמת = מלכות**, היינו **מלכות** בית חשמונאי).

שוב, השפת אמת חוזר על כך בהרבה מקומות, שעיקר חג החנוכה הוא לגלות את ה"אלו ואלו דברי אלהים חיים" ("דברי אלהים חיים" = "פ' אלו, יש כאן שיעור קומה שלם של "עשר ספירות בלימה", כל ספירה היא סברה בפני עצמה, והכל אמת. "אלו ואלו דברי אלהים חיים" = מתי – מתי תמלך בציון...") כנ"ל). הבת קול של "אלו ואלו דברי אלהים חיים" באמת יצאה לגבי שמאי והלל, בעלי המחלוקת העיקרית של חנוכה, אבל זהו כלל גדול לגבי כל מחלוקת. בסוף צריך לפסוק הלכה – בעלמא דין "והלכה כבית הלל" – אבל בשרש, במקור למעלה, "אלו ואלו דברי אלהים חיים".

בני יששכר: חנוכה – גילוי "פטייא דאורייתא

טבין"

אם אומרים שהחידוש של חנוכה הוא רק "אלו ואלו דברי אלהים חיים" זאת אומרת שרק כאשר

שייך גם למעלת הנסיך השמיני על הרועה השביעי, שתתבאר לקמן.

באותיות שלנו, היינו שבת הוא רישא דאין, ענג שבת, וחנוכה בא מרדל"א. שני החגים פורים וחנוכה, ישארו לעתיד לבוא – אף שכל השאר יתבטל – כי שרשם באמונה פשוטה. ברדל"א גופא יש מה ו-בן – אפשר לומר שחנוכה הוא מה ופורים בן, ובהרכב שלהם יש חמשה ספקות. בכל אופן, שניהם מאותו מקור שלמעלה מהשבת. היות שהבית אברהם הבחין בין שבת ליום כיפור, גם היה אפשר לומר שיום כיפור הוא רישא דאריך ושבת רישא דאין אבל חנוכה ברדל"א. ברדל"א ודאי אין שום אינטרס. בסוד הגוונים – שרצייתי שהבנות תלמדה – הרדל"א הוא "כתר עליון אף על גב דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם איהו קדם עילת העילות". לכן גם מצד הגברא-המקרב לא שייך לחפש נגיעה אישית. אפשר לצרף זאת לגדר של רדל"א, שאין בו שום נגיעה כלל וכלל, שום ישות – יותר אין מאין, אפס לעומת אין.

השיעור ואם הוא כבה צריך לתקן אותו, "זקוק לה", אבל אין כאן חיוב חפצא בכלל – רק חיוב גברא שאני צריך להדליק נר. היות ש"הדלקה עושה מצוה", הדלקתי את הנר, לא משנה מה קורה איתו כעת – החפצא לא מענין אותי, אלא הגברא שהדליק את הנר. זו תוספת, לא נמצאת שם בבני יששכר.

הוא כותב את הווארט הנ"ל, שהחידוש של חנוכה שחכמת ה' כל כך אחרת והפוכה מחכמת יון, שגם כשלא "אלו ואלו דברי אלקים חיים", אלא סתם סברא שגויה עושה רושם של אור אלקי. במה שאמרת או חשבת הדלקת נר למעלה ולמטה – היה גילוי אלקות – אפילו שהוא החזיק רק לשניה אחת. מצד אחד אפילו קצת חבל שמיד תפסת שטעית, כי אם אתה מיד תופס מחזיק רק שניה, ואם שוגה יותר זמן...

לחיים לחיים, זו לא סתם נחמה פורתא אלא נחמה רבתא, כל מה שאנחנו מדברים. נגנו שאמיל.

מוחין דחנוכה ומוחין דשבת (השלמה)

את הבני יששכר שאומר שמדובר בחידוש תורה שאינו אמתי – שגם הוא יקר, "פטיטא דאורייתא טבין" – הבאנו אחרי שראינו חוברת עם דרוש של ידידנו ר' יחזקאל סופר על הסוגיא הזו. הוא אומר לגבי כל מבצע – כמו מבצע תפלין – שמדליקים משהו לשעה קלה, ולא יודעים אם ימשיך, שעל כך נאמר "הדלקה עושה מצוה". הוא ממשיך ומסביר ש"אסור להשתמש לאורה" היינו שאדם לא יקבל סיפוק.

הנקודה העיקרית במה שהוא כותב היא ההבדלה בין שבת לחנוכה: מדבר על 'מוחין של שבת'. קשור לדברי הבית אברהם, ששבת מחברת בין השמן והפתילה, אבל רק אם רוצים, ובחנוכה מגיע למדרגה שמתחבר גם למטה מזה. שני הדברים יחד, ש"כתה אין זקוק לה" ו"אסור להשתמש לאורה", וההבדל ביניהם לשבת –

ד. נסיך ורועה

חנוכה, דוד ומשיח – חבור נסיך ורועה

ידוע שחנוכה הוא חג של משיח. שמונת הנרות של חנוכה הם כנגד הכנור של משיח – נר-כו שיש בו שמונה נימין. חנוכה מתחיל במזל קשת ונגמר במזל גדי. רק קשת שוה 800, שמונה נימין, ח פעמים ניס, ויחד עם גדי עולה 817, אור במספר קדמי.

בתורה אור אדמו"ר הזקן מסביר את הסוד של חנוכה – חבור בין שמונה נסיכי אדם לשבעה רועים, הסוד של מלך המשיח. הרי כתוב בגמרא שמלך המשיח הוא אחד משמונה נסיכי אדם. שמונה נסיכי אדם הם אור מקיף ושבעה רועים הם אור פנימי. משה רבינו הוא מהרועים, רעיא מהימנא, ומשיח הוא מהנסיכים – נסיך הוא כמו משיח, שניהם לשון משיחה-נסיכה בשמן.

הוא עיקר החיה-יחידה והרועה הוא הנר"נ, האור הפנימי. איך באמת אפשר להסביר?

כמו שכתוב על ההבדל בין הבעש"ט לאור החיים הקדוש לגבי נשמת דוד מלכא משיחא. כתוב שהבעל שם טוב הוא הנפש של דוד והאור החיים הקדוש הרוח. מצד אחד, הרוח למעלה מהנפש, אבל היות שדוד המלך הוא הנפש של כללות נשמות עם ישראל כתוב שהנפש של דוד היא העצם.

נאמר בצורה אחרת: "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן", שרש המלכות ברדל"א – לא סתם בחיה-יחידה אלא בפנימיות עתיק, שרש הנפש, המוטבע. תיקון הנפש הוא תיקון מלכות בית חשמונאי שהזכרנו קודם – שיהיה "השפל באמת", כמו שחתם רבי מענדלי ויטבסקר, שתהיה שפלות באמת. לכן "מלכות בית חשמונאי" עולה **אמת-אמת-אמת**, חזקה של אמת (אמת אינה מכזבת, דבר אמתי אינו נפסק לעולם. והנה, אף על פי שעל פי פשט מלכות בית חשמונאי כן נפסקה, היא נפסקה רק בהופעה החיצונית שלה אבל בפנימיות היא ממשיכה להתקיים ולהאיר בנר חֲנֻכָּה שאינו נפסק לעולם, כמבואר בחז"ל על "בהעלתך את הנרות" הנאמר לאהרן – "שֶׁלֶךְ קִיָּים לְעוֹלָם". **אמת-אמת-אמת** – **מלכות בית חשמונאי** – ועוד **נר חֲנֻכָּה** עולה ח"פ **אור**, כנגד ח ימי החנוכה!). זהו גילוי היחידה שבנפש, ה"מאד", של משיח, ועד לפנימיות היחידה, פנימיות עתיק. ככה נסביר שנסיך הוא נפש, ואילו רועה הוא רוח – הרוח כאן כוללת את כל האור הפנימי.

נאמר בעוד צורה: בקבלה, בעץ חיים, כתוב שהנפש של כללות כל העולמות היא העיגולים והרוח של כללות כל העולמות היא היושר. לפי זה, נ"ר היינו עיגולים ויושר, נפש-רוח, אבל שרש העיגולים הוא בעיגול הגדול שלפני הצמצום, והוא האור המקיף, הסובב כל עלמין (המתגלה בסביבות של חנוכה). ככה מושחים למלך את הנסיך – הוא מקבל משרש העיגול, העיגול הגדול שהוא מלכות דאין סוף – ואילו

שניהם אותו לשון, אותו פשט, משא"כ רועה הוא משהו אחר לגמרי – לא קשור למשיחה בשמן.

כתוב "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו" ובמקום אחר כתוב "ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאות צאן. מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו. וירעם כתם לבבו ובתבונות כפיו ינחם" – יש בדוד את שתי המעלות של נסיך בשמן ורועה צאן קדשים. הדוד הראשון, שהוא "פֶּלֶג קִיסֵר", עיקרו רועה, ואילו הדוד האחרון, משיח בן דוד, שהוא "קִיסֵר" שלם, עיקרו נסיך, כמבואר בפירוש בגמרא שדוד הוא מהרועים ומשיח מהנסיכים.

שוב, בחנוכה יש שמונה ימים, אבל צריך לחבר אותם גם לסוד השבע. כמו החבור שאנחנו מדברים עליו הרבה פעמים בין דור השמיני לדור השביעי – בעצם המשיח הוא דור השמיני, אבל צריך להיות מחובר ומקושר לשבע. זו השלמות שלו, ההתקשרות לדור השביעי – הקשר בין הנסיך לבין הרועה.

זו גם כוונה מאד יפה ופשוטה של נר: הערב, כשנאמר "להדליק נר חנוכה", אפשר לכוון כוונה פשוטה ש-**נר** ר"ת **נסיך-רועה**. אדמו"ר הזקן כותב בפירוש שחנוכה הוא חיבור בין הנסיך לרועה. בנפש, לכל אחד יש ניצוץ משיח, כמו שכתוב במאור עינים בשם הבעש"ט, ולכל אחד יש ניצוץ משה, כמו שכתוב בתניא קדישא. הנר הוא כדי להדליק את הניצוץ הכפול הזה ולחבר בין שני הניצוצות **לנר** אחד, **נסיך-רועה**.

נר: נסיך-רועה – נפש-רוח

בדרך כלל, כתוב בקבלה, ש**נ"ר** ר"ת **נפש-רוח**. הרי יש נרנח"י – כל הנר"נ הם אור פנימי והמקיפים הם חיה-יחידה. הנ"ר היינו נפש-רוח. איך אפשר לחבר את שתי הכוונות? הכוונה הרגילה של **נר** היא **נפש-רוח**, שניהם פנימיים, וכאן הכוונה היא **נסיך-רועה**, כשהנסיך הוא דווקא המקיף והרועה הוא הפנימי. הנסיך כאן

חן בחנוכה בכלל וכפרט בזאת חנוכה שכנגד חן בשמונת השמות הנרדפים של יופי בלשה"ק). בחכמת המספר 421 הוא מספר השראה, עוד יותר חשוב (ונדיר) מרובע ומשולש – השראה של שם י-ה (8 ועוד 7, כנ"ל בהערה ד), 15 ברובע ועוד 14 ברובע.

כח הנסיך – להגיע לאומות העולם

חנוכה הוא חג החן. מתי יתקיים בשלמות "ונח מצא חן בעיני הוי"י"? כאשר כל בני נח ישמרו שבע מצוות בני נח, אזי כולם ימצאו חן בעיני ה', כל העולם יהיה "ונח מצא חן בעיני הוי"י". הזמן לזה הוא עכשיו, חנוכה, על ידי חבור הנסיך והרועה.

מה מרויחים מהתקשרות הנסיך והרועה? רק רועה, אור פנימי, הוא רק לישראל. אם יש גם נסיך, אור מקיף, האור מגיע גם לאומות. החבור של הנסיך עם הרועה הוא ללמד את תורת משה לאומות העולם, כפי שהי רצה לכתחילה – לכן תרגמו את התורה לשבעים לשונות האומות, כדי שיגיע לכל העולם כולו. הכח להגיע לאומות העולם הוא הנסיך (שעולה 70 70, כנגד 70 אומות העולם, עם 70 השרים שלהם, שבהם מאירים 70 נפש יוצאי ירך יעקב, דהיינו שיוצאים מהירך-התחום של יעקב, תחום הקדושה, כדי להאיר לעולם כולו ולברר את העולם כולו, שלשם כך ירדו למצרים...), ורוצים לתת להם גם את אור הרועה, משה רעיא מהימנא. הכל קשור ל"יפוצו מעינותיך חוצה", עד חוצה שאין חוצה הימנו, ששייך לחנוכה.

יחוד נשיקין בחנוכה

בכל אופן, אמרנו שיש בחנוכה "אמצאך בחוץ אשקך". "אשקך" שוה "ונח מצא חן בעיני הוי"י", שוה **נסיך-רועה**. בפסוק הבא בשיר השירים כתוב "אשקך מיין הרקח מעסיס רמני" – יש "אשקך" מלשון נשיקין ו"אשקך" מלשון משקה. מה הדבר מלמד אותי?

הרועה, שהוא אור פנימי, מקבל מסוד הקו, שהוא היושר, בחינת רוח. ככה אנחנו יכולים לכוון את הנ"ר – שהנר הוא לקחת את שמונת הנסיכי-אדם בכלל ואת מלך המשיח בפרט ולחבר אותם עם שבעת הרועים בכלל ועם משה רעיא מהימנא בפרט.

רמזי נסיך-רועה

נעשה כמה חשבונות לאור החידוש הזה של נסיך-רועה, חיבור השמונה לשבע⁷. שמונה היינו אורות מרובים דתהו. למה מדברים על זה היום? ר"ח **טבת**, שהרמז המפורסם שלו הוא **תהו** בגימטריא. אין לך יום שיותר מסוגל להמשיך את האורות המרובים דתהו בכלים דתיקון כמו ר"ח טבת – ממש לחבר את הנסיך, תהו, עם הרועה, שהוא תיקון.

קודם נעשה את החשבון הפשוט: כל אחד בחנוכה צריך להיות גם נסיך וגם רועה, גם ניצוץ משיח וגם ניצוץ משה. **נסיך** עולה 140 ו-**רועה** 281. מה היחס ביניהם? לכאורה **רועה** הוא 1 יותר מפעמיים **נסיך** – **נסיך-נסיך** ע"ה שוה **רועה**. באיזה חשבון צריך אחד יותר? אם אני רוצה לעשות 280 (**נסיך-נסיך**) במשולש, החשבון הוא 140 פעמים 281 – **נסיך** פעמים **רועה** עולה **נסיך-נסיך** במשולש. כלומר, יש כאן יחס של כמעט "שלם וחצי", אחד יותר, וזה טוב בשביל החשבון של המשולש.

ביחד **נסיך רועה** עולים 421. איזה פסוק שלם בתורה שוה למספר הזה? פסוק מאד חשוב, שייך לחנוכה. הפסוק האחרון של פרשת בראשית, שמתחילה "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" ומסיימת "**ונח מצא חן בעיני הוי"י**", שעולה **נסיך-רועה**. נח ר"ת נר חנכה (הנר מוצא

⁷ 8 ועוד 7 = 15, שם יה בגימטריא הוד. וביחד עם שלש הצורות העיקריות, משולש-רובע-השראה, עולה **שמן** = 15 פעמים 26 – "כי ביה הוי" צור עולמים [שצר צורה בתוך צורה, בכל הצורות הנ"ל].

חבור אדם ואברהם

לפני שנעזוב את הנסיך והרועה נעשה עוד חשבון אחד, **נסיך-רועה** בהכאה פרטית – נ פעמים ר (כל נר בהכאה, 10000, מספר מאד עגול, ריבוא, רבבה), **ס** פעמים ו (360), **י** פעמים **ע** (700), **כ** פעמים ה (100) – 11160, **י"פ** "**בראשית ברא**", **כתר מלכות**. נעשה עוד חלוקה – נחלק את 11160 ב-**אדם** ונקבל **רמח**, **אדם** פעמים **אברהם**.

איך הפסוק אומר? "נסיכי אדם". אברהם אבינו גם נקרא אדם, "האדם הגדול בענקים", שמעניק כאורו את גלגל חמה. בחשבון הזה **נסיך** פעמים **רועה** שוה **אדם** פעמים **אברהם** (בחשבון רגיל). תיקון של משיח – הרמוז של מלחמות משיח בתורה הוא מלחמת המלכים של אברהם אבינו, כפי שמסביר הרמב"ן. בכלל, הדמות של "אב המון גוים" שמחזיר את כל העולם בתשובה, מקיים "כי אז אהפוך וגו'" הוא אברהם אבינו, "את הנפש אשר עשו בחרן". הוא "האדם הגדול בענקים" ואצלו **האדם** הופך להיות **מאד** – "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה **מאד**". זהו חשבון מאד יפה, **אדם-מאד** פעמים **אברהם**.

היות שיש כאן ח אותיות נחלק ב-8 ונקבל 1395, שהוא שוב כפולה של **אדם**. **אברהם** עולה ח"פ **א-ל** וכאן מקבלים **א-ל** פעמים **אדם** שהוא גם "**לא אדם**". כדי לחבר את הנסיך והרועה צריך להיות "לא אדם" – "וגם נצח ישראל [שייך לנצחון חנוכה] לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם". יש כאן המשכה מתהו, מכתר, מה"לא אדם", לחבור של אדם פעמים אברהם. אדם הוא אדם הראשון, אדם קדמון, ואברהם הוא "בהבראם", "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", "חסד לאברהם", "עולם חסד יבנה". עד כאן חיבור הנסיך והרועה, שלפי אדמו"ר הזקן הוא עיקר כוונת חנוכה – לחבר את נסיכי אדם עם הרועים, לחבר את המלך עם הרב, "קרית מלך רב". המשיח הוא "מלך רב" –

לפי הפשט, קודם "אמצאך בחוץ אשקך" ומכח הנשיקה הזאת בחוץ, במקום ה'מציאה', "אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני אשקך מיין הרקח מעסיס רמני". והוא על מנת להגיע לפסוק הבא, "שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני" (את כל הפסוקים האלה אומרת הכלה לחתן, אותו היא מוצאת בחוץ. וכך צריך לקרב רחוקים, במיוחד בחנוכה, לדעת שדווקא מי שנמצא בחוץ, למטה מעשרה טפחים, הוא בעצם החתן שלי, ולו אני אומרת "תלמדני", שהוא ילמד אותי רזין דרזין, בחינת "אתה יודע רזי עולם" שלמעלה מאותם רזין דרזין דאורייתא שעלי ללמד אותו, כדלקמן). אך בדרך דרוש יש להוסיף גם את הכיוון שני (כמו אצל יעקב ורחל, קודם "וישק את צאן לבן אחי אמו" ומיד בהמשך "וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך"), שעל מנת להגיע לסוד הנשיקין (יחוד הנשיקין שלאחר "שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני") צריך קודם לומר לחיים – צריך להיות "**אשקך**" ועל ידי זה לבוא ל"**אשקך**". הכל בסוד "**ונח מצא חן בעיני הוי"**.

מה הוא יחוד נשיקין בכלל? מה צריך לעשות עם היהודי בחוץ? מגיעים ליהודי בחוץ בחנוכה, מגיעים הכי רחוק, למטה מעשרה טפחים – צריך לא רק לחבק אותו שם אלא דווקא לנשק אותו. אם קשה – צריך קודם להשקות אותו. התכליס היא לנשק אותו. מה ההבדל בין חבוק לנשוק? חבוק הוא להניח לו תפלין, מצוה – כתוב שחבוק הוא סוד המצוות המעשיות, והמצוה העיקרית שצריכים לעשות מבצעים, במיוחד בחנוכה, היא "הנחה עושה מצוה". אבל התכלית היא להפיץ לו דברי תורה (שעל ידי דברי התורה דווקא תתקיים הנחת התפלין שלו, לא רק בבחינת "הדלקה עושה מצוה" וככתה אין זקוק לה"), ולא סתם תורה אלא שמן, "רזין דרזין דאורייתא" – גם היהודי צריך את השמן הזה, והוא אפילו נודף לכל אומות העולם, השמן של חנוכה. לחיים לחיים.

נגנו "ימין ה' רוממה".

מכלה את הבידורים מתוך הגוף והנפש הבהמית – הוא נקרא אור שחור. אור המדות הוא אור שחור, נהורא אוכמא, אבל אור אמא עילאה המופשט, "הנסתרת להוי' אלהינו", שמחובר עם השמן כ"תרין ריעין", מגלה את השמן, הוא ה עילאה שבשם:

י	שמן
ה	נהורא חירורא
ו	נהורא אוכמא
ה	פתילה

זו כוונה מאד חשובה בחנוכה כשאומרים שם הוי', כמו בברכת "להדליק נר חנכה". הכוונה הפשוטה לפי החסידות בשם הוי' בחנוכה היא שמן-נהורא חירורא-נהורא אוכמא-פתילה – הכל נמצא בתוך כלי אחד. הכלי הוא שם א-דני, אבל י-ה-ו-ה הם המרכיבים, ושם ה תתאה היא סוד הפתילה. עד כאן מאמר מוסגר של כוונת הנר לפי אדמו"ר הזקן.

כבוד – המשכת האור לכלי

נחזור: בכוונה שלנו, בין יג אור ל-ח יפי, יש את השמש – שלוקח את האור המופשט ומדליק את הפתילה, והופך את האור ליפי, אור בתוך כלי – והוא נקרא כבוד, כנגד החכמה. כתוב בקבלה ש-כבוד עולה לב – כבוד נאצל, סוד לב נתיבות חכמה.

היות שכבוד הוא ממוצע, כמו כל ממוצע הוא צריך להיות מחובר לשני הדברים שהוא מחבר. יחסית, היחס בין האור והכלי הוא בין רוחני וגשמי, יחס של שמים לארץ – תיכף נקשר עם המחלוקת המפורסמת של בית שמאי ובית הלל אם "שמים קדמו" (ב"ש) או "ארץ קדמה" (ב"ה) והקשר למחלוקת שלהם בחנוכה, אם "מוסיף והולך" (ב"ה) או "פוחת והולך" (ב"ש). מסתמא יש קשר בין המחלוקות. בכל אופן, שמים וארץ הם רוחניות וגשמיות. בנר שמים הם שמן והארץ היא הפתילה, וביניהם יש את שני האורות.

ה"מלך" שלו הוא הנסיך ומה שהוא "רב", מלמד תורה, הוא הרועה שלו.

ה. בית שמאי ובית הלל – "למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד שמים"

נעבור לעוד נושא – כבוד. יש כוונה שלנו לחנוכה, מי שמכיר, שיש יג לשונות אור כנגד יג מלות הברכה, ו-ח לשונות יפי כנגד ח הנרות, ויש את השמש, שלוקח את האור המופשט והרוחני שכלול בשמן וממשיך אותו לתוך הפתילה, מדליק את הנר.

"נר הוי'" – ארבעת מרכיבי הנר

באותו מאמר של חנוכה בתורה אור אדמו"ר הזקן מסביר שהנר בעצם הוא "נר הוי'" – י-ה-ו-ה, ארבע בחינות, והנר מורכב מארבעה דברים: שמן; פתילה; האור שנאחז בפתילה ממש ומכלה אותה, שנקרא "נהורא אוכמא" (שתרגומו המילולי אור שחור); והאור החופף עליו, האור שאנחנו רואים, ונקרא "נהורא חירורא" (על פי פשט אור לבן, כתוב "וירא אלהים את האור כי טוב" והוא עולה טוב ברבוע, "ברא אלהים" "נהורא חירורא" ר"ת נח, כמו נר חנכה, סוד "ונח מצא חן בעיני הוי'").

כתוב בתניא ש"ואהבת" עולה ב"פ אור – עבודה מיראה ועבודה מאהבה, ששתיהן נכללות ב"ואהבת". עבודת היראה היא "נהורא אוכמא" ועבודת האהבה היא "נהורא חירורא". "נהורא אוכמא" ועוד "נהורא חירורא" עולה 817 – אור במספר קדמי (קשת-גדי) כנ"ל!

אבל איך מכוונים כנגד י-ה-ו-ה? שני הקצוות, השמן והפתילה, הם י-ו-ה תתאה – הגוף והנפש הבהמית, הפתילה, היינו ה תתאה, והשמן, רזין דרזין, הוא החכמה, פנימיות החכמה, ה-י. אם כן, יוצא ששני הנהורין, נהורא חירורא ונהורא אוכמא הם ה עילאה ו-ו שבשם. האור שנאחז בפתילה הוא ה-ו, המדות. היות שהוא מצומצם לפי ערך הפתילה, והוא מכלה את הפתילה –

והערך הממוצע של כל אות היא "כבודו"! סימן ש"כבודו" לגמרי מחבר בין "על השמים כבודו" ל"מלא כל הארץ כבודו".

"פוחת והולך" ו"מוסיף והולך"

מכאן נגיע למחלוקת בית הלל ובית שמאי: בית שמאי אומרים שביום הראשון מדליק שמונה נרות ומכאן ואילך פוחת והולך. יש שני פירושים בגמרא, או ש"פוחת והולך" כנגד הימים הנכנסים או כנגד פרי החג. בית הלל אומרים שביום הראשון מדליק נר אחד ומכאן ואילך מוסיף והולך, וגם שני פירושים – או כנגד הימים היוצאים או בגלל "מעלין בקדש ואין מורידין", סברא וכלל גדול בתורה.

אמרנו שהכבוד הוא ממוצע בין האור ליפי. לכל ממוצע יש שתי בחינות – בחינת הכבוד שכנגד האור היא "מוסיף והולך" ובחינת הכבוד שכנגד היפי היא "פוחת והולך" (עד שמגיעים לחץ – "אשת חן תתמך כבוד" בחינת "שפל רוח יתמך כבוד"), היחס בין הנשמה והגוף.

קודם נאמר איך חשבתי לפרש זאת. אחר כך ראיתי איך מפרש ה"בית אברהם" שהזכרנו קודם:

ממעט בכבוד עצמו ומוסיף בכבוד שמים

היות שמדברים על כבוד, מי זוכר בספר חסידות חשוב ביטוי שצריך בכבוד "פוחת והולך" וגם "מוסיף והולך"? רבי נחמן אומר שכאשר נוגע לכבוד שלך צריך להיות כל הזמן "ממעט בכבוד עצמו" אבל כאשר נוגע לכבוד שמים צריך "להרבות בכבוד שמים". הכבוד שלך הוא הכבוד של הארץ, אתה הארץ, "כי האלהים בשמים ואתה על הארץ". לכן כבוד ה' נקרא "כבוד שמים".

כשהוא אומר זאת הוא מתכוון שצריך שניהם יחד – לא שני דברים שונים – צריך להחזיק ראש, שאתה עושה בעת ובעונה אחת שני דברים. חשוב מאד, אפשר לחשוב שכעת אני רק מרבה

"על השמים כבודו" ו"מלא כל הארץ כבודו"

פסוק אחד אומר "על השמים כבודו" – כתוב בתחלת הלל. הפעם היחידה בתנ"ך שכבוד הוא בשמים – כבודו של הקב"ה "על השמים", עוד יותר גבוה מהשמים. בחנוכה גומרים את ההלל כל שמונת ימי החג. יש פסוק אחר "קדוש קדוש קדוש הוי' צבאות מלא כל הארץ כבודו", בישיעיהו ו – במעשה המרכבה של ישעיהו הנביא, בעולם הבריאה, למעלה ממרכבת יחזקאל. אומרים פסוק זה בקדושה. חשוב מאד לדעת ולכוון שכל פעם שאומרים קדושה מקיימים מצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל" – כך כתוב ונפסק להלכה. אמירת קדושה היא קיום קידוש ה', ושם אומרים "מלא כל הארץ כבודו".

אם כן, נשאלת השאלה, איפה "כבודו" – הכבוד של ה', של שם הוי' ב"ה – "על השמים" או "מלא כל הארץ"? גם וגם, סימן שכבוד הוא ממוצע שמחבר שמים וארץ, אור ויפי, כמו בכוונה שלנו. בסוף יחזקאל, בתאור בית המקדש השלישי כתוב: "והארץ האירה מכבודו" ("והנה כבוד אלהי ישראל בא מדרך הקדים וקולו כקול מים רבים והארץ האירה מכבודו"). זו תכלית מצות נר חנוכה, לזכות ל"והארץ האירה מכבודו". נעשה גימטריא מאד יפה: "על השמים כבודו"

ו"מלא כל הארץ כבודו". קודם כל, כל אחד מהם הוא כפולת יג – יש כאן גילוי של יג מדות הרחמים. "על השמים כבודו" עולה 41 פעמים 13 ו"מלא כל הארץ כבודו" עולה 455 (סוד תנה – ג מילויי שם אהיה – "תנה הודך על השמים", בפסוק זה ההוד הוא "על השמים" בעוד שהכבוד "מלא כל הארץ"), 35 פעמים 13. יחד עולים 988, כפולת שם הוי' – 38 פעמים הוי'. כמה אותיות יש בשני הפסוקים האלה? ב"על השמים כבודו" 12 אותיות וב"מלא כל הארץ כבודו" 14 אותיות, יחד הוי' אותיות. נמצא שממוצע כל אות הוא 38, כבודו. משהו מופלא, רמז ממש יפהפה – "כבודו" היינו כבודו של הוי', יש בשני הפסוקים הוי' אותיות

יש כבוד של צדיק – כבוד של לומדי תורה למשל, שידוע שאצל מתנגדים מאד מקפידים על "כבוד התורה", שהכוונה כבוד של בעלי תורה, תלמידי חכמים. כמה שאצל חסידים לכאורה לא זו הנקודה של עבודת ה', אבל בכל אופן יש מי שזכה לכתור תורה – אז מגיע לו כבוד. באמת חז"ל אומרים "אין כבוד אלא תורה", אבל יש גם "כתור שם טוב" ש"עולה על גביהן" – גם מכבדים אותו, מגיע לו כבוד. מי שמגיע לו כבוד על פי תורה, כמו תלמיד חכם אמתי, שבאמת צריך לכבד אותו, אצלו הכבוד אינו סתם גראבקיט.

למה בחסידות מבטלים את הכבוד הזה? כי אצלנו לקבל כבוד זו משימה מאד קשה. כתוב אצל הצדיקים הגדולים, תלמידי הבעל שם טוב, שאפילו לא כל אחד מהצדיקים היה מסוגל, לא כל אחד היה במדרגה לקבל כבוד. היו כאלה שידעו איך לקבל כבוד, בלי שום שמץ מינהו של גאווה – אבל זה לגמרי ניט-פשוט, לקבל כבוד לשם שמים. יש "להרבות בכבוד שמים" בלי לקבל כבוד 'לשם שמים'.

כשאנחנו מדברים על כבוד לא מתכוונים עכשיו בכלל לכבוד של הסט"א, שהוא סתם ישות וגאווה – מדברים על צדיק כזה שהכבוד שלו הוא כבוד אמתי, ובכבוד שלו יש גם גילוי אלקות ממש. כמו המכבים ביום הנצחון, אותו חיל שמקבל את הצל"ש של מסיירות נפש ושמים לו זר על הראש – מכתירים אותו לשם כבוד של אחד שמסר את הנפש על קידוש ה' – אם הוא חיל יהודי צדיק, הכבוד הזה הוא כבוד שמים, אף שהוא כבוד שנותנים לו עצמו. הוא חלק מה'היי' של הכרת הנס – ה' עשה נס ונתן לי כח לנצח את האויב שלי, כח על-טבעי, אני חלש, אני מעט – ודאי שה' עשה, ובכל אופן ה' בחר להלביש זאת בתוכי, "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל".

מה אומר בית שמאי? הוא מדבר על הכבוד הזה, שגם לו אני קורא "כבוד עצמו" וצריך "למעט בכבוד עצמו". בית שמאי אומר שימי החנוכה הם כדי למעט את ה"כבוד עצמו" הזה.

בכבוד שמים, לא חושב על עצמי בכלל, או שכעת אני רק מבטש את עצמי – יש מצוה שאדם ישבור את עצמו, 'אתה רע, רשע, מנוול וכו'', כמו שכתוב בספר התניא – ולא עושה משהו אחר. אפשר לעסוק רק בלהרבות בכבוד שמים או רק במיעוט כבוד עצמך – שני עסקים מצוינים – אבל אפשר לעשות את שניהם יחד, ועל כך רבי נחמן מדבר. חידוש, כי הייתי חושב שב"להרבות בכבוד שמים" לא צריך לחשוב על עצמך בכלל, ומחדש שצריך להרבות בכבוד שמים תוך כדי שאתה ממעט בכבוד עצמך.

"פוחת והולך" בכבוד עצמו ו"מוסיף והולך"

בכבוד שמים

היות שבאמת אפשר לעשות כל אחד לבד, ולא תלוי אחד בשני, חשבתי שזו בעצם מחלוקת בית שמאי ובית הלל:

בהמשך למה שדברנו לפני כמה ימים¹, שאחרי הנצחון האדיר נגד היונים היינו – כמו כל חיל שיוצא מהקרב בנסי נסים, "מסרת גבורים ביחד חלשים ורבים ביד מעטים" – ב'היי' גדול מאד, שלאט-לאט הולך ומתמעט. רק את הווארט הזה גופא ראיתי אחר כך באיזה ספר, שכותב שכל טבע הדברים (ספר המוסר "חכמת המצפון")¹.

¹ שיעור כ"ה כסלו ש"ז.

¹ הוא כותב משהו חב"די מובהק, כמו בסיפור של רבי אייזיק עם הסטראשלער – שאם אדם ימשיך התפעלות אחרי שהיא נגמרת יש סרח העודף. היות שהפנימיות יורדת צריך לצמצם את החיצוניות, שלא תשאר יותר ממנה. זה הראש של בית שמאי. בית הלל הם בראש הפוך – שכל יום צריך להיות חידוש אור בעבודת ה', לא פסיכולוגי. בית שמאי בראש שאדם צריך לשמור על עצמו – הוא בוחן פסיכולוגית. בית שמאי כמו עין שמאל, לבקר את עצמו. בית הלל בערך כמו שהרבי כותב שבעל תשובה לא צריך לשקוע בעצמו או לבקר את עצמו אלא רק להרבות אור.

ששייך לחרד, כמו שתמיד מסבירים – "כי אראה שמ"ך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננתה" ואז, מתוך גדלות הבורא יתברך, מגיעים ל"מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו", מתוך גדלות ה' לשפלות האדם. פסוק מפורש כאסמכתא לשיטה זו. ודאי כל אחד אמר לפי שרש נשמתו ואיך שהוא עצמו עובד את ה'.

השני בא ואומר שלדעתי צריך להתחיל משפלות האדם, ומאיפה אני יודע? לא מהתורה שבכתב אלא מתורה שבעל פה – "דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מה אתה עתיד ליתן דין וחשבון". רואים מסדר משנת עקביא בן מהלאל – שגם שמו מוכיח על כך, לא כתוב בספר, מתחיל מ"עקביא", לשון שפלות האדם, ואחר כך הוא "מהלאל", גדלות הבורא – שמתחילים מ"מאין באת? מטפה סרוחה. ולאן אתה הולך? למקום עפר רמה ותולעה", ואחרי שפלות האדם הזו יש גדלות ה', "ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון? לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה".

אם כן, לכל אחד מהם יש אסמכתא מאד חזקה. לא כתוב שם מה שהדגשנו הרגע, שהסברא שמתחילים מגדלות ה' וממנה לשפלות האדם היא פסוק בתהלים והסדר ההפוך משנה בפרקי אבות – שניהם מקורות יסודיים ביותר, פרק ח בתהלים ותחלת פרק ג בפרקי אבות, שייך במיוחד לחינוך ילדים. וגם לא מביא את החילוק שהפסוק בתהלים מתאר התבוננות בנפלאות הבורא (ובכך מתחיל מהחפצא של "שמ"ך וגו'") ומגיע לגברא, "מה אנוש וגו'", היינו לאנושות בכלל, בלי דגש על האדם המתבונן (דווקא) ואילו המשנה מדברת מהתבוננות האדם במהות עצמו (ומהגברא של עצמו, "מאין באת וכו'"), מגיע לחפצא של "לפני מי וכו'", וגם בזה הדגש על עצמו – "ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון וכו'") – שני 'ראשים' אחרים לגמרי. כנראה שגם ההבדל כאן הוא קשור להבדל בין התורה שבכתב לתורה שבעל פה (וכידוע שכלל איסורי "מדאורייתא" הם איסור חפצא ואילו איסורי "מדרבנן" הם איסורי גברא). מצד התורה

ביום הראשון הגילוי אלקות שיש בכבוד זה הכי גדול – בכבוד של תלמיד חכם אמתי, שיש לו באמת כבוד של קדושה – וגם הכבוד הזה פוחת והולך מיום ליום, זו 'עבודה' שיפחת וילך. באים בית הלל ואומרים שהעבודה של חנוכה היא בלי לחשוב בכלל על כבוד עצמו, לא רבי נחמן. בית הלל היינו יהודי שחושב רק על כבוד ה', פרסומי ניסא, בא נדליק חנוכיה גדולה ברחובה של עיר וככה נפרסם את הנס של ה' – לא קשור אלי בכלל. אני פועל זאת, עושה משהו, אבל לא הכבוד שלי – לשם שמים – אלא נטו כבוד של ה', פרסום הנס. אם זהו נטו כבוד של ה' מאד מדבר גם לגויים, כמו שהרבי אומר, כי לא קשור לכך שאני יהודי – נטו כבוד של ה', גילוי ה', ובכך צריך להוסיף כל יום ויום.

בית אברהם: מרוממות א-ל לשפלות האדם

(תושב"כ) או משפלות האדם לרוממות א-ל

(תושבע"פ)

ככה חשבתי לפרש. אחר כך הזדמן בהשגחה פרטית הספר "בית אברהם" וראיתי שם שהוא מפרש משהו דומה אבל לא אותו דבר, וכאשר חושבים מתברר שממש לא אותו דבר:

קודם הוא מביא את הסיפור המפורסם של האחים הקדושים, הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא, שאנחנו אוהבים לספר תמיד – רק שהוא מספר בסגנון אחר, ואנחנו קבלנו טפה אחרת. מספר שכאשר היו תלמידים אצל הרב המגיד הם באו למגיד עם שאלה. לא כתוב מי אמר מה. בעבודת ה' יתברך צריך להרגיש גם שפלות האדם וגם רוממות א-ל, רוממות האין סוף, והשאלה ממה מתחילים – אחד אמר שמתחילים משפלות עצמו וממנה מגיעים לרוממות א-ל ואחד אמר שמתחילים מרוממות א-ל ומכך מגיעים לשפלות האדם. החידוש בנוסח שלו שכל אחד מביא פסוק הוכחה לדעתו:

מי שאומר שמתחילים מרוממות א-ל מביא פסוק מתהלים ח, "מפי עוללים ויונקים", פרק

עד כאן הווארט שלו, עם קצת תוספות.

החילוק בין שני הפירושים

מה היחס בין הפירוש הזה למה שאמרנו קודם? קצת מזכיר, אבל לא אותו דבר בכלל. בפירוש שלו, לפי שתי השיטות יש את שני הדברים – גם גדלות הבורא וגם שפלות האדם, השאלה רק מה הסדר, מאיפה אתה מתחיל ולאן אתה מגיע. לפי מה שאנחנו רצינו לפרש בהתחלה לא ככה – בית שמאי רק "ממעט בכבוד עצמו" ובית הלל רק "מוסיף בכבוד שמים". בית שמאי (שמאי מלשון "השם אורחותיו" כנודע) עסוק רק ב"כבוד עצמו" ואיך למעט אותו, ובית הלל, שהלכה כמותו בעולם הזה, מתייחס רק ל"כבוד שמים" ואיך להרבותו. לכן אמרנו שכאילו דומה אבל אחרת וגם הפוך.

לפי איך שרצינו לפרש, כשמתחילים בית שמאי את כל הנרות ואחר כך "פוחת והולך" מיום ליום – כל עבודת ה' שלך היא רק למעט בכבוד עצמך? איפה ה' כאן? איפה כבוד שמים?! אם כל הענין רק להפחית, לבטש את עצמך, שפלות – כמו שמישהו ילך לתורת הנפש וישמעו עוד שיעור של שפלות ועוד שיעור של שפלות. אין לך מה לומר, רק כל הזמן שפלות יותר ויותר?! מה יהיה על כבוד שמים? מה התשובה? מה בית שמאי יאמר לך לפי פירוש זה? ה' כבר ידאג לעצמו... אתה תפחית את הכבוד שלך, ה' ברא את העולם לכבודו וידאג לכבוד של עצמו. אדרבא, רק אתה מפריע כאן.

הרעיון דומה מאד למה שגם הסברנו לפני כמה ימים שאצל בית שמאי מה שמתגלה בסוף הוא עצמות, לא גילויים. אמרנו שבית הלל הוא יהודי תמים, שלא חושב על עצמו אלא רק איך להרבות בכבוד שמים – חושב איך אני מרבה בכבוד שמים. אתה תופס מהו כבוד שמים?! אתה יודע?! אתה רוצה לעשות כבוד שמים? זה גם כבוד עצמך! נאמר בצורה יותר יפה – אתה עוסק בגילויים, גילויים שנתפסים אצלך, למה

שבכתב, "מוסר אביך", מתחילים מגדלות הבורא. מצד "תורת אמך", התורה שבעל פה, מתחילים משפלות האדם. לכאורה ככה יוצא.

ב"ש – מרוממות א-ל לשפלות האדם; ב"ה –

משפלות האדם לרוממות א-ל

בכל אופן, הוא רוצה לומר שזו המחלוקת כאן בין "פוחת והולך" של בית שמאי לעומת "מוסיף והולך" של בית הלל: בית שמאי סוברים כתורה שבכתב, שמתחילים מגדלות ה', "כי אראה שמך מעשה אצבעותיך", שמונה נרות ביום הראשון, ומכאן ואילך "פוחת והולך" עד שמגיע לנר אחד קטן, שהוא שפלות האדם. אבל בית הלל סוברים כסברא השניה, תורה שבעל פה.

כבר מתאים, אם הייתי רוצה לשייך בית שמאי ובית הלל מתאים שהם יהיו תושב"כ ותושבע"פ, וגם מסביר למה בכל מקום בית הלל מקדימים את בית שמאי לדבריהם, אף על פי ששמאי היה צעיר מהלל ואפילו היה תלמיד שלו בחיי מנחם. בית שמאי הם להתחיל מרוממות א-ל.

הוא לא אומר, אבל יש רמז יפה – "שמך" רומז לשמאי, הוא מתחיל מ"כי אראה שמך". הוא גם לא מביא מה שאמרנו קודם, שזו ממש המחלוקת המפורסמת שלהם – "שמים קדמו" או "ארץ קדמה". בית שמאי אומרים "שמים קדמו" – שקודם צריך להתבונן בגדלות הבורא ואחר כך שפלות האדם, ארץ. זהו סדר הפסוק הראשון, "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ". בית הלל מביאים מהפסוק הראשון של הסיפור השני, שהיחס ביניהם הוא גופא כמו תורה שבכתב ותורה שבעל פה. בית הלל אומרים "ארץ קדמה", תחיל משפלות האדם – "ביום עשות הוי' אלהים ארץ ושמים". שוב, שני הסיפורים גופא הם ביחס של תושב"כ ותושבע"פ, הכל בתוך התורה שבכתב. אם כן, בית הלל אומרים שביום הראשון מדליק נר אחד, שפלות האדם, ומכאן ואילך מוסיף והולך עד שמגיע לשמונה נרות, גדלות הבורא.

בריחה מהכבוד לעומת פרסום הדעות ושאיפה למלכות

למה הענין נוגע? שאלה מאד חשובה: בשביל להיות משיח, לכאורה הוא חייב את שיטת בית הלל – להרבות במודע את כבוד שמים ולהלחם עליו. יש כעת עוד חידוש, בתוך המלחמה שלו – כמו שדברנו על מלכות בית חשמונאי, שמהרגע הראשון הוא חייב ללכת על מלכות, לא יכול לנצח אם לא מתכוון שאנחנו נתפוס את המלוכה, מה שאומר אוטומטית שאנחנו רוצים כבוד מלכות. צריך לברוח מהכבוד כדי שהכבוד ירדוף אחריך, אבל יש משהו שצריך לרדוף אחרי הכבוד – מי שרץ לבחירות הוא רודף כבוד, ההיפך ממה שכתוב. מי שבורח מהכבוד אף פעם לא ירוץ לבחירות. זו בעיה גדולה – אם אף פעם לא תרוץ לבחירות אתה לא מלכות בית חשמונאי, אז איך אתה לוחם נגד יון, נגד התרבות הזרה?

נספר סיפור, שאולי כתוב בספר דור ודור של השוער שלי: כאשר הוא הגיע לגיל שבעים – כמו בכל עשור – עשו לו אירוע כבוד, בירושלים ובכל מיני מקומות. אזרח כבוד של ירושלים ועוד כיוצא בזה מסיבות ואירועים שכל גדולי עולם משתתפים בהם ומעניקים איזו אות הוקרה. תמיד השוויגער ע"ה – סימן מובהק של אשה צדקת, ססולדת מהדברים האלה שנותנים כבוד לבעלה, שמפתים אותו באיזה אירוע – אמרה לו 'תוותר, לא צריך את זה'. הוא היה צריך להסביר לה – 'יש לי הרי דעות, והדעות שלי אינן הדעות של כולם. זו הזדמנות, כשנותנים לי את הכבוד, לפרסם את הדעות שלי. הדעות שלי כרוכות עם האישיות שלי – אנשים לא מחלקים, יש אישיות של מישהו שכוללת את הדעות שלו, ובלי הוקרת האישיות גם לא מוקירים את הדעות, את התוכן'.

שמתגלה לך אתה קורא כבוד שמים. כמו שאתה מוגבל, גם כבוד שמים שאתה מרבה לדעתך מוגבל לפי הגבולות שלך. כבוד שמים אמתי הוא גילוי עצמות ה', והוא יהיה – מתי? כשאתה לא תהיה. אז רק תדאג שאתה לא תהיה. אתה לא צריך לדאוג לה' בכלל. כמו הכלל שאם יש ואקום – הואקום מושך לתוך עצמו את כל מה שסובב, את הסובב כל עלמין. עד כאן שתי בחינות של הסברת המחלוקת. לחיים לחיים.

1. פרסום אישיות ופרסום תוכן

העלמות מלך המשיח – הלכה כבית שמאי

כתוב שאחרי שיבוא משיח הוא יהיה המלך התשיעי שמולך על כל העולם כולו. כך כתוב במדרש ומובא בתחלת התרגום למגלת אסתר. עשרה מלכים מלכו על כל העולם כולו, הראשון הוא הקב"ה, התשיעי הוא מלך המשיח והעשירי עוד פעם הקב"ה – "אני ראשון ואני אחרון". לפי זה, מלך המשיח שמולך על כל העולם כולו בשלב מסוים מוותר לאט-לאט ומוסר את המלכות חזרה לרבנו של עולם, הוא נעלם יחסית.

מה זה? איזה שיטה יקיים מלך המשיח בעצמו? בית שמאי – זו "הלכה כבית שמאי לעתיד לבוא". מלך המשיח עצמו, שהוא תכלית הכבוד האלקי של בן אדם, יבטל בעצמו את המלכות של עצמו – המלכות היא הכבוד של עצמו – לטובת ה'. הוא גם לא יכוון לשם שמים, אלא נטו כמו שפרשנו לגבי בית שמאי – פשוט יהיה פה הרבה אור, הוא גם מקרין אור, אבל הוא עצמו לאט-לאט יתבטל. כשהוא יתבטל עצמות ה' תתגלה. מה קורה איתו? סיפור אחר, לא מענין אותו. בסוף אנחנו חושבים שהוא יתכלל בתוך העצמות וגם כל עם ישראל יתכלל בעצמות, לבריאות, אך זו לא הכוונה.

להבדיל, אצל הגויים, כתוב בגמרא שהיו להם שני גגים – שמונה ימים לפני תקופת טבת ושמונה ימים אחרי תקופת טבת. שמונה ימים אחרונים בהם הימים מתמעטים והולכים ועוד חג של שמונה ימים כשהימים מתחילים לגדול – זו גמרא, הלעו"ז של חנוכה, פשוט.

תמיד אנחנו חושבים – וגם כתוב בספר "הנרות הללו" – שנקיים לעתיד לבוא את שתי הדעות, גדליק קודם כמו היום, מנר אחד לנר שמיני, ואז, אם יש יום משותף, חוזרים לשבע ואז יורדים, קודם בית הלל ואז בית שמאי. אבל לפי הפשט הפוך, החג הראשון שלהם הוא כנגד האור שמתמעט והולך ואחר כך שמונה ימים כנגד האור שמוסיף והולך. אז אולי כך נעשה לע"ל, קודם חנוכה לפי בית שמאי ואז בית הלל – כמו שבמשנה מקדימים תמיד ב"ש לב"ה – נרד מ-8 ל-1 ואז נעלה, כמו "כל אור חוזר חוזר לקדמותו ממש" שעולה לשרשו.

מה הנפק"מ לגבי המספר? באופן הראשון מדליקים 64 נרות ובאופן השני 71 נרות, כמו הסנהדרין. היום השמיני, "זאת חנוכה", יהיה המופלא שבסנהדרין (עם 7 ימים לפניו ו-7 ימים אחריו). אם מתחילים כבית הלל מדליקים 64 נרות, 8 ברבוע – כמו שיוצא מסדר עליה-ירידה (עליה לצורך ירידה). בסדר של ירידה-עליה (ירידה לצורך עליה), מ"פוחת והולך", מרויחים 7 נרות, הרבה – ומקבלים 'מספר חוה' (71) הוא מספר חוה ה-8, כשם ש-64 הוא הרבוע של 8. סכום 8 מספרי חוה הראשונים: $1 + 5 + 9 + 13 + 17 + 21 + 25 + 29 = 145$ **עסמ"ב**, ד"פ חן, עשירית "כבתה אין זקוק לה" "אסור להשתמש לאורה" (כנ"ל). בציור מאד ברור – הכל בשביל ה'חדר', כל מה שמדברים הוא ללמד את הילדים. 71 שוה "וחי בהם", חזון – זהו חזון הגאולה. לחיים.

הדרך למשיח – מעבר מהפצת התוכן להפצת

האישיות

יש סוגיא עצומה, שדברנו עליה הרבה פעמים – מה בעצם באים להפיץ? "יפוצו מעינותיך חוצה" – באים להפיץ תוכן או באים להפיץ אישיות? זו התפנית, אפשר לומר, של הרבי לגבי מבצע משיח ביחס לכל תורת החסידות מאז ומתמיד, מהבעל שם טוב והלאה – תמיד תלוי בצדיקים, אבל בצדיקים שבכחינת "רועה". מי שהוא רעיא מהימנא גם מדובר בו – הוא הרבי – אבל הענין שלו הוא להפיץ אור, להפיץ תוכן. הוא לא מפיץ את עצמו. הוא מפיץ תוכן, מפיץ תורה.

מהו משיח? "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", גם לתורה הקדומה. משיח הוא משהו אחד שמסמל את עצם ישראל, הוא לפני התורה – זו בעצם אישיות, 'זה יהודי', 'זה ישראל'. גם כשהוא מפיץ תורה הוא כמו בית הלל, וכשהוא מפיץ אישיות – עוד יותר. יש משהו בשביל להביא את המשיח שצריך גם לעבור פאזה, לעבור תהליך, שמהפצת תוכן עוברים להפצת אישיות – אישיות שבסוף, אם זו האמת, בעצמה תבטל את עצמה לאט-לאט. זה יקרה רק אחר כך, כאשר "הלכה כבית שמאי" לעתיד לבוא. לחיים לחיים.

מה הלעומת-זה של מה שאמרנו עכשיו? במקום להפיץ תוכן להפיץ אישיות – איך בקליפה? הנצרות. הקליפה הזו, השקר הזה, כל כך תפסה את העולם עד שהשתלטה על רוב העולם – מאז ועד עצם היום הזה. זהו איזה מין עיוות של חנוכה, לכן הימים שלהם, אידיהן, חלים בתקופה הזו. לחיים לחיים.

"מפוחת והולך" ל"מוסיף והולך"

בפרק ראשון של מסכת עבודה זרה, "לפי אידיהן", יש את החג שמקביל לחנוכה – שמונה ימים לפני התקופה ושמונה ימים אחרי התקופה. הרבה פעמים אנחנו אומרים שלעתיד לבוא נעשה 15 ימי חנוכה (סוד חיבור ה-7 וה-8 כנ"ל).

רב הונא, רב חסדא ורב. רב הונא אומר ש"כבתה זקוק לה" ו"מותר להשתמש לאורה", רב חסדא אומר ש"כבתה אין זקוק לה" אבל "מותר להשתמש לאורה" ורב (שני איכא דאמרי בשם מי) אומר ש"כבתה אין זקוק לה" ו"אסור להשתמש לאורה". כדי להבין צריך להכיר את הדמויות:

איזה דור הוא רב הונא? דור שני של האמוראים, התלמיד הכי גדול של רב. איפה היתה הישיבה של רב? בסורא. בדור רב ושמואל סורא היתה הישיבה הכי גדולה בבבל, ומי שהמשיך את רב בסורא הוא רב הונא – תלמידו המובהק של רב – והוא מלך ארבעים שנה, הרבה זמן. עיקר הישיבה בסורא היה רב הונא. מיהו רב חסדא. תלמיד-חבר של רב הונא – בדרך כלל הוא נחשב דור שלישי של האמוראים – שהמשיך בראשות ישיבת סורא עוד עשר שנים אחרי שרב הונא נפטר. לגבי הדעה השלישית, שהיא ההלכה, יש מי שאומר שהיא רב מתנה ויש מי שאומר שהיא רב. מיהו רב מתנה? תלמיד מובהק של שמואל. מי ירש את שמואל? רב יהודה. רב מתנה הוא לא תלמיד של רב יהודה, אבל הוא חבר יותר צעיר שלו. בעקרון רב מתנה הוא תלמיד של שמואל, אבל בגמרא הוא גם מביא בשם רב. כלומר, רב מתנה מביא בגמרא גם מרבו המובהק, שמואל, וגם מרב. רב הוא רב – דור ראשון.

מהפך הדורות בפסיקה – מ"פוחת והולך"

(הלכתא כקמאי) ל"מוסיף והולך" (הלכתא

כבתראי)

פסק ההלכה כרב נגד רב הונא ורב חסדא לפי איזה כלל? בדורות הראשונים "הלכה כקמאי", כמו הדור הראשון – כך עד אביי ורבא. זו דוגמה מאד חשובה בפסיקה של שינוי מ"פוחת והולך" (ב"ש) ל"מוסיף והולך" (ב"ה). יש כלל באמוראים, שעד חצי הדורות הלכה כקמאי, כי הדורות פוחתים והולכים, אבל מאביי ורבא

פרסום האישיות ופרסום התוכן – שרש רחל

ושרש לאה

הרבי כבר התחיל ללכת על אישיות. זה החידוש. לדלל את התורה, לכאורה, למראית עין – הגם שבעומק התורה עוד יותר עמוקה, יש את חיבור הנסיך והרועה, אבל הרושם החיצוני הוא דילול התורה לטובת העלאת האישיות. זה דבר שמאד קשה לנו לעכל, במיוחד לתלמידים הטובים שאוהבים את התוכן. הסימן הוא "בראשית ברא אלהים את" – אישיות-תוכן, מ-א עד ת. היום רואים זאת בעולם הפרסום, שאם אתה הולך לאיזה איש מקצוע בפי-אר (יח"צ) ואומר לו שאתה רוצה לפרסם מה שיש לך לפרסם – לפרסם תוכן הוא לא יבין מה שאתה רוצה וגם לא יצא מזה שום דבר... לחיים לחיים. יש שני סוגי נשים – שרש לאה ושרש רחל. לאה היא עלמא דאתכסיא ורחל היא עלמא דאתגליא. אותה אשה, כמו השוויגער ע"ה, שלא סובלת פרסום אישיות – בסדר, תפרסם את התוכן שלך, אבל לא את האישיות שלך – היא שרש לאה, עלמא דאתכסיא. יש גם את רחל, רק שבעולם הזה היא מתה אחרי שהיא מולידה את הבנים שלה. כשיבוא משיח היא תקום לתחיה. [לפי מה שהרב הסביר הנסיך הוא מי שמפרסמים את האישיות שלו, אבל בשרש הנסיכים הם צדיקים נסתרים והרועים מפורסמים]. בעולם הזה. הנסיכים על פי פשט הם המלכים, שבעולם הזה יש הרבה מלכים, הרבה נסיכים. הנסיך של הקדושה שייך למשיח. לחיים לחיים.

נגנו "כוס ישועות".

נגנו ניגון ר"ח כסלו.

סדר הדורות במחלוקות "כבתה אין זקוק לה"

ו"אסור להשתמש לאורה"

עוד משהו: במחלוקת לגבי "כבתה אין זקוק לה" ו"אסור להשתמש לאורה" יש שלש דעות –

ממוסד לפי זה, ולכן מבית הלל יצאו שבעה דורות עד רבי, רבינו הקדוש, שאסף את הכל ביחד ובית הנשיא היה הממסד. צריך להבין איך הלך יחד – זו דוגמה של מלכות, "מאן מלכי? רבנן", שהלכה עם ענוה, שבית הלל "ענוים טפיי" אבל הם-הם שיסדו את מלכות התורה.

ז. "מהדרין מן המהדרין" – הדרגה או דילוג?

עוד נושא שנאמר בקיצור – מחלוקת הרמב"ם והתוספות בענין "מהדרין מן המהדרין":

מהדרין – עבודה בכח עצמו או עבודה

הצדיק?

הגמרא אומרת שמצות חנוכה היא "נר איש וביתו, המהדרין נר לכל אחד ואחד ומהדרין מן המהדרין – ב"ש אומרים פוחת והולך ובית הלל אומרים מוסיף והולך". יש שלש רמות – עצם המצוה, מהדרין, ומהדרין מן המהדרין:

עצם המצוה הוא "נר איש וביתו" ("נר איש וביתו" ר"ת **נאו, משיח נאו** אותיות **חשמונאי**), נר אחד לכל בני הבית.

מהדרין – נר לכל אחד ואחד מבני הבית. לפי הבית יוסף משמע שבעל הבית מדליק נר לכל אחד ואחד, ולא שכל אחד ואחד מדליק לעצמו. לפי שאר הפוסקים, תוס' ועוד, משמע – כמו שאנחנו חושבים – שכל אחד מדליק לעצמו.

יש נפק"מ גדולה, כי בספרי החסידות כתוב שההבדל בין "נר איש וביתו" לבין מהדרין, נר לכל אחד, הוא האם הצדיק מוציא את כולם ידי חובה או שכל אחד צריך לעבוד בפני עצמו. בעל הבית כאן הוא הצדיק, ואם הוא מדליק נר אחד לכל בני הבית סימן שהוא מוציא את כולם – "צדיק באמונתו יחיה" (כולם עולים ונכללים בו, וידוע שדווקא הפנימיות עולה ונכלל לא החיצוניות) – ואם כל אחד מדליק לעצמו זו עבודה בכח עצמו. אם הוא מדליק נר לכל אחד

הכלל הפוך, "הלכה כבתראי", כי מאז אליבא דהלכתא הדורות מוסיפים והולכים, "מוסיף והולך ואור", אור התורה והפסיקה. כלומר, בדורות האחרונים הסברא כבית הלל.

מה הפשט? למה בדורות הראשונים "פוחת והולך" ובדורות האחרונים פתאום מתהפך? רבא נגד רב – הלכה כרבא. בדור אביי ורבא יש מהפכה הלכתית, שהלכה כמו אחרון ולא כמו הראשון. מה קרה? איך מסבירים את הפשט? יש הגיון פשוט לפסיקה הזו. כתוב שהפשט הוא שמאביי ורבא האחרונים מכירים את כל הראשונים ובונים עליהם. הם מכירים את הכל, ואנחנו סומכים על דעתם ששקלו טוב בין כולם והכריעו לפי רוחב דעתם.

בראשונים יש משהו – גדר' בראשונים – שראשון לא אמור להכיר את כולם, הוא עדיין בבית היוצר. יש תקופה שכולה היא תקופה של בית היוצר, ובתקופה הזו הענין שלך הוא לא בקיאות והכרה של כולם – כל אחד אומר את שלו, את האמת שלו, מדליק את הנר שלו. בתקופה של בית היוצר הלכה כקמאי, כי יש ירידת הדורות.

אחר כך מתחילים להיות דורות של אנציקלופדיה – משהו אחר, קרה מהפך בסדר הדורות, דורות שכעת כולם מכירים את הכל. דורות של האינטרנט, אפשר ללחוץ על הכפתור ואתה מקבל את כל המידע שאתה רוצה. לראשונים לא היה כזה דבר – זה לוקסוס, לוקסוס של קטני דעת, הא בהא תליא. אתה יכול לדעת הכל, הכל פרוס בפניך, ולכן אומרים שכל שהזמן עובר הלכה כבתראי, כי הם יודעים יותר, יש יותר קבצים, הם רואים הכל ומחליטים.

אם כן, רואים שסברת בית הלל היא סברא של עלית הדורות – לא אמרנו, אבל סברת בית שמאי היא ירידת הדורות וסברת בית הלל עלית הדורות. בסוף יחזור להיות בית יוצר אמתי, לעולם ועד, לכן לעתיד לבוא הלכה כבית שמאי. לפי זה אומר ש"הלכה כבית שמאי" היא הרבה יותר יצירתית וחדשנית מבית הלל. בית הלל יותר

”מהדרין מן המהדרין” – בטול ההידור הקודם

או הוספה עליו

נחזור לענין: האם ”מהדרין מן המהדרין” כולל את ה”מהדרין” או מבטל אותו? בהרבה ספרי חסידות כתוב ש”מהדרין מן המהדרין” היינו תשובה על התשובה. ”מהדרין” היינו תשובה – לא רק שאתה עושה מצוה יותר טוב, אלא מתחרט על האופן בו קיימת את המצוה עד כה. זה ”מהדרין” אחד, ומכאן אפשר להבין את התוס’ ש”מהדרין מן המהדרין” מבטל את התשובה הראשונה – תשובה על התשובה. הרמב”ם הוא הגיון פשוט, שיש כאן סדר והדרגה של עליה, ”מעלין בקדש”. מהתוס’ יוצא שממש תשובה על תשובתו, שיש משהו ב”מהדרין” הראשון שגם מבטל את המצוה, ואז ה”מהדרין מן המהדרין” מבטל את התשובה, ואז – כמו מינוס-מינוס שוה פלוס – חוזר לראשון, ”נר איש וביתו”.

עוד פעם, עשיתי כאילו הידור, שהוספתי לכל אחד ואחד, וכעת אני אומר – לדעת התוס’ – שאם אתה רוצה לעשות עוד הידור אתה צריך לבטל את ההידור הקודם ולחזור להתחלה, לעשות חושבים מהתחלה איך לעשות את המצוה יותר מהודרת מאיך שהידרת. מהדרין לשון חזרה – חזרה בתשובה. כמו הבני יששכר – אחד חידש משהו, ואז תופס ומבטל את החידוש שלו לטובת חידוש יותר אמיתי.

תוספות מפלפל, מאד מתאים לו – עשיתי הידור אחד, מהדרין, כעת אני תופס שלא הכי טוב, מבלבל את הראש, כלומר יש בעיה שכלית במהדרין הראשון, אז נחזור להתחלה, ”נר איש וביתו”, ונעשה ”מהדרין מן המהדרין”, הידור אמיתי, של מוסיף והולך או פוחת והולך, כשתי הדעות. זו ”תשובה על תשובתו”, ולפי זה ”תשובה על תשובתו” היינו לחזור להתחלה ולעשות לכתחילה יותר טוב – לא להוסיף על מה שעשית. כלומר, להתייחס למה שעשיתי יותר טוב כשגיאה, ולחזור ממש להתחלה ולהדר. בכל

ואחד הוא פועל שהעבודה שלו תשתקף ותתבטא בכל הקשורים אליו, אבל לא שכל אחד ואחד יפעל בכח עצמו (”ניט ער דאווענט, נאר ר’ חיים אמדורער דאווענט”) – לא הוא מתפלל אלא רבי חיים מאמדור, רבו, מתפלל’ – הגם שגם בחיצוניות רואים את החסיד מתפלל בכוונה גדולה (כמו הצדיק). בכל אופן, אם זה רק ”מהדרין” לא ממש חב”דניק, כי אצל חב”דניק עבודה בכח עצמו היא לעיכובא וכאן רק מהדרין ומעיקר הדין הצדיק באמת מוציא את כולם.

מחלוקת רמב”ם ותוספות (ו’ אחליפו

דוכתייהו” בפועל) ב”מהדרין מן המהדרין”

אבל יש גם ”מהדרין מן המהדרין”. לפי הרמב”ם – הגיון פשוט מאד – ה”מהדרין מן המהדרין” בנוי על המהדרין. כלומר, כדעת בית הלל – ההלכה – מתחיל מנר אחד ומוסיף והולך היינו לכל אחד מבני הבית. אבל לפי תוספות אם יש כל כך הרבה נרות לא מינכר כלל איזה יום זה, ולכן תוס’ אומרים ש”מהדרין מן המהדרין” מבטל את דין ה”מהדרין”, והוא מתקיים רק בחנוכה אחת בבית ולא שכל אחד ידליק לעצמו, כי עושה ערבוביא, בלבול.

הרמב”ם כותב בהלכה שמנהג כל העירות במקומו הוא לא כפי שהוא פוסק. איזה פלא בחנוכה, שיש שתי דעות אם ”מהדרין מן המהדרין” בונה על ה”מהדרין” או מבטל אותו, ועוד יותר פלא – שבכל ארצות ספרד נוהגים כתוס’ ובכל ארצות אשכנז נוהגים כרמב”ם, ממש ’הפוך על הפוך’. בחנוכה הספרדים הם אשכנזים והאשכנזים הם ספרדים – יש פה איזו התכללות מיוחדת. אפשר להבין למה הבעל שם טוב הכי אהב את החג הזה, כי יש ”אחליפו דוכתייהו” (בכל תופעה של ”אחליפו דוכתייהו” יש גילוי העצמות הנושא הפכים) לגמרי של אשכנזים וספרדים. אין עוד חג כזה.

בלי להיות בכלל מהדר. הא בהא תליא. לפי דעת הרמב"ם לא – בשביל להיות מהדר מן המהדר אתה קודם צריך להיות מהדר.

מה זה אומר? בשביל דור התשובה מאד חשוב – שמיד אפשר להיות מהדרין מן המהדרין, ואתה לא חייב להיות אף פעם מהדר בכלל. אפשר לדלג מדרגות (מיד לעבוד את ה' מאהבה, לדלג על השלב של עבודה מיראה, כמו שכתוב בתניא לגבי רבי אליעזר בן דורדיא). זו בשורה של גאולה, בשורה של חנוכה.

יש הרבה פלפולים ושיחות של הרבי לגבי קטן שגדל בין פסח ראשון לפסח שני ודברים דומים לזה. אפשר לשאול מה קורה לאחד שיש לו בר מצוה בתוך חנוכה – לא יודע אם מישהו שואל זאת – מה הנר ראשון שלו? נר רביעי הוא לא הדליק, כי לא מחויב, ומתחיל להיות מחויב בנר חמישי. כמה ידליק? לכאורה פשוט מאד שמיד מדליק חמשה נרות, לא צריך ראשון-שני-שלישי-רביעי – מדלג על הכל.

כתוב שכאשר משיח יבוא יהיה סדר עליה – כל הגוים יהיו מתנגדים, המתנגדים יהיו חסידים, החסידים רביים וכו', בסדר והדרגה. השאלה, אולי גוי יכול להיות מיד חסיד? זו דוגמה. או שמתנגד מיד יהיה רבי, או שחסיד מיד יוכלל עצמות. כמו הסדר של "תחת הנחשת אביא זהב וגו'".

ניגנו ניגון הכנה.

ח. רמזים לחתן וכלה

נעשה משהו לכבוד החתן והכלה שנכנסו – גימטריא יפה: שלום דוב בער ורחל סיון. **רחל סיון** עולה **יעקב-יעקב, יוסף-יצחק**, השם של הרבי הקודם. אתה שלום-דוב-בער, הרבי הרשי"ב, והכלה היא הבן שלך, הרבי הריי"צ. הילד מן הסתם יהיה מנחם-מענדל... כבר יהיה 'סדר' של שלשה דורות.

בכל אופן, סה"כ מאד יפה 1024 – **לב** ברבוע. כל פעם שאתה אומר קריאת שמע אתה אומר

אופן, בתוך הביטוי "מהדרין מן המהדרין", ה"מהדרין" הראשון – אף שמבטלים אותו – נשאר כרשימו, כזכרון, בעבודה הנוכחית. אני זוכר שהתירוץ הזה יותר טוב מהתירוץ הראשון.

בחמשה בני בית "מהדרין" עולה על "מהדרין" מן המהדרין

נעשה חשבון למה יוצא יותר טוב: כמה בני בית צריכים להיות שה"מהדרין" הראשון יעלה על ה"מהדרין" השני? לפי "מהדרין מן המהדרין" לפי שתי השיטות בסוף מדליקים לו נרות. ב"מהדרין" הראשון אם יש שני אנשים בבית הדלקתי 16 נרות, אז "מהדרין מן המהדרין" הרבה יותר טוב. אם יש 3 אנשים – מדלקים 24 נרות. 4 אנשים – 32 נרות. צריכים חמשה בני בית כדי שה"מהדרין" יעקוף את ה"מהדרין מן המהדרין", 40 נרות, כמו שבנר החמישי בית הלל מתחיל להיות יותר מבית שמאי.

דעת תוספות – התקדמות בדילוג

בכל אופן, מחלוקת הרמב"ם והתוס', הספרדים והאשכנזים שעושים הפוך על הפוך, היא משהו מאד חשוב בחנוכה. המפרשים על הרמב"ם מסבירים שהוא פוסק אבל לא סותר את המנהג – הוא כותב הלכה, וכותב הלכה שאצלנו לא נוהגים כמו שכתבתי, בלי לסתור את המנהג.

נחדד את הווארט: לפי התוספות, אפשר לומר כמו שאמרנו עד כה – ש"מהדרין מן המהדרין" מבטל את ה"מהדרין". אפשר לומר טפה אחרת, בסגנון אחר, שתוספות אומרים שאפשר בכלל לדלג על מדרגות. אצל הרמב"ם חייבת להיות עבודת ה' בסדר והדרגה, אי אפשר לדלג. לפי התוספות אפשר מיד להיות "מהדרין מן המהדרין", בלי להיות "מהדרין". תכל'ס, מנהג ספרד, אף פעם לא היית מהדר – ומיד אתה נעשה מהדר מן המהדר, למעשה. לפי דעת התוספות אתה מיד יכול להיות מהדר מן המהדר,

תורה שבכתב, וכאן הפוך – ה-1000 תורה שבעל פה ומוסיפים 24, תורה שבכתב. [1000 הוא ישראל בעל שם טוב]. כן, ומה ה-24? אחיה השילוני, הרבי שלו. זה רמז מאד יפה, אתם אחיה השילוני פלוס ישראל בעל שם טוב. שיר המעלות.

ט. דרוש להלל ולחדש טבת (השלמות)

הלל והודיה בהלל – "פוחת והולך" ו"מוסיף והולך"

אחד הנושאים שלא הספקתי כלל: בתוך תפלת הלל יש עשרה לשונות של הלל – המלה "הלל" חוזרת עשר פעמים, מרוכזת בעיקר בהתחלה, כאשר בפרק הראשון יש חמש פעמים (חצי) ואז "פוחת והולך" ונשלם באמצע, בפרק ק"ז.

לעומת זאת, שרש הוד מתחיל קרוב לסוף, "לך אזבח זבח תודה", ומשם ואילך יש שש לשונות הוד, עד שמסיים בשני פסוקי הוד מובהקים (כאשר לפי הכפילות שנוהגים לעשות עובר את העשר פעמים). כלומר, הלל "פוחת והולך" ואחר כך ההוד "מוסיף והולך" (עוד דוגמה של דברת ב"ש לפני סברת ב"ה). בכל אופן, קוראים "הלל" על שם ההתחלה – עשר לשונות של הלל. כאן הלל פוחת והולך...

בית שמאי – להתחיל עם כל הכח; בית הלל – להתקדם בהדרגה

כתוב בספרים שהדרך של שמאי היא להכניס את כל הכח בהתחלה – שכך צריך לעבוד את ה' לשיטתו, הכל בהתחלה. קשור גם למחלוקת שלהם לגבי שבת – מקרה יוצא מן הכלל, בו פוסקים כשמאי – שכל השבוע היה לכבוד שבת. מהיום הראשון של השבוע הוא הכניס את כל הכחות לשבת – אם מצא משהו יותר טוב הוא החליף, אבל עיקר הכח היה בהתחלה. ככה

1024 אותיות. בלי בשכמל"ו, שהוסיפו, יש בדיוק 1000 אותיות, ועמו 1024. מספר זה הוא גם מדות המזבח, לב אמות על לב אמות – גם עוד הרבה דברים מאד חשובים. 1024. למשל, בסוכות "אעלה בתמר" – אעלה ר"ת אתרוג-ערבה-לולב-הדס, שגם שוה 1024. סה"כ של כל ארבעת המינים של סוכות, מדות המזבח, אותיות ק"ש וכן עצם הדבר של שלמות ה-לב. לב עולה גם כבוד – לב ברבוע הוא כבוד ברבוע. קודם דברנו על כבוד – יש כבוד נאצל וכבוד נברא, כבוד שמים, "להרבות בכבוד שמים ולמעט בכבוד עצמו".

[ברמב"ם יש 1000 פרקים]. כן, אבל הוא הסתיר זאת. כמו ק"ש – לא כתוב בשום מקום. החלק הנגלה הוא מה שכתוב שיש בק"ש רמח תיבין – לא חלק, כי צריך להוסיף שלש – אבל מפורש. מספר האותיות לא כתוב בשום מקום, סוד שיש אלף אותיות. כך הרמב"ם כותב כמה ספרים יש וכמה הלכות יש, אבל לא כותב כמה פרקים. לכן יש גירסאות שונות של הכתב יד. בגרסאות הראשונות לא היו אלף פרקים, רק בגרסא האחרונה שלו. בגרסא האחרונה יש בדיוק אלף פרקים, וזהו סוד – אנחנו יודעים כי ספרנו, כמו שכל אחד יכול, אבל הוא לא כותב. יש סוד של אלף, גם באותיות ק"ש וגם בפרקי הרמב"ם.

באותיות ק"ש חז"ל הוסיפו כד אותיות. מה התוספת ברמב"ם? [כד ספרי התנ"ך]. טוב, אבל הפוך מאיך שכתוב בקבלה. כתוב בקבלה שכנגד כל עולם הבריאה יש פרצוף אחד באצילות – כל עולם הבריאה שוה בגודלו לפרצוף אחד באצילות. כלומר, שהכמות למטה יותר גדולה מעולם האצילות. הרמב"ם עצמו אומר שקודם צריך ללמוד כד ספרים ואז משנה תורה, סימן שפרק של רמב"ם שוה ספר שלם של תנ"ך – אם מחברים באותו סוג של מספר. כלומר, התורה שבעל פה "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים", שכל פרק שוה ספר שלם בתנ"ך. וגם הפוך, שם בשכמל"ו הוא תורה שבעל פה ואותיות ק"ש

הוד באתב"ש (צפק) עולה חי פעמים הוד. בשניהם האתב"ש הוא כפל של המקור – ב פעמים ו-חי פעמים.

הימים המיוחדים בטבת

לא דברנו כמעט על החדש החדש. קודם כל, היום שהיה, אדר"ח טבת, הוא יום ה-חנוכה של השנה (בשנה כסדרה, שחשון חסר) – מבחינה מסוימת הוא עיקר החג... (אם חשון מלא יום החנוכה הוא נר חמישי).

בחדש טבת יש שבעה ימים מיוחדים. קודם כל, תמיד חלים בטבת שלשת הימים האחרונים של חנוכה – או א-ב-ג טבת או אדר"ח-בדר"ח-ב טבת. אחר כך יש ה' טבת, יום ה"דין נצח". אחר כך יש י' טבת, "עשרה בטבת", ואחר כך שני ימי הילולא חשובים – כ' טבת (הרמב"ם) וכ"ד טבת (אדמו"ר הזקן). אנחנו חוגגים ומזכירים את שבעת הימים האלה.

הסדר כאן מאד נחמד, במיוחד בשל ה' טבת. אם נקביל לז"ת יצא ש"דין נצח" בנצח ועשרה בטבת – זכר לחורבן – הוא "הודי נהפך עלי למשחית". יוצא שהרמב"ם הוא ה"צדיק יסוד עולם" והמלכות היא אדמו"ר הזקן. שלשת הימים האחרונים של חנוכה הם בחג"ת – "זאת חנוכה" כל שנה בתפארת. כתוב "לפי שכלו יהולל איש" – שהמדות הן לפי השכל, ומדבר בעיקר במדות חג"ת. בשלשת הימים האלה עדיין אומרים הלל שלם – "יהולל איש". השיא של ה"יהולל איש" הוא באמת מדת התפארת. אם כמו השנה הזו, חסד וגבורה הם שני ימי ראש חדש ואחר כך "זאת חנוכה" הוא תפארת (ומאחורי התפארת יוצאת המלכות, זאת חנוכה). אם מחברים את כל התאריכים יחד – לפי שנה שמתחיל א-ב-ג – א-ב-ג-ה-י-כ-כד הכל יחד עולה 65, הלל, שם א-דני.

בסדרה רק של הו"ק – עד כ' טבת ועד בכלל – רואים שההפרשים עולים בסדרה די הגיונית. אם מחשבים, הבסיס יהיה 1-, מה שאומר

מתקבל על הדעת, שאם האדם מתלהב על משהו את עיקר האנרגיה הוא שם מיד. אפשר לפרש – תוספת שלנו – את "אזלינן בתר בכח", איפה האדם הכי מכניס את הכח שלו? דווקא בהתחלה. "אזלינן בתר בפועל" היינו יותר לפי המציאות, מה יוצא, לפי התוצאה – התפוקה של העבודה מתגברת והולכת. גם קצת כמו גברא וחפצא – מצד הגברא "אזלינן בתר בכח" (כח גברא), והוא פוחת והולך, ומצד החפצא "אזלינן בתר בפועל", והוא מוסיף והולך.

תוספת לפירוש זה: מתי מתאים בית שמאי עם כל הכח בהתחלה ומתי בית הלל בסדר והדרגה? קשור בפשט לגבורה (ב"ש) לעומת חסד (ב"ה). גבורה היא כאשר יש מנגד חיצוני.

הלל והודיה

בכל אופן, חידוש שדווקא ההלל – שלכאורה שייך להלל – פוחת והולך, סברת בית שמאי. בחנוכה אומרים "להודות ולהלל לשמך הגדול", להודות על נס השמן בהוד ולהלל על הנצחון בנצח. היינו שהלל הוא בית שמאי (גבורה המנצחת) והודיה בית הלל (הודיה על החסד). בכל אופן, כאן הווארט על הלל עצמו – עשר לשונות הלל שהן "פוחת והולך" (ב"ש) ואז שש לשונות הוד שהן "מוסיף והולך" (ב"ה). אם "הכל הולך אחר החיתום" זו בכלל תפלת הוד.

יש כאן שתי מלים – הלל ו-הוד, 65 ו-15. הוד הוא משולש 5. הלל – שם א-דני – ידועה הכוונה שרמוז ב"מגלה נקראת באחד עשר [וה] בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר [יה]", שסה"כ עולה הלל. לא אומרים הלל בפורים, ולדעה אחת במגלה עצמה "קרייתתה היא הללא". אז יש כאן משהו דומה – הוד מ-1 עד 5 ו-הלל מ-11 עד 15, אותו הגיון בתוספת 10. הלל במספר קדמי = 225 = הוד ברבוע. הלל הוד בהכאה פרטית – ה פעמים ה, ל פעמים ו, ל פעמים ד – עולה ה"פ הלל, משולש 25. הלל באתב"ש (צככ) עולה ב"פ הלל, "שלם וחצי".

ה-11 גם במספרי אהבה) 45 (שם **מה**). אם מחברים את כל 12 המספרים החיוביים בסדרה הזו מקבלים **אמת**, 21 ברבוע. זו התבוננות חשבונית של חדש טבת.

שהפרבולה עם השפיץ למעלה ויש מספר סופי של מספרים חיוביים. יוצא מאד יפה, שאחרי ששת המספרים הראשונים שחשבנו יש עוד ששה מספרים עד הסיום – 36 (כמו נרות חנוכה), 57, 79, 94, 89 (**חנוכה**, שהוא המספר

י"ז טבת ע"ח - כפר חב"ד

פנים אל פנים

שיעור לבנות תיכון יעלת חן (ח"א) - "באתי לגני" אות ח

אנחנו מדגישים שבדורות שלנו, עד בנין בית המקדש במהרה בימינו, עיקר האמונת היהודית הוא צורת האותיות – צריך הרבה להתבונן ולצייר האותיות. אחד הדברים הכי יפים שכל אותיות האלף-בית לפי התורה מתחברות לפי זוגות, לפי הצורה שלהן.

למשל, **א** הולכת יחד עם **צ** – דומה בצורה, רק שב-**א** למטה משמאל יש נקודה וב-**צ** הרגל מתעגלת, אבל ה-**י** למעלה והקו האלכסוני זהים. הזוג הזה, אלף וצדיק, אומר ש"אלופו של עולם" ו"צדיקו של עולם" הולכים יחד. הזוג השני הוא **ב** ו-**כ**, שייך לשרש ברכה עליו נלמד היום – "בך יברך ישראל". ברכה קשורה לשער **בכ**, ב ו-**כ** הן אותיות דומות, רק שב-**ב** יש למטה מימין נקודה בולטת וב-**כ** היא מתעגלת. אחר כך יש **ג** ו-**כ** ואחר כך **ד** ו-**ד**, אחר כך **ה** ו-**ק**. על הזוגות האלה הוא מדבר כאן – הוא לא כותב את הכלל שכל האותיות הן בזוגות, אבל הרעיון הוא בדיוק מה שכתוב כאן. בפרק הקודם הוא דבר על ה-**ד** וה-**ר** וכאן על ה-**ה** וה-**ק**. בכל זוג הראשון הוא המשפיע-הזכר והשני המקבל-הנקבה – **א**, **צ**, **ב**, **כ**, **ג**, **ד**, **ד**, **ה**, **ק**, **ו**, **ז**, **ח**, **ט**, **פ**, **י**, **ל**, **מ**, **ס**, **ע**, **ש**.

מעבר הנקודה מה-ד אל ה-ה

איך הוא הסביר את ההבדל בין ה-**ד** ל-**ר**? שהנקודה מאחור היא הכרה, הכרת המקבל בנותן, והיות שהמקבל מכיר בנותן יש לו בטול והכרת הטוב כלפיו, הוא לא כפוי טובה. ה-**ר** אינה מכירה בנותן – הרש מקבל, אבל כתוב "ולרש אין כל", וכתוב שה"כל" שחסר לו היינו

א. "באתי לגני" פ"ח: התפתחות האותיות ד-ר לאותיות ה-ק

הכנה ל-י' שבט תשע"ח – "באתי לגני" פ"ח נפתח^א במשהו ששייך ל-י' שבט. כל שנה לומדים פרק אחד מ"באתי לגני", ונקשר אותו עם הלימוד שלנו באמונה ובטחון. השנה הזו לומדים פרק ח' – מחזור רביעי כבר. יש עשרים פרקים בהמשך, הלימוד התחיל מתשי"א – המחזור הראשון נגמר בתש"ל, השני בתש"ג, השלישי בתש"ע וכעת אנחנו בתשע"ח, פעם רביעית בפרק ח. נקרא כמה שורות מההתחלה, נלמד רק את הווארט הראשון כאן:

זוגות האותיות לפי ציורן

בפרק הקודם, פרק ז, הוא דבר על ההבדל בין האות **ד** לאות **ר**, שבמשמעות שתייהן לשון עני – רש ודל – אבל ההבדל ביניהם הוא בצורת האות, שב-**ר** אין נקודה מאחורה למעלה בימין וב-**ד** יש נקודה מאחורה. כלומר, שתי האותיות האלה הן זוג גם מבחינת הצורה שלהן.

כמו שדברנו שכל פעם עלינו להוסיף ללימוד שלנו נושא אחר חדש, זהו עוד נושא חשוב שצריך ללמוד – איך **כב** אותיות האלף-בית מתחלקות ל-**יא** זוגות לפי צורת האות^ב. בכלל,

^א נרשם על ידי איטאל גלעד. לא מוגה.

^ב ראה שיעורים בסוד הוי' ליראיו ח"ד עמ' קכ-קכד ואילך.

הארוכה יורדת לתחום של הסט"א, הלא-טוב, ונותנת שם יניקה. מזה אנחנו רוצים להשמר.

הפיכת ד ל-ה – מאחור-באחור לפני-בנפים

אחרי הקדמה זו נקרא כמה שורות בהתחלת הפרק:

והנה בקדושה נעשה מאות ד' ה' [ה-ד הופכת להיות ה, אחרי שהנקודה עוברת קדימה.], ובסט"א נעשה מר' ק' [ה-ר זוג של ה-ד וה-ק הזוג של ה-ה. יש קשר בין ר ל-ק. כי גם ל-ק – כמו ל-ר – אין שפיץ למעלה מאחורה. בחכמת הציור של האותיות יש רז בתוך ה-ק – למה? כי היא ר על ז, את הרגל כותבים כמו ז. בציור של האות ק יש ז שיורדת למטה כאשר האות ר מרחפת מעליה – סוד ציור ה-ק הוא רז. בכל אופן, אם אני מכניס את הנקודה ל-ד אני מקבל ה, ואם אני מכניס ל-ר נקודה – ומאריך אותה – אני מקבל ק. הרבי הריי"צ אומר כאן שכמו שבקדושה מה-ד נעשית ה, ככה בלעומת-זה מה-ר דווקא – ממי שלא מכיר בנותן, שאין לו נקודת בטול כלפי המשפיע, מי שהוא כפוי טובה – נעשית ק.],

דה' הרי יש בו גם אות יו"ד מלפניו והוא רגל השמאלי דאות ה' [ה-י שהיתה מאחורה משתקפת ונכנסת ל-ד שהופכת ל-ה.]. אלא שהוא מלפניו [בתודעה מלאה, לא מצד האחור], ובדל"ית הוא מאחוריו [כפי שהסברנו.], והיינו שמורה על אופן היחוד [ברגע שה-ד נעשית ה היחוד הוא בגילוי מלא. האות ה היא גם מלה – מתי אנחנו אומרים "הא"? זו המלה הראשונה של "מגיד" בהגדה של פסח – "הא לחמא עניא". "הא" פירושו הנה, התגלות. איפה כתוב בתורה "הא"? "הא לכם זרע", שאמר יוסף כשנתן זרע למצרים. אמרנו ש-ה היא המקבל, אבל "הא" גם לשון 'הנה, קח לך'. יש באות הא גם "הנה", "קול דודי הנה זה בא", ואני מקבל אותו עכשיו. אז האות ה מראה על יחוד של התגלות. התגלות היא צד הפנים. בקבלה קוראים

נקודת ההכרה בנותן, ומתוכה הבטול של המקבל כלפי המשפיע. מוסר ההשכל הוא שהמקבל צריך להיות עם בטול כלפי המשפיע.

מה בא אחרי ה-ד? כאילו לוקחים את הנקודה – שום דבר בקדושה לא בטל, לא לוקחים לגמרי, אבל כביכול לוקחים – ומעבירים אותה לתוך ה-ד, שהופכת להיות ה. הנקודה הופכת להיות הרגל השמאלית של ה-ה. חז"ל דורשים את האותיות גימל-דלת – "גמול דלים". ל-ג גם יש נקודה, הרגל שלה, בה היא רצה להשפיע למקבל. ה-ג רצה לכיוון ה-ד עם הרגל, עם הנקודה, וה-ד, המקבל, מתביישת להסתכל לנותן בפנים – ההכרה שלה בנותן היא רק מצד האחור שלה. יש לה נקודת בטול, אבל באחור שלה. כמו שהוא יסביר, החבור בין ה-ג ל-ד, המשפיע והמקבל, אינו פנים בפנים אלא אחור באחור. תיכף נסביר יותר.

בכל אופן, כאשר המקבל מקבל את המתנה וגם מפנים אותה, ועדיין עם הכרה מלאה של החסד של הנותן – ה-ד הופכת להיות ה. אם כן, הסברנו את האותיות ג-ד-ה – ה-ג רצה ל-ד בשביל לתת, ה-ד גם מתביישת, אבל אחר כך, כשהיא מקבלת ומפנימה, היא הופכת להיות האות ה.

ירידת ה-ק להניק את הקליפות

אמרנו שהזוג של האות ה היא האות ק – כאשר הרגל השמאלית נמשכת מתחת לקו התחתון, מתחת לרצפה, היא מניקה את החיצונים. זהו הפירוש הפשוט של הרגל השמאלית-הארוכה של האות ק. ק יכולה להיות שני דברים – או ק של קליפה, יניקת הקליפות, או ק של קדושה (לשון הבדלה מכל יניקה לחיצונים). כאשר כותבים קק"ק בר"ת הפירוש הוא "קדוש קדוש קדוש" – ק יכולה להיות משהו מאד קדוש, אבל גם יכולה להיות יניקה הקליפות (היינו דבר והיפוכו ממש). כאן במאמר הרבי הקודם מדבר דווקא על יניקת החיצונים של ה-ק, כאשר הרגל

באותו זמן בא גבריאל ונעץ קנה בים התיכון, במקום של איטליה, ונעשה שם אי, יבשה, ועל המקום הזה נבנה הכרך הגדול של רומי, שמיצר לעם ישראל. כלומר, כל הלעומת-זה, כל הקליפה, נוצרה באותו רגע ששלמה בנה את בית המקדש וחסא. מה חסא שלו? מה הוא פעל? בדיוק את הדבר הזה, שהמעשה שלו נמשך יותר מדי למטה מהקו – יצא מתחום הקדושה ונכנס לתחום הלעומת-זה. בכך הוא עצמו נתן יניקה ללעומת-זה. בקדושה שלו, מתוך האורות שלו – כמו שאומרים היום, שאנשים באורות – הוא ירד יותר מדי, נתן יניקה לקליפה, והדבר בא לידי ביטוי בכך שבא המלאך גבריאל וכו'.

מכך אנחנו רואים שגבריאל – לשון גבורה – הוא המקור בקדושה של קליפת עשו, של רומי, כפי שדובר בזמן האחרון³. למלאך של עשו לא קוראים גבריאל, אלא ס"מ, אבל מעליו בקדושה יש את המלאך גבריאל, שהוא מלאך טוב. אבל אם מי שאמור להיות הצדיק – שלמה המלך – נותן יניקה לחיצונים, אותו גבריאל נועץ את הקנה, הרגל השמאלית של ה-ק, וממנו נעשית העיר רומי. "ולאום מלאום יאמץ" – הוא נותן כח לסטרא אחרא להשתלט עלינו, גם להחריב את בית המקדש בסוף. מענין, שלמה בנה את בית המקדש הראשון אבל רומי החריבה את בית המקדש השני – ממש מדובר כאן לעתיד הרחוק. שלמה חטא, אך החטא הוא לא מה שנתן כח לנבוכדנצר – שגם בא מחטא של שלמה, אבל מחטא אחר, שייך לסיפור עם מלכת שבא, שממנה נולד נבוכדנצר – אלא לרומי. הנישואין לבת פרעה הם לפני מלכת שבא, ומהם נעשה הסיפור של "בא גבריאל ונעץ קנה", והעיר שנבנתה שם מצרה לישראל והיא שהחריבה את בית המקדש השני – מכך אנחנו עדיין סובלים]. והוא קנה הק' הנעשה בקלי' וסמ"א, וזה הוא המיצר לישראל.

לכך יחוד "פנים בפנים" – שהמשפיע והמקבל, כל אחד מסתכל על השני וגם מתגלה בעצמו ואומר לשני "הא", "הנה אני". זהו היחוד הכי טוב, תכלית הקדושה, כשיש את ה-ה. בשם הוי', י-ה-ו-ה, יש פעמיים ה. [דאות ד' מקבל מאות ג' דקדם אליו, והוא יחוד אב"א [יחוד כזה נקרא יחוד אחר באחר, כי ה-ד לא מסתכל בפני ה-ג, מתביישת, כמו כלה שמתביישת מהחתן]. ובאות ה' הוי"ד מלפניו, שהיחוד הוא בבחינת פנים בפנים [שכל אחד מסתכל על השני, יש התגלות, יש שמחה, יש מאור פנים. החזרה ממצב של אחר באחר – שתיכף נסביר – למצב של פנים בפנים היא בזכות הצדקה:],

וזה נעשה ע"י הצדקה. וכדאיתא בכתבי האריז"ל [הכל התחיל מצדקה, מ"גמול דלים", ובזכות זאת מגיעים ממצב של ג-ד ל-ה:]: הצדקה הוא צדק ה', [שבזכות הצדקה] מאות ד' נעשה ה' [היא בתחלה ד, דלה, "דלית לה מגרמה כלום", ועל ידי צדקה נעשית ה, צדק-ה.], וכמארוז"ל ג' ד' גמול דלים, שהר' מקבל מהג' ועי"ז [על ידי הקבלה המלאה] נעשה [מ-ד] אות ה',

הפיכת ה-ר ל-ק בסמ"א – "נעץ קנה בים"

אבל בסמ"א נעשה מר' ק, דק' ה"ה דומה בתמונתו לאות ה' [כמו הכלל, שאמרנו קודם, שצריך ללמוד בעיון את כל האותיות. אבל לא ה-ה הופכת ל-ק אלא ה-ר הופכת ל-ק]. אלא דבאות ה' הרגלים הם בשוה, ובאות ק' הרגל השמאלי הוא יורד למטה, שזהו"ע רגליה יורדות מות, שהוא קנה הקו"ף [לרגל השמאלית של הקוף קוראים קנה].

והוא משארוז"ל ירד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה בו שרטון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי] (שהוא מיצר לישראל, רש"י) [יש מדרש חז"ל ששלמה המלך חטא כשונא את בת פרעה ביום שבנה את המקדש, ובגלל אותו חטא בסוף חרב הבית – על אפי ועל חמתי היה לי הבית הזה].

³ ראה התוועדות השלמה ל"ט כסלו.

פנים בפנים – אצילות; מצבי אחר – בי"ע

כשלומדמים את הנושא מהמקור רואים שבעצם יש ארבעה מצבים, ולא רק שנים. שני המצבים הקיצוניים הם אחר באחר לעומת פנים בפנים, אבל יכולים להיות עוד שני מצבים באמצע. אם הולכים מלמטה למעלה, החבור הכי גרוע בין אנשים הוא אחר אחר, למעלה ממנו אחר בפנים, למעלה ממנו פנים באחר והכי טוב פנים בפנים.

כאן, כמו בהרבה מקומות בקבלה וחסידות, לא מבחינים בכל המצבים, אלא מסתפקים רק בשנים – או בפנים בפנים, הכי טוב, אידיאלי, וכל אחד מהמצבים האחרים, אף שיש ביניהם הבדל, יחסית לפנים בפנים כולם כמו אחר באחר. אבל בעצם בתוך אחר באחר יש לא רק אחר באחר ממש אלא יתכן גם אחר בפנים או בפנים באחר.

תיכף נסביר יותר, אבל רק נבין את המבנה: יש פנים בפנים, קשר לכתחילה בין אנשים, בין נשמות, ועוד שלשה מצבים של קשר בדיעבד. המבנה הוא בדיוק כמו עולם האצילות, ה-י של שם הוי"ו ב"ה, לעומת שלשת העולמות התחתונים בי"ע. מה ההבדל העיקרי בין אצילות לבי"ע? שבאצילות יש בטול – סוד ה-י של שם הוי"ו (עיקר ההארה של שם הוי"ו ב"ה בעולם האצילות) – ואיפה שיש בטול כל היחסים אידיאליים, פנים בפנים. אבל בעולמות התחתונים בי"ע, עם ההבדלים שביניהם, המכנה המשותף שלהם הוא הרגשת היש, שפוגמת ביכולת להתחבר פנים בפנים. בעולמות התחתונים בי"ע יש שלשה מצבים שונים, אבל בגדול, בכללות, הכל נקרא אחר באחר (ביחס ליחוד פנים בפנים בעולם האצילות).

כדי להבין טוב מה שכתוב כאן צריך כן לפרט ולדייק מה הם שלשת המצבים האלה השייכים לעולמות התחתונים בי"ע: כשאני אומר פנים בפנים, פנים באחר, אחר בפנים, אחר באחר – תמיד המלה הראשונה היא מצב המשפיע

כל הפרק מסביר איך שאדם צריך להשמר מלתת יניקה לחיצונים במעשים הלא-טובים שלו. בהמשך הוא מסביר שצורת האות ה היא מחשבה-דבור-מעשה – הקו המאוזן למעלה הוא המחשבה, הרגל הימנית היא הדבור והרגל השמאלית היא המעשה. אם המעשה נמשך, למטה, הוא מעשה לא טוב, הוא הסבה למלכות עשו (לשון עשיה-מעשה) שמיצר לעם ישראל. עד כאן תוכן הנקודה של אות ח' של "באתי לגני" בכלל.

ב. ארבעה יחודים – מאחר באחר לפנים בפנים

יחוד פנים בפנים – קשר פנימי בין משפיע

למקבל

המושג העיקרי שצריך להבין כאן – קשור לאמונה ובטחון שלנו, מעבר לתוך הנושא – הוא מה הם שני סוגי היחודים שכתובים כאן, אחר באחר ופנים בפנים. הוא אומר שמה שה-ד מקבלת מה-ג הוא עדיין בגדר של "אחר באחר", אבל כאשר היא הופכת להיות ה, רק צורת ה-ה בפני עצמה, עם הרגל בתוך הפנים, היא כבר "פנים בפנים".

חשוב לשים לב שבלשון הקדש המלה פנים היא כמו פנים לעומת אחר או כמו פנימיות לעומת חיצוניות. ב-ה הרגל היא בפנים, בתוכה, וממילא היא מראה על יחוד פנים בפנים. כלומר, יחוד פנים בפנים הוא יחוד של פנימיות – גם של המשפיע וגם של המקבל. הוא קשר פנימי בין המשפיע והמקבל. הרב המגיד ממעזריטש אמר שהמשל העיקרי למשפיע ומקבל, יחס כללי הכולל את כל סדר ההשתלשלות, הוא רב ותלמיד. קשר פנימי בין רב לתלמיד כולו פנימי, כולו פנימיות, ואז יש גם מאור פנים אחד לשני – זהו סוד האות ה, "הא לכם זרע", "הא לחמא עניא" (שעונים עליו דברים הרבה תוך כדי הסתכלות פנים בפנים).

אותו דבר התלמיד – אם התלמיד בא לשיעור אך ורק כי הוא משתוקק באמת ללמוד תורה, "תורת הוי" תמימה משיבת נפש... פקודי הוי" ישרים משמחי לב", הוא מסתכל על הרב עם הפנים. אבל אם, לדוגמה, הוא בא לבית ספר כי הוא צריך לקבל תואר, או משהו אחר, רוצה להצליח במבחן, כל סבה אחרת שיש בעולם – חוץ מתורה לשמה – הוא יושב בכתה, לומד טוב וגם מצליח במבחן, אבל המעמד שלו מול המורה הוא אחר.

זו צורה מאד פשוטה להבין את היחס של פנים ואחר. מה יהיה עכשיו "פנים באחור"? אם הרב באמת רוצה ללמד לשמה, אבל התלמידים כאן באו כדי לקבל תואר. לאיך, אם התלמידים מאד רוצים ללמוד באמת, אבל הרב עושה זאת בשביל משכורת – זהו מצב של אחור בפנים. אבל אם הרב רוצה את המשכורת והתלמידים את התעודה או להצליח במבחן – זהו אחור באחור. [לפחות הם מתאימים]. התאמה מלאה.. לכן בשידוכים אנחנו לא אוהבים את המלה התאמה, כי היא יכולה להיות אחור-באחור, הכי לא טוב.

שוב, בעולם היצירה התלמיד רוצה ולרב יש פניה. פניה משמעה לקחת את הפנים ולהפנות למקום אחר, וממילא אתה נשאר מול הזולת עם האחור. בעולם הבריאה, קרוב לאצילות, עדיין המשפיע עם הפנים למקבל, רוצה, אבל התלמיד הפוך. מכאן אפשר להבין את "יוצר אור ובורא חשך", פסוק שתמיד שואלים עליו – לכאורה לא מתאים, בעולם הבריאה יש חשך, ולמטה ממנו, בעולם היצירה, יש אור? לפי מה שאמרנו כעת יוצא פירוש יפה – הכל לפי המקבל. בעולם הבריאה המשפיע יוצא מאצילות עדיין, אבל המקבל פתאום מרגיש את הישות שלו – ולכן כל מה שהוא יקבל וילמד הוא חשך, לא מקבל באמת ונכון. בעולם היצירה המקבל פתאום בתפנית שרוצה כן לקבל, אבל לרב כבר לא מתחשק כל כך לשמה. אז אצל המקבל יש איזה אור, איזו תחושה של אור במה שהוא בכל זאת מקבל מהרב – כשהמקבל מקבל משהו שמאיר

והמלה השניה מצב המקבל. פנים בפנים היינו שפני המשפיע מול פני המקבל, אחור באחור היינו שהאחור של המשפיע מול אחורי המקבל – אפשר לומר משפיע ומקבל או רב ותלמיד. אם אני אומר אחור בפנים, מה הכוונה? שהאחור של הרב מול הפנים של המקבל. [נשמע שפנים באחור טוב מאחור בפנים]. כן, אמרתי לפי הסדר מלמטה למעלה – אחור באחור, אחור בפנים, פנים באחור, פנים בפנים. אחור באחור הוא עולם העשיה, "אף [לשון אף וחמה] עשיתיו", הכי גרוע. עולם היצירה הוא כבר "אחור בפנים" – אחור המשפיע אבל מול פני המקבל. עולם הבריאה הוא פנים באחור – פני המשפיע מול אחורי המקבל. עולם האצילות, המצב האידיאלי, הוא פנים בפנים:

פנים בפנים	אצילות
פנים באחור	בריאה
אחור בפנים	יצירה
אחור באחור	עשיה

פנים ואחור – "לשמה" ו"לא לשמה"

אמרנו שפנים היינו נקודת בטול. בטול הכוונה שאתה נהיה אחרת – כשאדם נמצא בבטול הוא עושה דברים "לשמה". זהו תיקון **שלמה**, אותיות **לשמה**, וכשהוא עושה שלא לשמה הוא פוגם בעצמו. "לשמה" הכוונה ללא אינטרס אישי. הדוגמה הכי פשוטה היא רב ותלמיד:

מהו האחור של הרב? אם אני מלמד כאן לשם אינטרס אישי, לא לשמה – לקבל משכורת, מורה בכתה, או בשביל כבוד, או משהו אחר – כמה שאני מעביר חומר, יכול לחייך, לספר סיפורים ובדיחות והכל, יש לי איזה מניע, איזו סבה, איזה אינטרס למה אני עושה זאת. אני לא עושה רק לשמה, כי אני רוצה לחנך אתכן וזהו. אם יש בטול – הכל מאה אחוז לשמה. אם אין בטול – לא מאה אחוז לשמה, אלא לשם משהו אחר. כמה שרואים את הפרצוף, את הפנים, זהו אחור.

אבל הנקודה של ה-ג היא לא למעלה, כלומר לא "פנים בפנים" – פנים הם גם חב"ד, פנים הן מוחין בקבלה – אלא במעשה. כשהנקודה של ה-ד הופכת להיות נקודה בפנים, בתוך ה-ה, היא גם יורדת למטה – נעשית נקודת המעשה, כמו שהוא מסביר כאן במאמר. רואים שיש פה הרבה היפוך יוצרות או התכללות. ב-א יש מצב אידיאלי של פנים בפנים בפוטנציאל (בסוד "סוף מעשה במחשבה תחלה"), שם הנקודה של המשפיע היא למעלה והנקודה של המקבל היא למטה. ב-ג ו-ד מתהפך – נקודת המשפיע למטה ונקודת המקבל למעלה – וב-ה נקודת המשפיע נכנסת לתוך ה-ד דווקא למקום המעשה, כמו שהיה ב-ג, "המעשה הוא העיקר". יש כאן הרבה מה להתבונן.

מה לגבי האות ב? גם לאות ב יש נקודה – למטה בצד ימין – שהיא המבדילה אותה מהאות כ (אך גם משמשת לחבר אותה לאות כ, סוד ביטוי המופיע בספר איוב, "בר כפיך", ה-ב מברכת, בפה, את ה-כ, ודוק). נקודה זו היא למטה בקו ימין, הקו של הדבור – כנ"ל בהקשר לאות ה – קשור לדבור כלפי הזולת (ברכת הזולת בפה, סוד "בר כפיך" – 'ברך פיך', כנ"ל).

תלמיד שמדייק באותיות – מילדת של

חידושי תורה

כעת נאמר עוד משהו, לקשר זאת לפרשת השבוע: בפרשת השבוע לומדים על המילדות העבריות, שפרה ופועה. זו פרשה שכולה מוקדשת לנשים צדקניות, ש"בזכות נשים צדקניות תבוא הגאולה", כמו אז. כל אשה אמורה להיות גם אמה, יולדת, וגם מילדת – רואים בפרשתנו שהמקצוע המובהק של האשה הוא ליילד, במסירות נפש, וגם בבטחון מאד גדול. יכולת של המילדות להתנגד לצו של פרעה, הרודן במצרים, היא רק מתוך עצמה הכי גדולה של אמונה ובטחון.

לו – אבל מצד המשפיע זהו אחר. לכן "יוצר אור" ביצירה ו"בורא חשך" בבריאה.

מיקום הנקודה (מעלה/מטה, ימין/שמאל)

אמרנו שכאן במאמר כל הבי"ע נקראים אחר באחר. למה היינו צריכים להסביר את כל המדרגות האלה? כי רוצים להבין את העמידה של ג-ד – ה-ד היא אחר, אבל ה-ג רצה כדי לתת ל-ד, רוצה לתת ל-ד באמת. אם כן, באמת ג-ד היה אמור להיות יחוד של פנים באחר, כמו בעולם הבריאה, וגם לו הוא קורא אחר באחר – היות שהמקבל הוא באחר הכל הופך להיות אחר.

לפני ג-ד הוא לא מסביר, אך עוד קודם יש א-ב – מה שנלמד כעת במאמר "אמונה ובטחון" – שהאלף-בית שלנו הן אמונה-בטחון, עוד לפני ה-ג. את צורת האות א, האות הראשונה, היא מקור כל האותיות, תמיד מסבירים כנקודה למעלה, נקודה למטה וקו מחבר באמצע. יש הרבה פירושים מהן הנקודה למעלה והנקודה למטה. בדרך כלל הנקודה למעלה היא בטול המשפיע כלפי המקבל והנקודה למטה היא בטול המקבל למשפיע, וכך נעשה חבור ביניהם (סוד הקו היורד באלכסון משמאל לימין המחבר ביניהם), חבור שבחינת פנים בפנים.

נחזור רגע לאותיות ג-ד: יש עוד סבה למה נקרא אחר באחר – אף על פי שה-ג באמת רצה בשביל לתת, אבל הנקודה אצלה נמצאת למטה. הנקודה של ה-ד היא למעלה, ממש הפוך. הנקודה של המשפיע היא במקום המעשה, הוא רץ ברגלים שלו – יש לו רגל שרצה לתת ל-ד – אבל כל העצמה, הרצון-הריצה שלו, היא למטה, בתחום המעשה. כלומר, הפנים שלו מרוכזות למטה, במעשה, ולא באמת מקבילות ל-ד – הנקודה של ה-ג לא מקבילה לנקודה של ה-ד, לא נמצאת בשויון איתה. אמרנו שהבטול של המקבל הוא בטול בהכרה – שהוא מכיר בנותן – והכרה היא בראש, לכן נקודת ה-ד היא למעלה.

נקודת בטול, או נקודה שהיא עצם המתנה, הנתינה, כמו שה-ג רצה לתת מטבע ל-ד. מטבע הוא גם כמ"י. אבל יש עוד משהו בנקודה זו – היא נקודת הבטחון.

נחזור להבדל בין ה-ר ל-ד: האות ריש היא הרש, "ולרש אין כל", והאות דלת היא הדל. ההבדל של-ד יש נקודה מאחורה, שהיא היחס של המקבל למשפיע שלו, ול-ר אין נקודה זו. אמרנו שהפירוש הפשוט כאן בחסידות הוא נקודת בטול, הכרה, לא להיות כפוי טובה. אבל אפשר לתת עוד פירוש הקשור לנושא שלנו, שהוא נקודת הבטחון שיש למקבל במשפיע שלו. הבטחון הזה הוא גם קשר מאד חשוב. כשאנחנו מדברים על בטחון, במיוחד בטחון פעיל, צריך להיות בטוח ש"הוא הנתן לך כח לעשות חיל". כשאתה יוזם משהו – הבטחון הפעיל, של הנצח, לכן את עיקר הבטחון (במבנה כחות הנפש) שמנו בנצח – צריך להיות בטוח בה' שיתן לך את הכח ליישם, לעשות חיל, במשימה שלך. גם העני, הדל, צריך להיות עם נקודת בטחון במשפיע שלו. גם כך אפשר לפרש את הנקודה.

יש הרבה מאמרי חסידות – שאפשר לציין כמה מהם כדי ללמוד אחר כך – שמשוים בין בטול ובטחון וגם מקשים: לכאורה בטול הוא אין, אני אין, ובבטחון יש "יש", כמו בפסוק "אל כל החיים יש בטחון" ("יש בטחון" שוה שכינה, כמו שנלמד כאן במאמר). מצד אחד, נדמה שבטול ובטחון אינם אותו מצב נפשי ואפילו הפוכים זה מזה, ומצד שני הם דווקא הולכים יחד. לכן הנקודה הזו, כמו שהיא נקודת בטול, יכולה להיות גם נקודת בטחון.

אם נפרש שזו נקודת בטחון של התלמיד ברב, בטחון המקבל במשפיע, אז גם בריצת הרב לתלמיד יש בטחון – בטחון שהוא תלמיד טוב, כלי ראוי לקבל. הא בהא תליא – למשל בכתה, עוד לפני שמדברים על בטול צריך לדבר על בטחון. כשנכנסים לכתה המורה צריך הרבה בטחון – גם בטחון שה' יעזור לו להעביר טוב, וגם בטחון שהמקבל יקבל טוב, כלומר שאני

נתבונן רגע במלה "מילדת" – איזו מלה אפשר לעשות מהמלה הזו? כעת דברנו – תלמיד. תלמיד הוא המקבל, כמו האשה, אבל כל תלמיד בכתה – בן או בת – צריך להפוך להיות מילדת. צריך ליילד חידושים. כמה שוה מילדת, תלמיד? 484. מה הסגולה של המספר הזה? מספרים שלמים הם רבוע – 484 הוא 22 ברבוע. 22 היינו מספר אותיות התורה, כב אותיות האלף-בית, עם כל הצורות שלהן, שהן האמנות שלנו – אמנות היא לשון אמונה, ושתי המלים גם מלשון אמו.

אמרנו שצריך ללמוד את האותיות עם הצורה והמשמעות – הספר שלנו "אותיות לשון הקדש" צריך להיות באיזה מקום בתכנית הלימודים, דווקא לבנות שטובות באמנות, מקצוע של בנות, וגם החוברת "אמת למד פיך", שטובה גם לי וגם הכי טוב לחנוך ילדים, שכל אחת תהיה מחנכת, מהגן והלאה, מטרום-גן והלאה (שייך לעמונה, בה הגן – שעדיין עובד בעפרה – לומד את "אמת למד פיך"). מעבר לכך, מהרמז כאן יוצא שתלמיד צריך גם לדייק באותיות. אין שום אות מיותרת בתורה, אפשר לדרוש תלי תלים של הלכות על כל תג של כל אות, כמו רבי עקיבא. זאת אומרת שתלמיד טוב הוא אחד שמדייק באותיות – היום יש נטיה 'למרוח', ללמוד בערך (מספיק להצליח במבחן על החומר הנלמד בכתה אבל לא מעבר לכך, לא לחדש בתורה), אבל תלמיד טוב מדייק באותיות וכך גם מוליד הרבה חידושים. סימן של תלמיד טוב, שמתוך דבקות באותיות הרב, שעל ידיהן הוא מקבל את הפנימיות שלו, הוא עצמו מוליד חידושים – לכן תלמיד הוא מילדת. זהו כבר דבר חשוב.

נקודת הבטחון בין המשפיע והמקבל

ניתן עוד פירוש לכל הנקודות האלה שאמרנו: הנקודות ב-א, הנקודה ב-ב, הנקודה ב-ג, הנקודה ב-ד, הנקודה ב-ה – הכל קשור לאיפה נמצאת הנקודה. עד כאן רק אמרנו שהנקודה היא

ההסבר הזה יש שלשה מצבים: קודם יש ר – אמונה; אחר כך יש ד – בטחון, אבל לפני ההשפעה בפועל; ויש את ההשפעה בפועל (מימוש הבטחון, סוד "הנה זה בא" וכובר בא, כדברי הרבין) בגימטריא **בטחון**, היינו מימוש (הבטחון) – ה-ד הופכת להיות ה.

אם עולים מ-ר ל-ד ל-ה, איזו מלה עשיתי? שוב, כעת הכל שלשה שלבים טובים – ר היא אמונה, עדיין ללא נקודת הבטחון. הרבה פעמים ר היא "ראשית חכמה יראת הוי'", כאן ה-ר, ראשית העבודה, היא אמונה (בחינת משה רבינו, עליו נאמר "ולרש אין כל", שבזכותו ירד המן לישראל, "מן הוא" אותיות **אמונה** כנודע. וכן **משה** באתב"ש אותיות **צבי**, ר"ת "צדיק באמונתו יחיה", ו**צבי** בגימטריא **אמונה**. על משה נאמר "וגם כך יאמינו לעולם"); ה-ד היא בטחון (דויד); וה-ה היא כבר ההתגלות של פנים בפנים (משיח). מלמעלה למטה – כי ר-ד-ה זהו סדר עליה מלמטה למעלה – יש כאן **הדר**. הדר הוא המלך השמיני במלכי אדם – "ושם אשתו מהיטבאל", סוד ראשית התיקון (סוד המתקלא, להיות "אשגחן אפינן באפינן", יחוד פנים בפנים). תיקון כל המדות בנפש – עיקר התיקון הוא עליה מ-ר ל-ד ל-ה. פירוש המלה **הדר** הוא לחזור, שמשוהו חוזר – כמו החזרת פנים בפנים. ב-ר יש עדיין מצב שאינו פנים בפנים, בחינה של אחר באחר, אבל אחר כך היא הופכת ל-ד, בטחון, ובסוף נעשית ה, מקבלת פנים בפנים.⁷

זהו דרוש לאות של השנה הזו ב"באתי לגני", ובקשר לנושא שלנו, אמונה ובטחון.

בוטח בתלמיד, שהוא כלי טוב. יכול להיות שהוא יותר חכם ממני, רק שאני יותר מבוגר ולכן הספקתי קצת יותר לדעת, אבל יתכן שהוא הרבה יותר עליוי ממני. הרב צריך לבטוח בתלמיד והתלמיד כמובן צריך לבטוח ברב. אמרנו שבטחון הוא מלשון **ב-טח**, "וטח את הבית", דבקות של שנים יחד, של ב. הבטחון עושה את הדבקות בין המשפיע למקבל.

סוד הדר: ר-ד-ה – אמונה, בטחון, השפעה

לפי זה, אם ל-ד יש נקודת בטחון ברב, איך נסביר את ה-ר? הרי אי אפשר לבטל ח"ו שום אות באלף-בית, כמו שאמרנו ש-ק יכולה להיות קליפה (כמו שכתוב כאן) וגם קדושה. הכל קשור למלה **שקר**, כמו שכתוב בזהר, שהאותיות **קר** הן עיקר אותיות השקר ואילו האות **ש** היא הארה של אמת אל השקר, כי שקר בלי אמת בתחלתו לא מתקיים בסופו. אמנם כתוב שעיקר השקר הוא ה-ק וה-ר, אבל אי אפשר לפסול על הסף שתי אותיות קדושות בלשון הקדש⁷. כמו שלאות **ק** ודאי יש קדושה מיוחדת – שכנראה היא היכולת לרדת מתחת לקו ולעשות שם אתהפכא (וכך להבדל מן הקליפה לחלוטין, שהרי אין עוד קליפה במציאות, הכל הפך לטוב, הכל נכלל בקדושה, גם מה שתחת לרצפה) – כך גם לאות **ר**, ריש לשון ראש. על הפסוק "תחנונים ידבר רש" אומרים חז"ל "זה משה רבינו". אי אפשר לומר שרש הוא משהו לא טוב לגמרי, "ולרש אין כל". אם ה-ד היא אחד שיש לו נקודת בטחון, מה תהיה ה-ר, בלי הנקודה הזו, בקדושה? צריך לומר שה-ר היא אמונה – אין לו עדיין בטחון, אבל אמונה יש לו.

ה-ד בסוף הופכת להיות ה – היא מפנימה את השפע. כל זמן שהיא רק בדרך לקבל את השפע היא עם צד האחר, אבל כאשר מקבל ומפנים יש "הא", התגלות, פנים בפנים, הנה. אם כן, לפי

⁷ **הדר** ובמילוי ובמילוי המילוי ובמספר קדמי (ארבע רמות של השם **הדר** כנגד כחב"ד כנודע) = 3900 = **בן** פעמים **בטחון** (39), "הוי אחד" = **אמונה** = **בטחון** במספר סדורי, כמו שיתבאר להלן במאמר "אמונה ובטחון").

⁷ וראה באורך גם בשיעורי שבט ע"ז.

קשר בטול-בטחון ברמזי כחות הנפש

רק עוד משהו כללי מאד: בדף של יג המדות הפנימיות של הנפש – אמונה תענוג רצון בטול שמחה יחוד אהבה יראה רחמים בטחון תמימות אמת שפלות – יש יג מלים שצריך לדייק באותיות שלהן. המלה האמצעית, השביעית מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, היא **אהבה** – היא באמת שוה 13, כוללת את כל ה-13. יש ששה כחות לפניי האהבה וששה כחות אחרי האהבה. אם מדייקים רק בר"ת יש תופעה יפהפיה – אחד הדברים שהכי הפליאו אותי, אחרי שבררנו את הסוגיא הזו של שמות הכחות הפנימיים של הנפש – שר"ת שש המלים שלפני אהבה הן **בראשית** ולמרבת הפלא גם ר"ת של שש המלים שאחרי האהבה הן **בראשית**. נראה: ר"ת **אמונה תענוג רצון בטול שמחה יחוד – בראשית**. אחר כך ר"ת יראה רחמים בטחון תמימות אמת שפלות – גם **בראשית**. ממש פלא. מה הרווחנו מזה? **שה-ב** – כמו במלה "בראשית", **ב** רבתי – היא בטול (למעלה מאהבה) ו**בטחון** (למטה מאהבה). מתאים למה שאמרנו, שסוד נקודת ה-**ד** – ובעצם כל נקודת האותיות – היא נקודת בטול (בהתחלת הכחות, לפניי האהבה) או נקודת בטחון (בהמשך של הכחות, אחרי האהבה), "אל כל החיים יש בטחון". באמת הא בהא תליא. רק הקו הימין (קו ההתחלה) של הכחות הפנימיים של הנפש הוא: בטול (פנימיות ספירת החכמה), אהבה (פנימיות ספירת החסד, ענף החכמה), בטחון (פנימיות ספירת הנצח, ענף החסד) – אהבה בין בטול לבטחון (מכאן נלמד שהכח המאחד את הבטול והבטחון הוא כח האהבה בנפש, **אהבה = אחד**)¹.

בטחון = מה-מה-מה ("ונחנו מה"), **אדם-אדם-אדם** ("אדם אתם"), "אתם קרוין אדם", על שם האהבה-בטול-בטחון של נשמות ישראל). בסדרה הרבועית המתחילה **אהבה בטול בטחון** (13 47 75) יש **אהבה** (13) מספרים חיוביים (ללמד שהכל נכלל ב**אהבה** – **הבטול** וה**בטחון** יוצאים מה-**ב** של **אהבה**, ואילו **אהבה** עצמה מתחילה ב-**א** הקודמת ל-**ב**): 13 47 75 97 113 123 127 125 103 83 57 25 (= 1105) 13 פעמים 85, מספר ההשראה ה-7 = "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' [אחד]". אחרי **בטחון** בא 97 = **מהיטבאל** (אשת הדר). 10 המספרים הבאים אחרי **בטחון** = 970 = 10 פעמים **מהיטבאל** (נמצא **שמהיטבאל** היא הערך הממוצע של כל מה שבא אחרי **אהבה-בטול-בטחון**). 13 47 75 97 = 232, סוד **רלב**, **עסמ"ב**, **ד** פעמים **חן**. וביחד עם 113 = 345 = **משה**. וביחד עם 123 = 468, **חי** פעמים **הוי'**, **ג** פעמים **יוסף** ("ויקח משה את עצמות יוסף עמו"). אחרי **משה** באים שלשת המספרים 123 127 125 (3 פעמים 125) = **צפרה** (**למשה-לשמה**), אשת משה (חמשת המספרים אחרי **בטחון**: 97 113 123 127 125 = 585 = 5 פעמים 117, המספר הבא בסדרה = **שפרה**, שלפי חז"ל היא יוכבד אם משה. אותיות **צ-ש** מתחלפות באותיות השינים, נמצא שקיימת זהות פנימית בין **שפרה לצפרה**, על דרך הנאמר ביצחק, "ויבאה יצחק האלהה שרה אמו" – "ונהגה היא שרה אמו", וד"ל. עם המספר הבא, 117, ששת המספרים עולים 6 פעמים 117 = **שבת**, "כל השביעין חביבין", בחינת משה). עד כאן 8 המספרים הראשונים בסדרה = 720 = 6 בעצרת (מספר הצירופים של **בראשית**, **בראשית**, **בראשית**). 5 המספרים האחרונים בסדרה: 117 103 83 57 25 = 385, הפירמידה של 10 = **שכינה**, סוד השכינה השורה בין משה לצפרה (גם כאשר משה פרש מצפרה בגשמיות!) אם נחשב את סכום הרבועים של 13 מספרי הסדרה נראה שהערך הממוצע שלהם יעלה 8625 שהוא 25 (המספר האחרון בסדרה) פעמים **משה**! אכן משה רבינו הוא סוד האור הפנימי של קו הימין של הספירות העליונות, סוד "מוליך לימין משה". משה הוא סוד יחוד הבטול (פנימיות החכמה,

¹ שרש כל ממוצע-המחבר גבוה משני הקצוות שהוא מחבר. לפי זה, שרש האהבה היא מעל בטול-בטחון (בסוד העטרא דחסדים דדעת דרדל"א, "פנימיות אבא [בטול] פנימיות עתיק [דעת דרדל"א]"). **אהבה בטול**

בטול המוחין – להשפיע למי שרוצה

(השלמה)

ענין ארבעת הזיווגים מופיע בחסדי דוד קיד-קטו (ומבואר בחסדי דוד הנאמנים). באות קיד הוא כותב:

בכל פרצו' יש ד' מיני מדרגות והם מלמטה למעלה: א' אב"א. ב' אב"פ, ר"ל אחור דכורא בפני הנוק'. ג' פב"א, ר"ל פני הדכורא באחור הנוק'. ד' פב"פ.

באוי"א כשהיו בסוד נקודה קודם התיקון לא היה בהם רק ג' מדרגות וחסרה מדריגה ב' דאב"פ אמנם בווי"ן היו ד' מדרגות כשהיו בסוד נקודה קודם התיקון בסוד פרצוף.

נקודה היינו עצמת אור שגורמת לפנות אחור כי אין כלים להכיל את האור בפנים¹. בכל אופן, יש

הבדל בין יחוד או"א ליחוד זוי"ן – ההבדל בין מוחין למדות – בהתפתחות. הכל מתחיל מאב"א וצריך להגיע לפב"פ דרך המדרגות שבאמצע, אבל באוי"א קפץ מאב"א לפב"א ודלג על אב"פ. בזוי"ן, גם לפני התיקון, לא דילג ועשה את כל התהליך. זהו ההסבר הפשוט למה שהוא כותב.

הווארט כעת (לא זוכר איך הסברנו את זה בחסדי דוד הנאמנים²): במצב השני, של אב"פ, המשפיע הוא אחור והמקבל הוא פנים. יש תכונה של חב"ד – תכונה מאד חשובה – שיש בהן יותר בטול מאשר במדות (במדות "יש מי שאוהב").

אב"פ אומר שאני באחור, במקום אחר, אבל התלמיד באמת רוצה לקבל ממני – פונה אלי פנים. באוי"א לא היה המצב הזה – למה? בגלל הטבע שאם הנוקבא-המקבל באמת משתוקקת ומסתכלת עליך מצד האחור, מצד הבטול של המוחין מחייב שהזכר-המשפיע יסתובב. במדות

לא ככה – במדות יכול להיות מצב שבאמת הנוקבא משתוקקת ומסתכלת פנים והזכר הוא אדיש, או שהוא שקוע בתוך האינטרסים של עצמו, כמו שהסברנו.

זהו ההבדל בין מוחין למדות עוד לפני התיקון: במוחין יש טבע טוב, שלא יתכן מצב שהמקבל רוצה לקבל ולא מיד ישפיע על המשפיע שחייב לתת בדרך פנים. המשפיע מתבטל מיד לרצון הפנימי של המקבל – קצת כמו "העטופים"

חכמת התורה, "מן המים משיתהו", "ונחנו מה" והבטחון (סוד המן שירד בזכות משה, מקור כח הבטחון בנפש, "הוא הנתן לך כח לעשות חיל" "דבר יום ביומו") על ידי האהבה הגדולה שלו לה' ולעם ישראל ("משה אוהב ישראל היה"), מרש העטרא דחסדים שברעת דרדל"א כנ"ל (שהוא גם שרש רבי עקיבא, המשה-רבינו של התורה שבעל פה, בארבעה שנכנסו לפרדס, שנכנס בשלום ויצא בשלום, כמבואר בכתבי האריז"ל), סוד "דרך גבר בעלמה" (שעולה 576, 24 ברבוע, 4 פעמים זה ברבוע, סוד נבואת משה, וביחד עם יחוד משה-

צפרה שעולה 5 פעמים זה ברבוע עולה 1296, 36 ברבוע, 9 פעמים זה ברבוע. והוא עולה משה בן עמרם יהושע בן נון, יחוד הרב והתלמיד, שלפי דברי הרב המגיד נ"ע הנ"ל היינו פנימיות יחוד האיש והאשה, וד"ל). תן לחכם ויחכם עוד.

¹ עיי"ש אות קטו:

כשנתקנו הג' רישין דרדל"א [שהן כללות רישא דעתיק] והם כח"ב שבו נתקנו נקו' חו"ב שהיו אב"א כי לא היו יכולים לקבל הארת הכתר שהוא א"א הנמשך בין ב' והוא אור גדול בלי מסך כי עדיין לא היו האורות באים דרך מסכים שהוא הלבשת הפרצופים ול"ו ולכן לא יכלו לקבל הארת א"א

דרך פניהם שהם דקים ונכנס האור בהם ביותר ולכן חזרו נקו' חו"ב אב"א כדי שיוכלו לקבל הארת א"א הנמשך בין שניהם דרך אחוריהם שהם עבים וגסים ואינו נכנס האור בתוכם כ"ב...

² שם נתבאר בכללות יותר, תוך הדגשה שליחסי או"א (לעומת זוי"ן) מתאים במיוחד משל הרב והתלמיד, והדגשה שיש גם מעלה בכך שבזוי"ן יש את כל ארבעת המצבים (לעומת או"א, שבהם דווקא בעולם התהו – אפילו ה"פנים בפנים" חסר את הבטול שיש בעולם התיקון – אין מצב בו התלמיד רוצה ללמוד והרב אינו חפץ ללמד), ודיק.

ו"הקשורים". כמו שרבי אמר לבנו "דעת קונך יש
 בכ"ט – קודם אמרת שאתה לא הולך להתחתן
 כעת, אתה רוצה לאחר את החתונה (בחינת אחר
 כלפי הכלה), אבל כשיש התעוררות מצד הנוקבא
 אתה הולך להתחתן מיד, כי אתה במוחין, ב"דעת
 קונך" (ודאי מה שעורר אותו כאשר הובילה
 אותה לפניו לא היה רק יפיה וכיו"ב אלא שבודאי
 היא גלתה את רצונה, פניה, כלפיו).

^ט כתובות סב, ב (עיי"ש):

רבי... איעסק ליה לבריה בי ר' יוסי בן זימרא פסקו
 ליה תרתי סרי שנין למיזל בבי רב אחלפיה קמיה
 אמר להו ניהוו שית שנין אחלפיה קמיה אמר להו
 איכנים והדר איזיל הוה קא מכסיף מאבוה אמר
 ליה בני דעת קונך יש בכ מעיקרא כתיב תביאמו
 ותמעמו ולבסוף כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי
 בתוכם...

כ"ב טבת ע"ח - כפר חב"ד

ארבעה לשונות של גאולה בהתקשרות לצדיק

"צאתכם לשלום" ליוצאים לקברי צדיקים

הניגון של סיפורי מעשיות. אני מתכוון לניגון שלו – איזה ניגון שלו? איך רבי נתן התקרב לרבי נחמן, מישהו זוכר? אחד הדברים היה ששמע אותו בליל שבת מנגן "אזמר" – זהו ניגון של רבי נחמן בעצמו. מכירים? במטוס אפשר לעשות חזרות... אז אצל רבי נחמן לתת פרוטה לצדקה וגם לנגן את ה"אזמר".

לברדיטשובר יש ניגון של תקיעת שופר – ניגון ידוע, 'תנועה', שברו"זין היו שרים עם הנענועים (הרב שר). יש גם את הדודל'ה שלו ואת הקדיש שלו. תקח שם טייפ להשמיע? יש בדיסק "כל עצמותי" מאד יפה את הדודל'ה שלו, שבכל מקום 'אתה' – למעלה אתה, למטה אתה וכו' – ואם זה 'אתה' אז הכל טוב (חיזוק למה שדברנו בהשלמות לשיעור באנגלית לפני יומיים). תקחו אתכם את הדיסק.

אצל הבעל שם טוב יש את שלש תנועות – אם הבעל שם טוב הוא הכנה גם לאדמו"ר הזקן... לאניפולי לא תגיעו, למגיד? [יש אנשים שמאד רוצים, נראה בלו"ז]. באניפולי יש את המגיד ממעזריטש, את רבי זושא ואת המהרי"ל מאניפולי. יש סברא יפה שמה שאדמו"ר הזקן בקש משני האחרונים לכתוב לו הסכמה לתניא – הרבי ר' זושא והמהרי"ל – כי הם היו הכי קרובים גם אליו וגם למגיד, שלשתם היו חבורה אצל המגיד. הוא גם נבא ששני אלה יהיו ממש סמוכים למגיד בקבורה, כך שלקבל הסכמה מהם זה כמו לקבל הסכמה מהרבי. אני עוד לא הייתי שם... גם באומן עוד לא הייתי. יש גם את הניגון היותר שמח שמיוחס לבעל שם טוב (הרב שר).

בכל ציון: פרוטה לצדקה וניגון של הצדיק

נגנו^x ניגון שמחה, שאמיל. לחיים לחיים, נסיעה צלחה. אני רואה פה מנין, לא רק תשעה [אחד נהג, נשאר כאן]. מה המסלול? [קייב, אומן, בעל שם טוב, ברדיטשוב, אדמו"ר הזקן] – נגיע לפני השקיעה, כדי להספיק את ההילולא – אדמו"ר האמצעי וחוזרים בע"ה ביום ששי. לחיים לחיים, שיהיה בשמחה. [נעשה גם התוועדות אצל הבעל שם טוב וגם אצל אדמו"ר הזקן]. בכל מקום צריך לעשות התוועדות... [כן, אבל שם נפתח שולחן]. גם באומן, בכל מקום. [אם הרב אומר – אז נעשה]. פעם אחת חסיד ברסלב בא לרבי ואמר לו שהוא נוסע לאומן. הרבי אמר לו – אל תשכח על הציון של רבי נחמן לתת פרוטה לצדקה. כך אמר רבי נחמן, שצריך לתת על ציונו פרוטה לצדקה – חוץ מהתיקון הכללי ולהתפלל, מאד חשובה הפרוטה לצדקה. אם מתחילים מרבי נחמן והוא אמר לתת פרוטה לצדקה, כדאי שבכל מקום, אצל כל צדיק, תתנו פרוטה לצדקה. חוץ מהתפללות, אצל כל ציון של צדיק צריך להתחבר לצדיק גם עם צדקה וגם אם מכירים ניגון שלו – כדאי ביחד – ניגון של אותו צדיק על הציון שלו.

הניגונים בציוני הצדיקים

למשל, אם קודם כל נוסעים לרבי נחמן, איזה ניגון אתם מכירים שאפשר לשיר שם? [יש את

^x נרשם על ידי איתאל גלעד. לא מוגה.

צריך לצאת ממצרים ולהגיע בסוף – "והבאתי", אחרי כל ארבעת הלשונות – לארץ. כאן אתם כבר בארץ, אנחנו בארץ, ויוצאים לקברי הצדיקים בחו"ל. כתוב שקברי הצדיקים, גם בחו"ל, הם בחינת ארץ ישראל. כך גם רבי נחמן אמר וגם בחב"ד – משהו מוסכם, שקבר של צדיק, של תלמידי הבעל שם טוב, הוא טעם של ארץ ישראל. מה זאת אומרת? יש אור, "אורא דארץ ישראל מחכים", יש את הקרקע, הגוש, האבן, "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו", ויש את הטעם, הטוב-טעם של הארץ. בעיקר מה שאפשר להרגיש בקברי הצדיקים הוא הטוב-טעם של ארץ ישראל, שלא תמיד זוכים לטעום אותו כאן.

אתם יוצאים מהארץ, אבל לקברי הצדיקים – זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל – קודם כל צריך לצאת. לצאת, להתאוורר, ושם לטעום את הטעם האמתי של ארץ ישראל. כשתחזרו לארץ תחזרו עם הטוב-טעם הזה, שתוכלו להטעים אותו להרבה יהודים כאן, עד שיגיע לכל עם ישראל, שידעו מה הטעם האמתי של ארץ ישראל. אז במסירות נפש יגנו על הארץ ויכריזו שהארץ שלנו. אז יתחילו להתגלגל השלבים של ביאת משיח, החל משלמות הארץ. לשם כך צריך לטעום את הטוב-טעם של הארץ.

"והוצאתי": יציאה מהמצרים אליהם הכנסתי

את עצמי

אם כן, אף על פי שיוצאים – שעולים על מטוס עוד מעט, ומי שמסתכל דרך החלון רואה שהוא מתרחק מהארץ, טס מעל הים ואז מעל יבשה אחרת – אבל בעצם צריך לכוון, היות שאנחנו בפרשת וארא, פרשה של גאולה, של יציאת מצרים, שיוצאים מהמצרים שלנו. זו גם הכוונה הפשוטה של כל הנסיעה הזו, לכל אחד יש מיצר, אפילו שהוא נמצא כאן, וצריך לצאת מהמיצר. מיצר הוא הגבלה, שהוא מוגבל.

אחר כך, אצל אדמו"ר הזקן – יש לו עשרה ניגונים, אבל מתוכם – כדאי לשיר את "קול דודי", וגם ארבע בבות אפשר לשיר. יש גם את "אלי אתה" שכולם מכירים, אבל "קול דודי" מאד כדאי לשיר ליד הציון (הרב שר).

אצל אדמו"ר האמצעי את הקאפליה, ניגון המקלה (הרב שר).

אם תגיעו גם למגיד, יש גם את "שלוש תנועות" – שנקרא גם ניגון האין סוף – וגם את ניגוני המגיד שאנחנו שרים ב"ט כסלו. אפשר לראות ביוטיוב. לחיים לחיים.

ארבעה לשונות של גאולה – גאולה מכ

הצדיקים

בהשגחה פרטית נוסעים בפרשת וארא. אדמו"ר הזקן, בעל ההילולא של כ"ד בטבת – שתהיו אצלו בהילולא – אומר שצריך "לחיות עם הזמן", כלומר לקשר כל דבר שקורה, גם בכלל וגם בפרט, עם הפרשה. בתחלת הפרשה יש ארבעה לשונות של גאולה. זו כוונה מאד חשובה, כנגד י-ה-ו-ה מלמטה למעלה:

י	ולקחתי
ה	וגאלתי
ו	והצלתי
ה	והוצאתי

מכוון גם כנגד ארבעת כוסות הסדר, שתקנו כנגדם. קודם כל, שתהיה לכל אחד גאולה פרטית מכח הצדיקים שתהיו אצלם. לכל אחד יש כאן פאות? רבי נחמן יוציא אתכם... הוא יתחיל, וכל השאר ימשיכו להעלות אתכם מחיל אל חיל. [פעם הרב שי שאל מה יותר כואב, להיות בגיהנם או שרבי נחמן ימשוך לך בפאות?]

יציאה כדי לחוש טוב טעם של ארץ ישראל

בקברי הצדיקים בחו"ל

נאמר ווארט לגבי הלשונות האלה של הגאולה: הכל מתחיל מ"והוצאתי", מלצאת. על פי פשט

"והצלת": כניסה לצל האמונה של הצדיק

אחר כך יש הצלה – הלשון השני של ארבעת לשונות גאולה הוא "והצלתי". אחר כך יש גאולה, גאולה שלמה, "וגאלתי". בסוף יש "ולקחתי" – כתוב שהשלמות של "ולקחתי" היא דווקא במתן תורה, "תעבדון את האלהים על ההר הזה", להגיע להר סיני ולקבל שם תורה עליה כתוב "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו".

אם נקצר כל מלה לשרש הבסיסי שלה, שתים-שלש אותיות, הלשון הראשון ("והוצאתי") יהיה **צא**, רומז לשם קדוש בקבלה, שילוב הו' ו-א-דני, **אמן**, החבור בין "צדיקו של עולם" ל"אלופו של עולם"; אחר כך יהיה **צל**, השרש של "והצלתי" – אחרי שיוצאים, כל אחד צריך לצאת ממשו, שחרור, נכנסים לצל, "צלא דמהימנותא", הצל האמתי של האמונה. מאד מתאים אצל צדיק – כשנוסעים לצדיק, חוץ ממה שאצל רובם יש 'אהל' על הקבר, שהוא בעצם צל, ה"צלא דמהימנותא" הוא גם אמונה בה, כמוכן, וגם אמונה בצדיק, "ויאמינו בהוי" ובמשה עבדו".

אם אתה נוסע לרבי נחמן, לאדמו"ר הזקן או לבעל שם טוב – אתה נוסע כי יש לך אמונת צדיקים. אחרת אין טעם, בשביל מה נוסעים? הנסיעה היא גם להתחזק עם אמונת צדיקים. קודם כל צריכה להיות אמונה חזקה בקב"ה ואז בצדיק – "ויאמינו בהוי" ובמשה עבדו". הפירוש הפנימי בחסידות שעל ידי ההתקשרות למשה מקבלים גם אמונה הרבה יותר עמוקה וחזקה בה'. דרך הצינור של האמונה בצדיק מחזקים את האמונה בה', "ובמשה" גם כמו 'על ידי משה', שעל ידו אני מחזק עוד יותר את האמונה שלי בה', ש"אין עוד מלבדו" והוא כל יכול והוא עצם הטוב. בכל אופן, הדבר השני, אחרי שיוצאים, הוא להכנס לצל – "והצלתי" – לצל האמונה, "צלא דמהימנותא".

חושבים הרבה פעמים שמישהו אחר מגביל אותי, הרחיק אותי, אבל בעצם – שלשום היה היארצייט של הרמב"ם, ולמדנו מדבריו שכל מה שקורה לאדם הוא בעצם עושה לעצמו – מי שמגביל אותי באמת הוא אני עצמי. אם אדם במעצר, מי שם אותי במעצר? אני שמתי את עצמי במעצר, גם כשעשיתי משהו טוב... לפעמים האדם צריך לשים את עצמו במאסר, אבל יש גם ענין לצאת.

מה הפעם הראשונה שכתוב בתורה "צא"? [בנח]. "צא מן התבה" – קודם ה' אמר לו להכנס לתבה. התבה היא מקום סגור, הוא היה בכלא שנה שלמה. ה' אמר לו להכנס לכלא מרצון – אפילו להכין אותו, 120 שנה להכין לעצמו כלא, כלא שיציל אותו ואת כל האנושות, טוב מאד – אבל מגיע הזמן לצאת. כמה זמן הוא צריך להיות בכלא? שנה תמימה, המבול היה שנה. אחר כך, אחרי שהוא כבר התורגל, יכול להיות שכיף לו להיות שם – אז ה' אומר לו "צא מן התבה", צריך לצאת משם, בעל כרחך. עם הפאות נוציא אותך מהכלא... כנראה גם לנח היו פאות (לנח היה ראוי לקרוא נחמן, ע"ש "זה ינחמנו", כמבואר במדרש) – צריך להביא לכך ראייה מהכתובים. אנחנו נמשוך אותך ונוציא אותך משם בכח, "צא מן התבה".

בכל אופן, היום יש ביטוי שאדם יוצא לא רק מהמקום – עיקר היציאה הוא לצאת בראש, ממה שנקרא דפוסי חשיבה. מה נקרא לצאת מן התבה של המחשבה? יש ביטוי שצריך לחשוב מחוץ לקופסא, מחוץ לתבה. אם אדם יכול לצאת מהתבה שהוא היה בה במחשבה אוטומטית יורד לדבור ולמעשה, והוא משתחרר לגמרי.

הכל מתחיל מ"צא", שאדם צריך לצאת מהתבה שלו – אפילו שקודם ה' אמר לו להכנס לתבה, כעת ה' אומר לו לצאת מהתבה. עד כאן לחיים, שכל אחד יצא מהתבה שלו, יזכה ליציאת מצרים.

“ולקחתי”: להגיע לחתונה

אחרי הצל צריך גל, גאולה, ואחרי הכל צריך קיחה. מי זוכר איך מתחילה מסכת קידושין? בלימוד קיחה-קיחה. שתי האותיות הן קח. אם רוצים לקצר את ארבעת לשונות של גאולה מקבלים צא-צל-גל-קח (וכאשר נכנסת ה-א לתוך הגל – צא-צל-גאל-קח = שמחה = “סוד הוי” ליראיו”, ובמספר קדמי = “גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך”, הכל גאולה!) – צריך לעבוד את ה’ לפי הסדר הזה, בארבעה שלבים.

מהו פירוש “קח”? יש גם תורה של הברדיטשוב, שתיכף נאמר, אבל קודם כל בחז”ל לפי פסוקי התורה, מה עיקר הקיחה בתורה? “כי יקח”, “קיחה-קיחה משדה עפרון” לומדים לגבי מה? לגבי קידושי אשה – “כי יקח איש אשה”. בתורה לא כתוב לקדש אשה, להתחתן עם אשה, לשאת אשה – מאד מעניין, כל הלשונות של חתונה היום לא כתובים בתורה – יש רק לקחת אשה. לומדים שאפשר לקדש קידושי כסף משדה עפרון. קיחה היא סתם לשאת, קידושין, ובמיוחד הולך על קידושי כסף. כסף הוא כיסופין, אומר הבעל שם טוב. אחרי שיש התגלות, גילוי, אפשר להתחתן – להתחתן עם הצדיק, עם התורה של הצדיק, ולהתחתן בחתונה הגדולה עם הקב”ה. הסוף הוא קיחה (“ביום חתונתו זה מתן תורה” לאחר “גל עיני” של ל”ג בעומר).

נישואין – לקחת כדי לעשות נחת רוח לנותן

אמרנו שיש ווארט של הברדיטשוב מהי קיחה – קיחה היא גם היכולת של היהודי לקחת לעצמו ברכה, כמו “קח נא את ברכתי”. הדבר המיוחד של יהודי הוא שיכול לקחת ברכה תוך כדי ביטול גמור לה’, שמה שהוא לוקח לעצמו ברכה הוא רק לעשות נחת רוח לקב”ה. ככה הוא מסביר הבדל עמוק מאד בין יהודי לגוי – שגוי לוקח משהו לעצמו רק עם אינטרסים, לגרמייהו, עם

“וגאלתי”: המשכה בפנימיות – “גל עיני

ואביטה נפלאות מתורתך [של הצדיק]”

הדבר השלישי הוא “וגאלתי”, שהשער של שתי האותיות הוא גל, כמו שהרבי אהב לומר שגאולה היא גולה וצריך להכניס אליה את ה-א (ה-א של ה-צא, “אלופו של עולם”), אבל חוץ מלשון גולה גל הוא לשון גילוי, “גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך”. פלא הוא היפוך אותיות אלף, וכשאני מבקש “גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך” האלף-פלא נכנסת ל-גל וזו כבר גאולה.

מה הפירוש בנסיעה לצדיקים? נכנסים, קודם צריך להיות מקיף – בהתקשרות לצדיק קודם צריך להתקשר בצורה של מקיף, אמונה, שאני מאמין בצדיק, מאמין שהצדיק הוא הצינור לחזק את האמונה שלי בה’ ולתת לי כח ליישם את השליחות שלי בעולם, אחרי שיצאתי מהמצרים שלי. מה אחר כך? מה אחרי המקיף? צריך להמשיך את ההתקשרות בפנימיות – המשכה בפנימיות היא על ידי תורה.

לכן, חוץ ממה שאמרנו קודם – לתת פרוטה לצדקה ולשיר את הניגון שלו – צריך גם ללמוד משהו מאותו צדיק, תוך כדי הבקשה “גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך” של הצדיק. יש “תורתך” של ה’, ולכל צדיק יש את התורה שלו, החלק שלו בתורת הוי”. אצל רבי נחמן צריך לפתוח לקוטי מוהר”ן וללמוד משהו, תוך כדי התפלה “גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך [של רבי נחמן]”, ככה אצל כל אחד מהצדיקים. [הדפסנו חוברת, עם תורות מהצדיקים וגם שיעורים של הרב עליהם. חוברת של 250 עמודים, נחלק בין תשעת החברים...] בכלל, זה שאתם תשעה – סימן שבכל מקום שאתם מגיעים צריך א צענטר. [יש את הנהגה.] הוא יהודי? [המהפכה הרביעית, שבע מצוות בני נח.] אפשר גם לחתוך...

אחר כך צריכים להיות הנישואין. שה' יעזור שתזכו לכל השלבים האלה. לחיים לחיים. [שהרב יברך אותנו שנצליח להגיע, שלא תהיינה מניעות]. אתם כעת יוצאים מכל המניעות.

פרוטה לצדקה – תענוג

נעשה גימטריא לסיום: צריך לתת "פרוטה לצדקה". קודם כל, אני אתחיל עם הפרוטה לצדקה. לא ידעתי כמה נוסעים, אבל היו לי בדיוק תשעה שקלים למעלה. חשבתי שלא יודע כמה יהיו כאן, וכשראיתי שיש פה מנין חשבתי שאין לי את העשירי. יש לי בדיוק תשע – זו שליחות מצוה. לקחת ביד ימין (הרב חילק, ואמר לכל אחד "שליחות מצוה לצדקה"). [איפה לתת? אפשר לפרוט את זה ליותר קטנים, לפרוטות ממש, כדי לשים בכל ציון.

כמה שוה "פרוטה לצדקה"? פרוטה היא מספר עגול, ש (אות האש בספר יצירה – בכל פרוטה טמונה אש קדש, היוצאת מן הכח לפועל – "כי תצא אש" – כאשר נותנים אותה לצדקה). צדקה היא 1 פחות מ-200 – רומז לדין שמי שיש לו אחד פחות מ-200 זוו יכול לקחת צדקה – ובתוספת ל עולה 229, וסה"כ עולה 529, מספר מאד חשוב, 23 (חדוה) ברבוע, עולה תענוג.

זו גם ברכה, שאפשר לומר לחיים, שכאשר תתנו פרוטה לצדקה תרגישו תענוג אלקי. צריך לטעום את הטוב-טעם של ארץ ישראל, אז שתרגישו תענוג (שעולה גם "אור נערב", מלשון ערבים לחיך, "ומתוק האור [כי טוב])" כשנותנים את הפרוטה לצדקה.

מי זוכר את ניגון ההמראה? זו גם סגולה כדי לעלות למטוס (שרו ורקדו).

סיפוק עצמי, ויהודי יודע להנות כי האבא רוצה שהילד יהנה, הוא נותן לו סוכריה כדי שהילד יקבל הנאה וההנאה של הילד גורמת הנאה לאבא. אם הילד מאד חכם, "בן חכם ישמח אב", הוא לא רוצה את הסוכריה להנאת עצמו, אבל הוא מסכים לקחת, וגם ליהנות, לקבל כיף מהסוכריה, כי יודע שזה מה שעושה כיף לאבא שלו.

זו תכונה יהודית מובהקת – תכונה של "קח", שיודע איך לקחת. תכלית הגאולה היא לדעת איך לקחת. גם פה, רוצים לקחת את ארץ ישראל לשם שמים, לקחת מה שצריך לקחת – ובסוף צריך לקחת את כל העולם, כי ארץ ישראל תתפשט בכל הארצות כשיבוא משיח – וצריך לקחת לשם שמים.

כנראה שהולך יחד, כשאדם מחותן עם ה' ועם הצדיק, קיחה לשון נישואין, הוא יודע לקחת. בחיי נישואין כל אחד מבני הזוג גם לוקח הנאה מהשני כדי לתת הנאה לשני. אם הוא לא יקח הנאה לעצמו – השני לא ינהה.

סיכום התהליך

אם כן, יש לנו תהליך שלם של ארבעה לשונות של גאולה, מה שאתם הולכים לעשות: אתם קודם יוצאים. קוראים ליציאה יציאת מצרים – לא הצלת/גאולה/קיחת מצרים. אחר כך צריך להכנס לתוך ה"צלא דמהימנותא", האור המקיף של כל צדיק וצדיק. אחר כך "גל עיני" זו הגאולה, לפקוח את העינים. בשביל התאהבות בצדיק לא מספיק המקיף. כשאני הולך לצדיק, לאיזה טיש שצדיק עושה, אני יכול להתרשם מאד מהמקיף, להתפעל וגם להתרגש ממנו, אבל כדי לרצות להתחתן איתו ממש צריך "גל עיני", צריכה להיות איזו טעימה פנימית, שעל ידי כך אני בא להתאהב בו לגמרי. לא מתאהבים במקיף, מתאהבים בגילוי של אור פנימי (כך מבואר בדא"ח, שמתאהבים דווקא בגילוי אור, "גל עיני"). לכן, אחרי המקיף צריך את האור הפנימי.

דבר יום ביומו – פרשת וארא

הפרשה, וארא = 8 פעמים הוי'. ובראשון של הפרשה מופיע שם הוי' 8 פעמים! הרמז הזה מחזיר אותנו לאבות, כיון ש-**יצחק** = **וארא** = 8 פעמים הוי'. יש משהו מיוחד אצל יצחק אבינו שמכשיר את גילוי שם הוי', שם העצם.^{*}

[לב לדעת עמי' עה. שיעור כ"ח טבת תשע"ג]

פרשת וארא יום שני – אלישבע

"וַיִּקַּח אֶהָרֹן אֶת אֵלִישֶׁבֶת בַּת עֲמִינדָב אַחֹת נַחֲשׁוֹן לוֹ לְאִשָּׁה". באלישבע נמצא שיא ה"יחוס" בישראל, כלשון המדרש על יום הנוכת המשכן "אלישבע בת עמינדב ראתה חמש שמחות ביום אחד. ראתה יבמה מלך [משה רבינו כמלך], ואחיה נשיא [נחשון בן עמינדב], ובעלה כהן גדול, ושני בניה סגני כהונה, ופנחס בן בנה משוח מלחמה". הדגש על אחיה של אלישבע, נחשון בן עמינדב, מלמד שהיא מביאה את תכונת ה"נחשוניות" למשפחה (כפי שמתגלה במיוחד בפנחס נכדה).²

^{*} נרשום כל מלה שמינית מתחילת הפרשה עד סוף ארבעה לשונות הגאולה (עשר תבות, קדש להוי'): הוי', באל, הקמתי, כנען, אני, מעבדים, ישראל, והצלתי, גדלים, וידעתם (כי אני הוי') = 2730 = 105 פעמים הוי' (1820 וחצי) = הוי' ועוד 2704 = 52 (הוי' הוי') ברבוע (= 13 פעמים וארא, יצחק).

² כמו שלמדו חז"ל מכאן "הנושא אשה יבדוק באחיה... רוב בנים אחר אחי האם" (ב"ב קי, א).

פרשת וארא יום ראשון – שם העצם

"וַיִּדְבַּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי הוּא. וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי וְשָׂמִי הוּא לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם". מה ההבדל בין התגלות ה' לאבות ובין ההתגלות ביציאת מצרים? מלבד זאת, שואלים המפרשים, הרי גם אצל האבות מוזכר שם הוי', השם המפורש?

הנה משל: אנו מתבוננים בציור מופלא, עשיר וחי ומלא חכמה, ומבינים שהציור הוא אמן נפלא ומוכשר ביותר בחכמת הציור. כך אפשר להכיר את ה' דרך הבריאה, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". זהו שם הוי' שנגלה לאבות – במשמעות של מהווה, בורא ומקיים, אבל עדיין דרך הכלי של העולם המוגבל, "אל שדי" – "שאמר לעולמו די". גם השגחת ה' על האבות היתה נסתרת בתוך הטבע, משדד (לשון שדי) מערכת הטבע לטובת האבות.

אבל הנה מגיע הצייר עצמו ואנו רואים שמלבד אמנות הציור הוא חכם מופלא בכל מיני חכמות, עד שהציור כולו בטל לגמרי ביחס לחכמתו הגדולה. זהו גילוי שם הוי' שמתחיל כעת, לא רק מהווה את העולם אלא "שם העצם" הנבדל לגמרי מן העולם. הגילוי הזה הוא דרך הניסים הגלויים של יציאת מצרים, השוברים את הטבע.

נסיים ברמז משולש: המלה השמינית בפרשה היא הוי'. המלה הראשונה ושם

פרשת וארא יום שלישי – לשחק אלקים

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רְאֵה נִתְּתִיךָ אֱלֹהִים לְפָרְעָה וְאֶהְרֶן אֶחִידָךְ יִהְיֶה נְבִיאֲךָ". זה משחק מסוכן: הרי פרעה אינו מאמין בה' (שאין לו דמות הגוף) ומסתבר שבאמת הוא יתייחס למשה רבינו כאלקים.

מסביר רבי אלימלך: פרעה עשה את עצמו כאלקים, וכדי להוציא אותו מהשטות הזו צריך להשתמש באותה מטבע ולהתנהג עמו כאלקים. הדבר מזכיר את הסיפור של רבי נחמן כיצד הצליח החכם לרפא את בן-המלך שחשב שהוא 'אינדיק'...

משה עצמו צריך ללכת על חבל דק. אסור שיתגאה לרגע אחד בכוח האלוקי שנמסר בידו, ואפילו לא להנות ולהרגיש סיפוק – אלא להיות בטל לגמרי כלפי ה'. אחרת הוא נתפס באותה הרשת של הרשעות שנגדה הוא מתמודד.

בעומק, גם הקב"ה משחק כשהוא מסתיר את עצמו מאתנו. כל הבריאה היא לאחר ה'יצמצום' באור האין-סופי של ה', אבל הצמצום הזה הוא משחק ובאמת ה' נוכח לגמרי בכל מקום. מי שחדור בידיעה הזו – כמו משה רבינו – יכול להשתתף בעצמו במשחק ולהיות הנציג של ה'. הסוד הזה רמוז בפסוק של הולדת יצחק אבינו, "צחק עשה לי אלהים" – ההזדהות שלנו עם הצחוק של ה' היא זו שעושה אותנו אלקים ("עשה לי אלהים" כמו "עושה אותי אלהים"), "ראה נתתיך אלהים".

[לפי מעין גנים]

פרשת וארא יום רביעי – צא מהאדישות

במכה הראשונה נהפכו מי היאור לדם. אומר הרבי מלובאוויטש: המים הם סמל הקרירות והאדישות, ואילו הדם הוא סמל

מעמדו המיוחד של אהרן, הכהן הגדול המכפר על כל ישראל, תלוי באלישבע אשתו – וכך לגבי כל הכהנים הגדולים הבאים, הממלאים את מקום אהרן ונשותיהם כאלישבע. כך נאמר על הכהן הגדול בעבודת יום הכיפורים "וכפר בעדו ובעד ביתו" – "ביתו זו אשתו" ולכן עליו להיות נשוי. אלישבע מסמלת עבור אהרן את "כנסת ישראל" כולה (הנמשלת לאשה), והשלום השורה בביתו הפרטי של אהרן מתפשט על כל ישראל.

אלישבע רמוזה במיוחד במצות הדלקת הנרות, "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". הביטוי "פני המנורה" רומז לחלק הפנימי-הנסתר במלה מנורה, כלומר חלק המילוי של אותיות מנורה, בצורה זו: [מ]ם [נון]ו[ו] [ריש]ה[א] = אלישבע.

שפע מדות הרחמים שיורד בזכות אהרן מתבטא בזקנו, "כִּשְׁמֹן הַטּוֹב עַל הָאֵשׁ יִרְדַּע עַל הַזָּקֵן זָקֵן אֶהְרֶן שִׁירָד עַל פִּי מְדוּתָיו". והנה זקן אהרן בגימטריא אלישבע – אלישבע היא מדת הרחמים של אהרן.

[שכינה ביניהם עמי קנז. שיעור ד' סיון תשע"ד]

אלישבע עם הכולל עולה נחשון. כיון שה'גנים' של נחשון התגלו בפניחס, ראוי לחשב את שלשת השמות: נחשון אלישבע פינחס = משה משה משה = 5 פעמים אור (הכתובים ביום אחד של מעשה בראשית) = מה-אדם במשולש, 1035, 23 פעמים 45.

אלישבע בת עמינדב אחות נחשון = 1820 = מספר אזכרות שם הוי' בתורה, סוד פעמים הוי' וכו'. אלישבע בת עמינדב אחות נחשון ועוד אהרן בן עמרם = אלישבע ב'רצוא ושוב": א אל אלי אליש = אליש אלישבע לישבע ישבע שבע בע ע (= 6 פעמים אלישבע), הכל אלישבע!

מודים בה, מופיעה שוב בעשרת הדברות, אלא שזהו גילוי ברמה גבוהה הרבה יותר: החרטומים מודים שזוהי מכה מאת ה' בעולם (ולא מעשה כשפים) ואילו עשרת הדברות הם חיבור פנימי בין ה' לנשמות ישראל.

החרטומים מזכירים את שם 'אלהים' ועדיין כופרים בשם הוי', כמו שאומר פרעה "לא ידעתי את הוי'". אבל בגימטריא: **אצבע אלהים הוא** = 3 פעמים **אני הוי'** (כמו שנאמר בתחילת הפרשה "וידעו מצרים כי אני הוי')³.

לפי ספר הזוהר, המכשפים והחרטומים של מצרים הם עיקרו של ה"ערב רב" שהצטרף לישראל ביציאת מצרים, לאחר שהודו שיש כח עליון יותר ממה שהכירו. ה"ערב רב" גרמו לנו צרות-צרות, ובכל זאת משה קיבל אותם והרגיש אחריות לתקן אותם.

[לפי 'סודות מן הסדר'. שיעור י"א אדר תשע"ב]

לחוס החיים. הצעד הראשון הוא להילחם באדישות. הכי גרוע להיות קר ואדיש לתורה ומצוות, לקדושה ואמונה.

אחר כך באה מכת צפרדע, הצפרדעים עולות מהיאור ונכנסות לתוך התנור. זו פעולה הפוכה: לכבות את החמימות של מצרים, את החוס המתלהב לדבר עבירה, תאוה ובערת כאש. חמימות כזו הינה מסוכנת אבל היא יכולה להפוך לאש קדושה, ואילו האדישות-הקרירות גרועה ממנה ואותה צריך להרוג.

מסופר שאחד מספרי אדמו"ר הזקן הגיע לידי שני תלמידי-חכמים שהתנגדו לחסידות. האחד תפס את הספר וזרקו לארץ (שהרי אפילו ספר-תורה שנכתב על-ידי מין דינו שריפה), ובא חברו והרים את הספר. אמר 'החווה מלובלין': הראשון שזרק עוד יהיה לרבי לחסידים, והשני ישאר מתנגד. ואכן, הזורק הפך להיות הרבי בעל 'ישמח משה'. זו דוגמה יפה לכך שעדיף להיות אכפת'ניק חס מאשר אדיש וקר.

[לפי 'לחיות עם הזמן']

פרשת וארא יום המישי – אצבע אלקים

"וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטְמִים אֶל פְּרָעָה אֲצַבְעֵי אֱלֹהִים הִוא". את הפסוק הזה אנו מכירים גם מההגדה של פסח, שם משמשת האצבע בסיס לחישוב מספר המכות.

הביטוי "אצבע אלהים" מופיע בתורה בעוד הקשר אחד: על לוחות הברית נאמר שהם "כְּתָבִים בְּאֲצַבְעֵי אֱלֹהִים". יש קשר מהותי בין הדברים: **עשר** המכות שוברים את הקליפה של מצרים ומאפשרים לעולם לשמוע ולקבל את **עשרת** הדברות. אותה "אצבע אלהים" כאן, שאפילו החרטומים

³ יש כאן תופעה נהדרת ונדירה ביותר: נבנה סדרה רבועית מהמלים **אצבע אלהים הוא**: 12 86 163 (ההפרשים 74 ו-77, הבסיס הוא 3). הסדרה עד 7 מקומות: 12 86 163 243 326 412 501 (המספר השביעי, 501 = **דצ"כ ער"ש באח"ב**, כידוע רמז זה בהגדה. והנה, 12 163 326, 3 המספרים הראשונים בדילוג שאחריהם בא 501 = 501!). עד כאן = 1743 = 7 פעמים 249, דהיינו שזה הערך הממוצע של שבעת המספרים הראשונים בסדרה, והנה 249 = **אצבע אלהים**! נמשיך את הסדרה עד 13 מקומות: 593 688 786 887 991 1098 = 6786 = 26 (שם הוי' ב"ה) פעמים 261 = **אצבע אלהים הוא**!

פרשת וארא יום שישי – עקשנות

הקדושה, ראשי תבות "פסח לה' אלהיך" – הפסח מנצח (והרי פסח = נצח).¹

[שיעור על רמ"ח אותיות, אות יט]

פרשת וארא יום שבת – מכות בתפילה

עשר המכות מקבילות לעשרה שלבים בתפילה. ככל שאנו עובדים את ה' באמת, כך באה מכה מקבילה על ראש הקליפות המפריעות. נעבור בקיצור נמרץ:

בהתחלה בלע מטה אהרן את מטות החרטומים. מטה הוא נטיה – כשאנו קמים בבוקר צריך להגביר את הנטיה הראשונית לקדושה על הנטיה לדברים אחרים. את זה עושים כשאומרים "מודה אני לפניך".

מכת זם היא ההכנה לתפילה, החל מתיקון חצות ועד סוף אמירת הקרבנות, בתחושה שאנו שופכים את דמנו לפני ה', מתמרמרים על החטאים ועל הריחוק ועושים תשובה.

מכת צפרדע היא פסוקי דזמרה, בהם אנו משוררים לה' כצפרדעים שאינם פוסקות לקרקר.

מכת כנים היא ברכת "יוצר אור". העיסוק בשבח המלאכים לה' עושה לנו 'ניקוי ראש' מכל השטויות שרוחשות במוחנו כמו כנים.

"וַיִּחַזַּק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה וְלֹא שָׁמַע אֶלְהֵם".
עד כאן ראינו כמה פעמים שפרעה הכביד את לבו, אבל עכשיו, אחרי מכת שחין, יש עליית-מדרגה: ה' מחזק את לב פרעה.

אם ה' מחזק את לב פרעה, אין ספק שלבו הוא החזק ביותר בעולם, אין עקשן יותר ממנו. פרעה אומר "לא רוצה" וזהו, שום דבר לא ישבור את הרצון שלו, אין דבר העומד בפני רצון פרעה. בנפש האדם, הרצון שייך לספירת ה**כתר** הנמצאת מעל המודעות, מעל המוחין, וכך העקשנות של פרעה באה מספירת הכתר, למעלה מטעם ודעת. העקשנות הזו חודרת בכל האישיות שלו, אין שיקול שכלי-הגיוני שיעמוד נגדה ואין רגש שיעצור אותה.

"אֶת לֵב פְּרָעָה" ראשי תבות **אלף**¹. בקבלה מוסבר שסוד **אלף** הוא אור השכל [א] הממשיך אל הלב [ל] ומתבטא בפה [פ] – כל הרבדים האלה חדורים בעקשנות של פרעה.

כמה שפרעה יונק ממקום גבוה, בסוף הוא יכנע, הקדושה תכניע את הקליפה – וכך יש לכל אדם יכולת להתגבר על היצר שבקרבו שמתעקש להפריע (לשון פרעה)! **האלף** של פרעה יוכנע בפני **הפלא** של

¹ הערך הממוצע של ב' הלשונות, את לב פרעה, פסח להוי' אלהיך = 529, 23 ברבוע, תענוג (אלף-פלא הוא ג"פ 37 והוא נעשה 23 ברבוע, כידוע הקשר בין שני המספרים). גם השרש חזק, "ויחזק ה'", הוא כפולה של 23 (ה"פ 23). "את לב פרעה" 8 אותיות, "פסח להוי' אלהיך" 13 אותיות – יחס של חתך זהב.

¹ יש שבע פעמים "את לב פרעה", כנגד שבע מדות הלב של פרעה המתעקש. מלבד זה יש עוד חמש פעמים **אלף** בראשי תבות (לפי הסדר) – סוד זה של משה (שהתנבא ב"זה הדבר"). (ועוד 5 פע' אלף בר"ת לפי הסדר, סוד זה של משה), כנגד 7 מדות הלב (של פרעה המתעקש).

מכת ברד היא במלים "בכל מאדך".
באמירת "בכל נפשך" מסרנו את כל
הרצונות והתענוגים ובטלנו אותם לפני ה',
ועדיין נשאר בנו עצם הרצון לחיות. אמנם
יש נכונות למסירות נפש אם יהיה צורך
אבל אנחנו חפצים בחיים. ואילו "בכל
מאדך" מוסר את תחושת החיים הקיומית
עצמה לה'. זה כבר יוצר סערה של ממש,
ברקים ורעמים.

המשך יבוא!

[שיעור כ"ח טבת תשע"ג]

מכת ערוב היא "שמע ישראל".
כשמכריזים על אחדות ה', הדבר מבטל את
הערבוביה הרעה שבעולם, הכל בטל ונכלל
באחדות.

מכת דבר היא באמירת "ואהבת... בכל
נפשך". נפש פירושה רצון, וכשאנו מוסרים
את כל הרצונות שלנו לה', "בטל רצונך
מפני רצונו", זו מכה חיובית לכל המקנה-
הקניינים שלנו.

במכת שחין אנו עדיין במלים "בכל
נפשך", כיון שנפש פירושה גם ענג, למסור
את כל תחושת התענוג שלנו לה' – **כי נגע**
השחין הוא ההיפך מענג.

383 • ניגון •

כ טבת תשע"ח

מהיר וקצבן

3

5

8

9

384 • ניגון •

קצבי ונלהב

כ טבת תשע"ח

4

7

ניגון • 385

כ"ד סבת תשל"ח

3

6

9

12

15

1

2

